

ಬಿಡಿಎ/ಬಿಸಿಎಚ್.ಎನ್/ಬಿಸಿಎಲ್.ಎಸ್/ಬಿಸಿಎಸ್.ಪಿ/ಬಿಸಿಟಿಟಿ/ಬಿಎಎಫ್ ಮೊದಲನೆಯ
ಸೆಮಿಸ್ಟರ್, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ

ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಸಂಪದ -1

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಎಂ. ಜಿ ಮಂಜುನಾಥ್

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ರುದ್ರೇಶ ಅಂದರಂಗಿ
ಡಾ. ಶೀಲವಂತ ಸಂಜೀವಕುಮಾರ್
ಡಾ. ಪ್ರೇಮಾವತಿ ಎಸ್.ಕೆ
ಡಾ. ವಾದಿರಾಜ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಆವರಣ, ಬೆಂಗಳೂರು

A Prescribed Text Book for I Semester
BDA/BCHN/BCLS/BCST/BCTT/BAF: Chief Editor: Dr.M.G.
MANJUNATH: Editors- Dr. Rudresh Andarangi, Dr. Sheelavanta
Sanjeevakumar, Dr. Premavati S K, Dr. Vaadiraaja.

ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದೆ.

ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ

ಡಾ. ಎಂ.ಜಿ. ಮಂಜುನಾಥ
ಡಾ. ಎಸ್.ಎಲ್. ಮಂಜುನಾಥ
ಡಾ. ಬಿ.ಎನ್.ಪೂರ್ಣಿಮ
ಡಾ. ಸುವರ್ಣ. ಸಂಗಣ್ಣ. ಹುಡೇದ
ಪ್ರೊ. ಬೋಮ್ಮೇಗೌಡ
ಡಾ. ಮನೋನ್ಮಣಿ
ಡಾ. ಪಿ. ಬೆಟ್ಟೇಗೌಡ
ಡಾ.ಎನ್.ಆರ್. ಚಂದ್ರೇಗೌಡ

ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕಟಣೆ 2024

ಪರಿವಿಡಿ:

ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ:

1. ಕನಸಿನೊಳಗೊಂದು ಕಣಸು: ದ.ರಾ. ಬೆಂದ್ರೆ
2. ದೇವರು ರುಜುಮಾಡಿದನು: ಕುವೆಂಪು
3. ಇಡದಿರು ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ: ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ
4. ಕಲ್ಲಾಗು, ಕಲ್ಲಾಗು!: ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ
5. ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ : ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ
6. ಸುಟ್ಟಾವು ಬೆಳ್ಳಿಕಿರಣ: ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ
7. ನಾವು ಹುಡುಗಿಯರೇ ಹೀಗೆ: ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್
8. ಅಮೃತಮತಿಯ ಸ್ವಗತ: ಎಚ್.ಎಲ್. ಪುಷ್ಪಾ 30

ಕಥಾ ಭಾಗ:

1. ಪಂಜರದ ಗಿಣಿ : ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ
2. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ : ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್
3. ಅವ್ವ : ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ

ಪ್ರಬಂಧ ಭಾಗ:

1. ದೀಪಾವಳಿಯ ನೆನಪುಗಳು : ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ
2. ಮಳೆಗಾಲದ ಚಕ್ರ : ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ
3. ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸರಹದ್ದು : ನೇಮಿಚಂದ್ರ

ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ:

1. ಕನಸಿನೊಳಗೊಂದು ಕಣಸು

-ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂವಾದ

(ಈಗಿನ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಗರ ಸ್ಥಿತಿಯ ಚಿತ್ರ)

“ಯಾರು ನಿಂದವರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ” ಎಂಬೆ
“ಯಾರು ಕೇಳುವರೆನೆಗೆ ಯಾಕೆ ತಂದೆ?”
“ಬೇಸರದ ದನಿಯೇಕೆ ಹೆಸರ ಹೇಳಲ್ಲ.”
“ಹೆಸರಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲ”
“ನೀನಾರ ಮನೆಯವಳು ಮುತ್ತದೆ ಹೇಳು”
“ನಾನಾರ ಮನೆಯವಳೋ ಬಯಲನ್ನೆ ಕೇಳು.”
“ಆಪ್ತರಿಲ್ಲವೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟರಿಲ್ಲೇ?”
“ಗುಪ್ತರಾದರೋ ಏನೋ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ!”
“ಇರುವರೇ ಇದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳೆಂಬುವರು?”
“ಇರುವರೆಂದರು ಕೂಡ ಯಾರು ನಂಬುವರು?”
“ಮನೆಯಿಲ್ಲವೇ ಇರಲು ಪರದೇಶಿಯೇನು?”
“ಮನೆಯು ಮುನಿದೆದ್ದಿರಲು ಯಾ ದೇಶವೇನು?”
“ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲಿಹುದು ಒಡಪಿನಂದ!”
“ನನ್ನ ಹತ್ತಿರದೊಂದೆ ಉಳಿದಿಹುದು ಕಂದ”
“ರಾಜಮುಖ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ರಾಜಕಳೆಯಿಹುದು.”
“ಸಾಜಮಾದರು ಪಕ್ಷವಿದು ವದ್ಯವಹುದು!”
“ಯಾವುದಾದರು ನಾಡದೇವಿಯೇ ನೀನು”
“ಭಾವುಕರ ಕಂಗಳಿಗೆ ದೇವಿಯೇ ನಾನು”
“ಈಗ ಬಂದಿಹುದೇಕೆ ಏನು ಬೆಸನ?”
“ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯದೆನ್ನ ವ್ಯಸನ!”
“ಹಾದಿ ಯಾವುದು ಹೇಳು, ಯಾವ ಯೋಗ?”
“ಆದಿ ಅಂತವು ಇಲ್ಲದಂಥ ತ್ಯಾಗ!”

“ಬೇಡಬಂದಿಹೆ ಏನು ಏನಾದರೊಂದು?”
 “ಬೇಡಿದರೆ ಬೇಡಿದುದ ಕೊಡುವೆಯಾ ಇಂದು?”
 “ಅಹುದು ಕೊಡುವೆನು ಎಂದು ನಾನೆನ್ನಬಹುದೆ?”
 “ಬಹುದು-ಗಿಹುದಿನ ಶಂಕೆ! ವೀರನಹುದೆ?”
 “ಹಿಂಜರಿವ ಅಂಜಿಕೆಯು ಹಿಡಿದಿಹುದು ಕೈಯ”
 ಮುಂಜರಿವ ಹುರುಪಿನೊಡ ಮುಂದೆ ಬಾರಯ್ಯ”
 “ಇಲ್ಲಿನ್ನಲಾರೆ ನಾನಹುದೆನ್ನಲಮ್ಮ!”
 “ಬಲ್ಲವರು ದೈವವನು ಪರಕಿಸುವರೊಮ್ಮೆ!”
 “ಚಂಡಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಪೇಳ್ ಬೇಕಾದುದೇನು?”
 “ಗಂಡಸಾದರೆ ನಿನ್ನ ಬಲಿ ಕೊಡುವೆಯೇನು?”

* * *

ಮನವು ನಡುಗಿತು ತನುವು ನವಿರಿಗೊಳಗಾಯ್ತು:
 ನೆನವು-ನುಗ್ಗಿತು-ಹೊರಗೆ ಕಂಡೆ-ಬೆಳಗಾಯ್ತು.

* * *

ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ : ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗು-ಸೊಗಸು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ಕವಿ ‘ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ’ ಕಾವ್ಯನಾಮದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರನ್ನು ‘ವರಕವಿ’, ‘ಗಾರುಡಿಗ’ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಂದೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ತಾಯಿ ಅಂಬವ್ವ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ 1896ರ ಜನವರಿ 31ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ 27ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ (1943) ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅರಳು ಮರಳು ಕವನಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ (1956) ನಾಕುತಂತಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (1974) ದೊರಕಿದವು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು 1981ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 26ರಂದು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರಿ, ಸಖೀಗೀತ, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಗರಿ, ನಾದಲೀಲೆ, ಅರುಳುಮರುಳು ಇತ್ಯಾದಿ 25 ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ, ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿರಾಟ ಸ್ವರೂಪ, ನಾಕುತಂತಿ, ನಿರಾಭರಣ ಸುಂದರಿ, ಶಾಂತಲಾ (ಅನುವಾದ) ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ : ಒಡಪು= ಒಗಟು, ಸಾಜಮಾದರು= ಸತ್ಯವಾದರು, ಪಕ್ಷ=15ದಿನಗಳ ಅವಧಿ, ಬೆಸನ= ಕಾರ್ಯ, ವ್ಯಸನ= ಹವ್ಯಾಸ,

2. ದೇವರು ರುಜು ಮಾಡಿದನು

—ಕುವೆಂಪು

ದೇವರು ರುಜು ಮಾಡಿದನು:
ರಸವಶನಾಗುತ್ತ ಕವಿ ಅದ ನೋಡಿದನು!

ಬಿತ್ತರದಾಗಸ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರೆ
ಪರ್ವತದೆತ್ತರ ಸಾಲಾಗೆಸೆದಿರೆ
ಕಿಕ್ಕಿರಿದಡವಿಗಳಂಚಿನ ನಡುವೆ
ಮೆರೆದಿರೆ ಜಲಸುಂದರಿ ತುಂಗೆ
ದೇವರು ರುಜು ಮಾಡಿದನು:
ರಸವಶನಾಗುತ್ತ ಕವಿ ಅದ ನೋಡಿದನು!

ನದಿ ಹರಿದಿತ್ತು; ಬನ ನಿಂತಿತ್ತು;
ಬಾನ್ ನೀಲಿಯ ನಗೆ ಬೀರಿತ್ತು.
ನಿರ್ಜನ ದೇಶದ ನೀರವ ಕಾಲಕೆ
ಖಗರವ ಪುಲಕಂ ತೋರಿತ್ತು.
ಹೂಬಿಸಿಲಲಿ ಮಿರುಗಿರೆ ನಿರಿವೊನಲು
ಮೊರೆದಿರೆ ಬಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀತೋದಲು
ರಂಜಿಸೆ ಇಕ್ಕಲದಲಿ ಹೊಮ್ಮಳಲು
ಸಿಬ್ಬಲುಗುಡ್ಡೆಯ ಹೊಳೆಯಲಿ ಮೀಯುತ್ತ
ಕವಿಮನ ನಾಕದಿ ನೆಲಸಿತ್ತು;
ಮಧು ಸೌಂದರ್ಯದ ಮಧುರ ಜಗತ್ತು
ಹೃದಯ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಜೇನಾಗಿತ್ತು!

ದೃಶ್ಯ ದಿಗಂತದಿನೊಮ್ಮೆಯ ಹೊಮ್ಮಿ
ಗಿರಿವನ ಪಟದಾಕಾಶದಲಿ
ತೇಲುತ ಬರಲೈ ಬಲಾಕಪಂಕ್ತಿ
ಲೇಖನ ರೇಖಾನ್ಯಾಸದಲಿ,
ಅವಾಚ್ಯುತ ಭಂದಃಪ್ರಾಸದಲಿ,
ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆಯ ಕುಶಲಕೆ ಚಂದಕೆ

ಜಗದಚ್ಚರಿಯಿಂದದ ಒಪ್ಪಂದಕೆ
ಚಿರಚೇತನ ತಾನಿಹನೆಂಬಂದದಿ
ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಯ ಹಂತಿಯ ಆ ನೆವದಿ
ದೇವರು ರುಜು ಮಾಡಿದನು
ರಸವಶನಾಗುತ ಕವಿ ಅದ ನೋಡಿದನು.

ಕುವೆಂಪು : ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಕಾವ್ಯನಾಮ “ಕುವೆಂಪು”. 1904ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 29 ರಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಗೌಡರು, ತಾಯಿ ಸೀತಮ್ಮ. ಕುವೆಂಪುರವರ “ಬಿಗಿನರ್ಸ್ ಮ್ಯೂಸ್” ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕವನಸಂಕಲನ ಭಾರತ ಭೇಟಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಐರಿಶ್ ಕವಿ ಜೆಮ್ಸ್ ಕಸಿನ್ಸ್‌ರವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ ಕುವೆಂಪು ರವರು ಬರೆದ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ಕವನ ಸಂಕಲನ “ಅಮಲನ ಕಥೆ”. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕುವೆಂಪುರವರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮ. ಅವರ ಪರಿಸರ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಮೇಳೈಸಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಾದ “ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ” ಮತ್ತು “ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು” ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳೆಂಬ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಜ್ಞಾನಪೀಠವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಇವರ “ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ” ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿದೆ. ಇವರು “ಬೆರಳ್ಳೆ ಕೊರಳು”, “ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ”, “ಸ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ”, “ರಕ್ಕಾಕ್ಷಿ”, “ಜಲಗಾರ” ಮೊದಲಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ “ಕೊಳಲು”, “ಅಗ್ನಿಹಂಸ”, “ಅನಿಕೇತನ”, “ಅನುತ್ತರಾ”, “ಇಕ್ಷು ಗಂಗೋತ್ರಿ”, “ಕಥನ ಕವನಗಳು”, “ಕಲಾಸುಂದರಿ”, “ಕಿಂಕಿಣಿ”, “ಕೃತ್ತಿಕೆ”, “ಜೇನಾಗುವ”, “ನವಿಲು”, “ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ”, “ಚಿತ್ತಾಂಗದಾ” ಮೊದಲಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, “ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ”, “ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ” ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಇವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. “ನೆನಪಿನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ” ಕುವೆಂಪುರವರ ಆತ್ಮಕಥೆ.

ಇವರ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣದಿಂದಲೂ ಪುರಸ್ಕೃತಗೊಂಡ ಇವರು ‘ಜೈ ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ’ ಕನ್ನಡ ನಾಡ ಗೀತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಮೇರು ಕವಿ. “ಅಭಿನವ ವಾಲ್ಮೀಕಿ” ಎಂದೇ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕುವೆಂಪುರವರು 1994 ನವೆಂಬರ್ 11ರಂದು ಮೈಸೂರಿನ ತಮ್ಮ ನಿವಾಸ ಉದಯರವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ : ಬಿತ್ತರ=ವಿಸ್ತಾರ, ನಿರ್ಜನ=ಜನರಿಲ್ಲದ, ನೀರವ=ಮೌನ, ಖಗ=ಪಕ್ಷಿ, ರವ=ಶಬ್ದ, ನಾಕ=ಸ್ವರ್ಗ, ಬಲಾಕ=ಕೊಕ್ಕರೆ, ಹಂತಿ=ಸಾಲು.

3. ಇಡದಿರು ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ

—ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

ಇಡದಿರು ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ;
ತೊಡಿಸದಿರು ಚಂದ್ರಕಿರೀಟವನು.
ಕೊರಳಿಗೆ ಭಾರ ನನಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕೆ;
ನಾನೊಲ್ಲೆ ದೊರೆತನವನು.

ಹಂಗಿಸದಿರು ನನ್ನ 'ಮಗು, ಮಗು, ಮಗು' ಎಂದು;
ಭಂಗಿಸದಿರು ನನ್ನ ಬಲವನು.
ನಿನಗೆ ದೊರೆತನವೆಂದು ಬೇಸರವಾಯಿತೆಂದು
ವಹಿಸದಿರು ನನಗೆ ಅದನು.

ಇಡದಿರು ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ;
ಕಾಣಲಿ ಬಿಡು ನಿನ್ನ ಪೌರುಷ ಜ್ವಾಲೆ.
ಮುದ್ದಿನಲಿ ಹೇಡಿತನವನು ಉಡದಿರು ನನಗೆ;
ವಜ್ರವಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಒಲುಮೆ.

ಎಷ್ಟು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಭಿಮಾನ?
ಅರ್ಥವಾಗದು ನಿನ್ನ ರೀತಿ.
ಅಂದು ಬೇಡದ ಕಂದ. ಇಂದು ಅದೆ ಆನಂದ-
ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯೆ ನಿನ್ನ ನೀತಿ?

ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಳು: ನೀನೆಂದೊ ಸೋಕಿದೆಯಂತೆ
ಅವಳ ಮೋಹನ ಭುಜವನು.
ನಾನಾಗ ಅಚ್ಚರಿಯ ನಡುವೆ ಹುಟ್ಟಿದೆನಂತೆ
ಮುತ್ತಿಡುವ ಭೂ-ಧ್ವಜವನು.

ಮರುಭೂಮಿಯಲಿ ನನಗೆ ಮುಗಿಲು ತೊಟ್ಟಿಲ ಕಟ್ಟಿ
ಹಿಮ ಬೆಂಕಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿ
ಯಾವ ಹರುಷವೋ ತಾಯ್ಗೆ ನನ್ನಂಥ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿ!
ಹೊರೆದಳಂತಮ್ಮತವನೆ ಸೂಸಿ.

ಮಳೆ ಮಳೆ ಕಡಲೆಲ್ಲ ಹಾಡಿ ನನ್ನ ಕರೆಯೆ,
ಬೆಳೆ ಬದುಕೆಲ್ಲ ನೆಲದ ಚೆಲುವ ತೆರೆಯೆ,
ತಾಯಿ ನನ್ನನು ಹಿಡಿದು ಬೆಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ
ಮುಗಿಲ ಮದ್ದಲೆಗೊಲಿದು ಕುಣಿದಳಂತೆ.

ದೇಶದೇಶದ ಬಿಸಿಲ ನನ್ನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ತಳ್ಳಿ
ಕೂಸುಮರಿ ಮಾಡಿ ಬಾಂದಳದಲಿ
ಪರ್ವತಾರಣ್ಯಗಳ ಸಿಂಹಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ಬೆಳೆಸಿದಳಂತೆ ಅಗ್ನಿ ಕುವರಿ.

ನೀನಂದು ನನ್ನ ನೋಡಿರಬೇಕು, ನಸುನಕ್ಕು
ಕೈಬೀಸಿ ನಾ ನಿನ್ನ ಕರೆದೆ.
ನಿನಗಂಥ ರಾಜಾಧಿರಾಜನೆನ್ನುವ ಸೊಕ್ಕು!
ನನ್ನ ಮೈ ಮುಟ್ಟದೆಯೆ ನಡೆದೆ.

ತಾಯಂದಳಂತೆ: 'ಪುಟ್ಟಾಣಿ, ಅವರನು ಕೂಗು,
ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುತ ಆ ಮುಂದೆ ಹೋಗು'
ಅದ ಕೇಳಿ ಕೇಳದವನಂತೆ ಸರಿಯಲು ನೀನು,
ಬಲು ನೊಂದಳಂತೆ: 'ಎಂಥವರು ಇವರು.'

'ತಾಯಿ ದೇವರು' ಎಂದು ತಾರೆಗಳು ಹಾಡಿದವು
'ಆಕೆ ಮಾಯೆಯೆ' ಎಂದರರಿಯದವರು.
ಅವಳ ಪ್ರೇಮದ ಸವಿಯ ನೀನು ಕಂಡಿರಬಹುದು.
ಆ ವಸುಂಧರೆಯ ಮಗ ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು.

ನಾ ನಿನ್ನ ಕಾಣದೆಯೆ ಬೆಳೆದೆ; ನಾ ಕಂಡಿಹೆನು
ತಾಯ ಸಂಪ್ರೀತಿಯನು, ಚೆಲುವನು.
ತನ್ನ ಮಗ ಬೆಳೆದು ತಂದೆಯ ಬಲವ ಗಳಿಸುವನು
ಎಂದವಳು ನಂಬಿರುವಳು.

ನಿನ್ನ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆಯೆ ನಾ ಬಾಳುವುದ ಕಲಿಸು;
ನೊಂದು ಮಾಗಲಿ ಜೀವ ಎಂದು ಹರಸು;
ನಿನ್ನ ಕುರಿಯದ ನನ್ನ ದಾರಿಗಡರನು ನಿಲಿಸು;

ನಡೆದಂತೆ ದಾರಿಯನು ಬಿಚ್ಚಿ ಬೆಳಸು.

ಮಗನ ಕಾಡುವ ತಂದೆ ನೀನಾಗು, ಹಗೆಯಾಗು,
ಹಣ್ಣಾಗಿ ಸೆನ್ನುಸಿರನು.
ನಿನ್ನ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ನೆತ್ತರ ಹನಿಸು;
ಕಾಣಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನು!

ಬಂದ ಬಾಗಿಲು ಮಣ್ಣು: ಬಿಡುವ ಬಾಗಿಲು ಮಣ್ಣು,
ನಡುವೆ ಕಾಪಾಡುವುದು ತಾಯ ಕಣ್ಣು.
ಈ ಕಣ್ಣು ಸೆರೆಯ ಕಲ್‌ಕೋಟೆಯೆಲ್ಲಾ ಹೊನ್ನು;
ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಡುವುದೇ ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನು.

'ಮುಪ್ಪಿರದ ಸಾವಿರದ ನಿನ್ನ ದೊರೆತನವೆಂದು
ಮುಗಿದೀತು' ಎಂದು ಕಾದಿಲ್ಲ ನಾನು.
'ಬೆಳೆದ ಮಗ ಹೊರಲಿ ನೊಗ, ಕೇಳಿಬಿಡುವೆನೆಂದು'
ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆ ನೀನು!

ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ : ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿ, ಜನಿಸಿದ್ದು 26ಜನವರಿ 1915ರಂದು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಿಕ್ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ. ತಂದೆ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ತಾಯಿ ನಾಗಮ್ಮ. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ರಾಬರ್ಟ್‌ಬರ್ನ್ ರಂಥವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ತಾವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಕವನಗಳನ್ನು ರಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಕಬ್ಬಿಗನ ಕೂಗು ಎಂಬ ಮೊದಲ ಕವನ 14-1-1933 ರ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇವರು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದು ಮೈಸೂರು ಮಲ್ಲಿಗೆ(1949) ಕವನ ಸಂಕಲನದೊಂದಿಗೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಹಲವು ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಐರಾವತ(1945), ದೀಪದ ಮಲ್ಲಿ(1947), ಉಂಗುರ(1949), ಇರುವಂತಿಗೆ(1952), ಶಿಲಾಲತೆ(1959), ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ(1960), ತೆರೆದಬಾಗಿಲು(1976), ನವಪಲ್ಲವ(1983), ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ(1986), ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಲೆ ಎಂಬ ಸಮಗ್ರ ಕವನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕವನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇವರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಬಂದಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾವ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ : ಊಡು=ಕುಡಿ, ತಿನ್ನು, ಕುಡಿಸು, ಲೇಪಿಸು. ವಸುಂಧರೆ=ಭೂಮಿ.

4. ಕಲ್ಲಾಗು, ಕಲ್ಲಾಗು!

—ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

1

ಕಲ್ಲಾಗು, ಕಲ್ಲಾಗು! ಬಾಳ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲಿ
ಅಲ್ಲಾಡದೆಯೇ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು, ಜೀವ!
ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದಲೆದಾಟ ಎನಿತುವರೆಗೆ? ಬಯಲು
ದೊರೆಯ ಬೆಂಗಳೂರೋಟ ಯಾವ ಸುಖಕೆ?

ಮೆಲುಪುತಣುಪುಗಳ ಸುಖಸಂಭ್ರಮದ ಬಾಳುವೆಯ
ಬಯಕೆಯನು ಬಿಸುಡಯ್ಯ ನೀನು ದೂರ!

ಹುಲ್ಲುಗಿಡಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ತಾಣ:
ಬಳ್ಳಿಹೂಗಳ ಬಾಳಿಗಿಲ್ಲ ಮಾನ;
ಕಲ್ಲಿಗೊಂದೇ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ, ಮಾನ!

2

ಗಿಡಮರಗಳನು ತೂಗಿ ತೂಗಿ ತೊತ್ತಳುದುಳಿದು
ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಳಿಯೇ ಹೊಡೆದು,
ಎಲ್ಲವನು ಮಣ್ಣೂಡಿಸುವೆನೆಂದು ಬೊಬ್ಬಿರಿದು
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂದು ಮೊರೆಮೊರೆಯಬಹುದು;
ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಕ್ಕೆ ಗುಡುಗುಡಿಸಿ ಬಾನ್ ಸಿಡಿಸಿಡಿದು
ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಬಂದು ಬಂದೆರಗಬಹುದು;
ಕಾಳಮೇಘಾಳಿ ರೋಷಾಗ್ನಿಯಲಿ ಕುದಿಕುದಿದು
ಮಳೆಯಾಗಿ ಬಂದು ತಳ್ಳೊಯ್ಯಲಿಹುದು:
ಮುನಿದ ಬಿಡುಗಣ್ಣರಂಭೋದತೋಣೀರದಿಂ
ಮಿಂಚುಗಳ ಬಾಣಗಳನೆಸೆಯಬಹುದು;

ಆದರೂ ಬೆದರದಿರು ನೀನೊಳಗು ಹೊರಗು!
ಅಳುಕದೆಯೆ, ಬಳುಕದೆಯೆ, ನಿಲ್ಲು ಕೊನೆವರೆಗು!

3

ಬಳಿಯ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗಿ ಕರೆಯಬಹುದು:
ಅಳಿಮಾಲೆ ಬಂದು ಮೊರೆಮೊರೆಯಬಹುದು:
ಮೆಲ್ಲಲರು ಬಂದು ಮೈದಡಹಬಹುದು:
ಚೆಲುವಾಗಿ, ಒಲವಾಗಿ ಹೂವದೊಂದು
ಬಲವಾಗಿ ಮನಸೆಳೆಯಲೆಳೆಸಬಹುದು!

ಆದರೂ ಬದಲದಿರು, ಕದಲದಿರು, ನೀನು!
ಮೋಹಮಾಯೆಗೆ ಸಿಲುಕದೆಯೆ ನಿಲ್ಲು, ನಿಲ್ಲು!

4

ಹೂವಾಗಿ ತನ್ನೆದೆಯ ಮಧುರಮಕರಂದವನು
ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚೆಲ್ಲುವಾಸೆ:
ಮುಗಿಲಾಗಿ ಹನಿಯಾಗಿ ಜಗದ ಕಂಬನಿಯಾಗಿ
ಮಣಿಯಾಗಿ ಕುಣಿಯುವಾಸೆ:
ಅಳಿಯಾಗಿ ಗಿಳಿಯಾಗಿ ನೂರಾರು ಬಗೆಯಾಗಿ
ನಗೆಯಾಗಿ ನಲಿಯುವಾಸೆ:-
ನಿನ್ನೊಳಿರಬಹುದಯ್ಯೋ, ಮಾಡಲೇನು?
ಅದು ಮುಗಿಲಹೂವದನು ಮುಡಿವೆಯೇನು?

5

ಮೃದುವಾಯ್ತು, ಕುಸುಮಕೋಮಲವಾಯ್ತು ಮನ: ಜೀವ
ಕಾರುಣ್ಯರಸಕೆ ಸೆಲೆಯಾಯ್ತು, ಹೃದಯ:
ಬಾಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಮಧುರ; ಕಾವ್ಯನಂದನದ ಚಿರ
ಸಂಚಾರಿಯಾದೆ, ಹೇ ಮತ್ತೆ ಮಧುಪ!
ಅವನಲ್ಲಿ, ಇವನಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿ, ಇದರಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ತನವನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಭೂಪ!

ಸಚರಾಚರದ ಬಾಳಿನಾಳದಲಿ ಮುಳುಮುಳುಗಿ
ಬಂತು ಅಂತಃಕರಣ: ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ!
ಆದರೇನಂತೆ ಮನವಾಯ್ತು ಅಬಲ:
ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ತಳಿರಿನಂತೆ ಚಪಲ!
ಇದು ವಿಧಿಯ ನಿಷ್ಕರದ ರಾಜ್ಯಭಾರ-ಇಲ್ಲಿ
ಮೃದುತೆ ಬಲಹೀನತೆಗೆ ಸಂಚಕಾರ!

6

ಅಕ್ಕಟಾ! ಬೇಕಾದುದೇನು, ಬಂದೀ ಭವದಿ?
ಮರುಳುಕರುಳಿನ ಕುರುಡುಕುಣಿತವಲ್ಲ!
ತನುಮನವನುಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯಿಸುವ ದುರ್ದಮ್ಮ
ಶಕ್ತಿ: ಬಯಲಾಸೆಗಳ ಗುಣಿತವಲ್ಲ!
ಅದಕಾಗಿ ಕಲ್ಲಾಗು ಕಠಿನ, ಕಠಿನ!
ಮಿದುವಾಗಬೇಡ: ಹಾ! ಜತನ, ಜತನ!

7

ಕಲ್ಲಾಗು, ಕಲ್ಲಾಗು! ಬಾಳ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲಿ
ಅಲ್ಲಾಡದಿರು ನಿಲ್ಲು, ನಿಲ್ಲು. ಜೀವ!
ಎನಿತುವರೆಗೀ ಬರಿಯ ಬವಣೆಯಕಟಾ!-ಬಾಳಿ
ಗಿಲ್ಲ ಸ್ಥಿರತೆಗು ಮಿಗಿಲು ಮಿರುಪ ಮಕುಟ:

ಕರಗದಿರು ಬಿಸಿಗಿಟ್ಟ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ,
ರವಿಕಿರಣ ಮುದ್ದಿಡುವ ಮಂಜಿನಂತೆ,
ಬಾಡದಿರು ನೆಲಕಿಳಿದ ಮಲರಿನಂತೆ,
ಬಾಗದಿರು ತೊನೆತೊನೆವ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ:
- ಕಲ್ಲಾಗು, ಕಲ್ಲಾಗು!

ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ : ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನವ್ಯಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ ಮೊಗೇರಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ ಅವರನ್ನು 'ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸಿದ ಕವಿ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಡಿಗರು 1918ರ ಫೆಬ್ರುವರಿ 18ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ರಾಮಪ್ಪ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಗೌರಮ್ಮ. ಮೈಸೂರಿನ ಶಾರದಾವಿಲಾಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕ (1948-52), ಸೈಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ (1952-54) ಸಾಗರದ ಎಲ್.ಬಿ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿಯ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾಗಿ ಇವರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟಿನ ನಿರ್ದೇಶಕ(1971) ಆಗಿದ್ದರು. ಇದಾದ ನಂತರ 1971ರಲ್ಲಿ ಜನಸಂಘದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದರು. ಸಿಮ್ಲಾದ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಸ್ಟಡೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೆಲೋ ಆಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದರು.

ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂಬ ತ್ರೈಮಾಸಿಕವನ್ನು ಕೆಲಕಾಲ ನಡೆಸಿದ ಇವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವನಗಳನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಾಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಬಂದಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ 'ವರ್ಧಮಾನ' ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ(1973), ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ(1974), ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ(1993), ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಸರಕಾರದ ಕಬೀರ್ ಸಮ್ಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಇವರಿಗೆ ಲಭಿಸಿತ್ತು. 1979ರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ 51ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ (1979) ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅಡಿಗರು 1992ರ ನವೆಂಬರ್ 14ರಂದು ನಿಧನರಾದರು.

ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳು: ಭಾವತರಂಗ, ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು, ನಡೆದುಬಂದ ದಾರಿ, ಭೂಮಿಗೀತ, ಚಂಡಮದ್ದಲೆ, ವರ್ಧಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಕವನಸಂಕಲಗಳು. ಅನಾಥೆ, ಆಕಾಶದೀಪ (ಕಾದಂಬರಿಗಳು), ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ, ವಿಚಾರಪಥ, ಕನ್ನಡದ ಅಭಿಮಾನ (ಗದ್ಯ ಲೇಖನಗಳು), ಹುಲ್ಲಿನ ದಳಗಳು, ಭೂಗರ್ಭಯಾತ್ರೆ, ಇತಿಹಾಸಚಿತ್ರ (ಅನುವಾದಗಳು).

5. ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ

—ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

1

ಈ ಕಾಲನೆಂಬುವ ಪ್ರಾಣಿ
ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ;
ಎಲ್ಲೋ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿ,
ಭೂಕಂಪದಲ್ಲಿ ಗದಗದ ನಡುಗಿ,
ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯೊಳಗೆ ಸಿಡಿದು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿ,
ನದಿನದಿಯ ಗರ್ಭವ ಹೊಕ್ಕು, ಮಹಾಪೂರದಲಿ ಹೊರಬಂದು
ನಮ್ಮದೆಯಲ್ಲಿ ತುಡಿವ ತಬಲವಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಹಿಡಿಯಿರೋ ಅವನ
ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲವನ ಹಿಡಿದು ಗಾಣವಾಡಿಸಲು
ಹೇಗಿದ್ದೇವೆ.
ಹೊತ್ತು ಬಂದಾಗ ಕತ್ತೆಯ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು
ಒದಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.
ತುಡಿವೆದೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ಮಿಡಿವ ನಾಡಿಯ
ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ;
ಒಳಹೊರಗೆ ಉಸಿರು ಆಡುತ್ತಿದೆ ನಿರಾಯಾಸ.
'ಬಯಲು ಆಲಯದೊಳಗೋ? ಆಲಯವು ಬಯಲೊಳಗೋ?'
ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಅವನೇ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಾನೆ,
ಯಾರಿಗೂ ಅವಸರವಿಲ್ಲ ತಾನೆ?
ಈ ಕುದುರೆಯೇರಿ, ಲಗಾಮು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು
ಸವಾರಿ ಮಾಡುವುದಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ.
ನಮ್ಮದೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುವುದು
ನಾವೆಷ್ಟು ಸಲ ಅನುಭವಿಸಿಲ್ಲ?
ಸೆಕೆಂಡು, ಮಿನಿಟು, ತಾಸುಗಳ ಹಾಸು —ಹೊಕ್ಕಿನಲಿ
ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಬಣ್ಣದ ನೂಲು

ಬೆತ್ತಲೆ ಬದುಕ ಸುತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ ಡೌಲು.
ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟಲ್ಲೆಲ್ಲ ಚೋಲಿಹಿಡಿದಿದೆ ಮಣ್ಣು
ಧುಮುಕುತ್ತಿದೆ ನೀರು,
ಮೈಸುತ್ತಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದೆ ಗಾಳಿ,
ಹದ್ದು ಮೀರಿದೆ ಬಯಲು-
ಬೆಳಕು-ಕತ್ತಲೆ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗೇಳುತಿಹೆವು ದಿನವೊಂದಕ್ಕು
ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಾಗ ಭೂಮಿಯಾಕಾಶಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಬಿರುಕು.

2

ಸದಾ ಅದೇ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಸುಪರಿಚಿತ ಮೋರೆ,
ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೂ ತಿರುಗುವದೊಂದೆ ಹೋರೆ.
ಆದರೂ ಆಗೀಗ ಈಚೆಯ ದಡಕ್ಕು ಹಾಯುವದು ಬೆಳಕಿನ ತೆರೆ.
ಒಡಮುರಿದದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೆ ಕೈ ಚಾಚಿ
ನಿಂತಲ್ಲೆ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟವೆ ವೃಕ್ಷ
(ಅಗೆದು ನೋಡಲೆ ಬೇಕೆ?)
ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ ಹಸಿರು ಸಂಸಾರ
ನಮಗು ಅದಕೂ ನಿತ್ಯ ಹೊಕ್ಕು ಬಳಕೆ.
ಆರು ಋತುಗಳು ಬಂದು ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವವು
ಯಾವುದೋ ಹಾರೈಕೆ ಎದೆಯೊಳಿಟ್ಟು;
ತತ್ತಿಯೊಡೆದು ರೆಕ್ಕೆ ಬಲಿತಾಗ ಹಾರುವವು ಗೂಡು ಬಿಟ್ಟು.
ದೂರದಲ್ಲಿಯೆ ಸಾಲು ನಿಂತ ಪರ್ವತ ಶಿಖರ
ಆಗಿಲ್ಲ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರ.
ತೇಲುತಿವೆ ಅಂತರಾಳದಲಿ ನೂರು ಗೋಲ.
ಸೋತು ತಲೆಬಾಗಿಲ್ಲ ಆಕಾಶ,
ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು ತೂಕಡಿಸಿಲ್ಲ ಗಾಳಿ,
ಒಳಗು ಹೊರಗೂ ಹರಿದು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದೆ ನೀರು
ಅಣೆಕಟ್ಟಿಗೂ ಕೆಳಗೆ ಆರುಪಾರು.
ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯಿಳಿದು, ಬಸ್ಸಿನ ದಾರಿ ಕಾಯ್ದು, ಕಾರಿನಲಿ ತೂರಿ,
ಹಡಗ ಬಿಟ್ಟು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ
ಗೋಲಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.
ಮೈಕಿನಲಿ ಕೊಕ್ಕೊಕ್ಕೋ ಕೂಗಿ, ತುರಾಯಿ ಕುಣಿಸಿ
ಬೆಳಗಾಯಿತೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಹೊಸದಾಗಿ ಹೂಡಿದ ಮೂಡಲ ಹೋರಿ ಮುಸುಗರೆದು
ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಜಗ್ಗುತ್ತಿದೆ ಜೊತೆಗಿರುವ ಸಾದು ಎತ್ತಿನ ಕೂಡ ಕಾದಾಟ

ಹೌದು, ನಾವೆಲ್ಲ ಹೊಸಬರೆ;
ಅಜ್ಜ ಮುತ್ತಜ್ಜರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿ
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇವೆ.
ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಕವೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ, ಆಗಲೇ
ಪ್ರಸಾದ ಹಂಚಿದ್ದೇವೆ.
ಎದುರಿಗಿದ್ದದ್ದೆಲ್ಲ ಅದಲು -ಬದಲು ಕಂಚೇಬದಲು
ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ: ಇವರ ಬಿಟ್ಟವರಾರು?

3

ದಿನವು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಅನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹಿತ.
ಮುಂಜಾವದಡಿಗೆ ಸಂಜೆಗಾಗಲೇ ತಂಗೂಳು.
ಹಳಸಿದನ್ನವ ನಾಯಿ ಕೂಡ ಮೂಸುವದಿಲ್ಲ. ಅದೆ
ಅಕ್ಕಿ, ಜೋಳ, ಗೋದಿಗಳಿಂದ ವಿಧವಿಧದ ಪಕ್ವಾನ್ನ
ಗಮಗಮಿಸುವದು. ಉಪ್ಪು, ಕಾರ, ಹುಳಿ, ಸಿಹಿ
ತಕ್ಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಯೇ ಬಾಳಿನೊಗ್ಗರಣೆ.
ಬಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ.
(ಕದ ತಿನ್ನುವವಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಈಡೆ?)
ಮಿತಿಮೀರಿದರೆ ಎಂಥ ಸುಗ್ರಾಸವೂ ಅಜೇರ್ಣ.
ಕುದಿಯುವುದು, ಮಿದಿಯುವುದು, ಹೊಂದಿ
ಹದಗೊಳ್ಳುವದು: ಬದುಕಿನಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೆರೆದ ದಾರಿ.
ಪ್ರತಿಗೂಡಿದಾಗ ಹೊಮ್ಮುವುದು ಹಾಡಿನ ಲಹರಿ
ಗಾಳಿಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಮೋಡದ ಸವಾರಿ.

ಗುಡುಗಿರಲಿ, ಮಿಂಚಿರಲಿ, ಮುಂಗಾರಿಗಾರು ಕಾತರಿಸಿಲ್ಲ?
ಉರಿವ ಬೇಸಗೆ ಚಿಗುರು ಚಿಣ್ಣರನು ಎತ್ತಿ ಆಡಿಸಿಲ್ಲ?
ಥಂಡಿಯ ಮುಸುಗಿನಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಕನಸು ಕಂಡಿಲ್ಲ?
ಬೆಂಗಾಡಿನಂಗಾಂಗದಲ್ಲು ತುಂಗಭದ್ರೆಯು ತುಂಬಿ ಹರಿದಿಲ್ಲ?
ವರ್ತನೆಯ ನರ್ತನಕೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸೊಬಗು.
ಕಂದ, ವೃತ್ತಗಳ ಝರಿ ತೊರೆಯ ನಡುವೆ
ಹಸುರಿನ ಗದ್ಯದುದ್ಯಾನ:
ಹದಿನೆಂಟು ಬಣ್ಣನೆಯ ಹುಲ್ಲು ಗದ್ದೆಯ ನಡುವೆ
ಚಂಪುವಿನ ತಂಪುಕೊಳ.
ನಿಬ್ಬಣಕೆ ಹೊರಟಂತೆ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳ ಕೊಲ್ಲಾರಿ ಬಂಡಿ.
ಭಾವ-ಗೀತ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಚಿಂದ ವಧೂವರ ಜೋಡಿ.
ಒಲೆ ಹೂಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಬಿಸಿ ತಾಗುವದು

ಕುದ್ದು ಹಣ್ಣಾಗುವದು ನೂರು ಅನುಭವದ ನವ್ಯಪಾಕ.

ಬಗಲಗಸೆ ಅಂಗಿಯಿಂದ ಬುಶ್‌ಕೋಟಿನವರೆಗೂ
ತೊಟ್ಟು ಕಳಚಿದ್ದೇವೆ.
ಮಾಡಿ ಉಂಡಿದ್ದೇವೆ ನಮನಮಗೆ ಸೇರಿದ ಅಡಿಗೆ.
ಇರಬಹುದು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಭಾಗ ಜೀವನಸತ್ವ ಕಡಿಮೆ.
ಇದ್ದ ಶಕ್ತಿಯಲಿ ತುಸು ದೂರ ನಡೆದಿದ್ದೇವೆ.
ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ನಡಿಗೆ.
ಮುಖ್ಯ ಬೇಕಾದದ್ದು ಜೀವಂತ ಗತಿ, ಹೊಸ ನೆತ್ತರಿನ ಕೊಡುಗೆ.

ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ; ನಾವು ಕೂಡುವದಿಲ್ಲ.
ಮಳೆಬಂದರೂ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಮೂಡುವದೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ.
ಹಗಲಿರುಳ ಗಾಲಿಯಲಿ ಸೋಲು -ಗೆಲುವಿನ ಕೀಲು ಭದ್ರ.
ಪಂದ್ಯಾಟದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹೆಸರು ಕೊಡಬಹುದು
ನಿಂತವರಿಗೂ ಉಂಟು ನೋಡಿ ಸಂತಸ ಪಡುವ ಭಾಗ್ಯ.
ಗೆದ್ದವರಿದ್ದೆಯಿದೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಡಾಲು.
ಸೋತವರ ಸೊತ್ತು
ಗೆದ್ದವರನಳೆವ ಜಗದೆಲ್ಲ ಅನುಭವದ ಪಾಲು.

ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ : ಕನ್ನಡದ ಸಮನ್ವಯ ಕವಿ, ಸುನೀತಗಳ ಸಾಮ್ರಾಟ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿ.
ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಂಬಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 1928ರ ಜೂನ್ 28ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಸಕ್ಕರೆಪ್ಪ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ. ತಂದೆ ಸಕ್ಕರೆಪ್ಪ ಕಣವಿಯವರು 1952ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಆಗತಾನೆ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ವಿಭಾಗದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾದರು. 1956ರ ವೇಳೆಗೆ ಅದೇ ವಿಭಾಗದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ 1983 ರವರೆಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. 16 ಫೆಬ್ರವರಿ 2022ರಂದು ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದರು.

6. ಸುಟ್ಟಾವು ಬೆಳ್ಳಿ ಕಿರಣ -ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ

ಆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ
ಸುಳಿದಾಡಬೇಡ ಗೆಳತಿ
ಚೆಲುವಾದ ನಿನ್ನ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಯ್ಯ
ಸುಟ್ಟಾವು ಬೆಳ್ಳಿ ಕಿರಣ

ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ
ನೀ ಇಳಿಯ ಬೇಡ ಗೆಳತಿ
ತತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಮಲ
ಮುತ್ತುವವು ಮೊಲದ ಹಿಂಡು

ಈ ಊರು ಬನಕೊಬ್ಬಳೇ ಒಂಟಿ
ಹೂವಾಗಿ ಅರಳಿ ನೀನು
ಮರೆಯಾಗಬೇಡ ಮಕರಂದವೆಂದ
ದುಂಬಿಗಳ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ

ನನ್ನೆದೆಯ ತೋಟದಲ್ಲಂದು ನೀನು
ನೆಟ್ಟಂತ ಪ್ರೀತಿ ಬಳ್ಳಿ
ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿತೇನೆ ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿತೇನೆ
ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ

ನಿನ್ನಂತರಂಗದಲ್ಲೊಂದು ನೋವು
ನಾನಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟೆ
ನೀನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಚಂದಿರನ ಕಣ್ಣು
ಬೆಳಕಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡೆ

ನೀನಿತ್ತ ಒಲವು ನಾನಿತ್ತ ವಿಷವು
ಒಂದಾಗಲಾರವೆಂದು

ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಜೀವ ನಾ ಕೊಟ್ಟ ಸಾವು
ಸಮನಾಗಬಹುದೆ ಗೆಳತಿ

ಕಂಡಂಥ ಕನಸು ಫಲಿಸುತ್ತೆ ಗೆಳತಿ
ಕನಸಿತ್ತು ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ
ತೆಂಗು ತಾರೆಗಳ ಸಂಗಮವು ಮುಗಿದು
ಮನಸಿತ್ತು ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ : ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ 'ಮಾಗಡಿ' ತಾಲ್ಲೂಕಿನ 'ಮಂಚನಬೆಲೆ' ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 1954ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ದೇವಯ್ಯ, ತಾಯಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವೆಂಕಮ್ಮ. ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂನ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಇವರ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಕವಿತೆ ಬರೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಇವರಿಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವರು ಉತ್ತಮ ಭಾಷಣಕಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಪೆರಿಯಾರ್, ವಸುದೇವಭೂಪಾಲ, ಲೋಹಿಯಾ ಮುಂತಾದವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರು.

'ದಲಿತ ಕವಿ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ದಲಿತ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು. ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಪ್ರಬಂಧ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಆತ್ಮಕಥನ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿದವರು. ಎರಡು ಬಾರಿ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅಧ್ಯಾಪನ-ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವವರು. ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರ ಹಾಡು, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು, ಕಪ್ಪು ಕಾಡಿನ ಹಾಡು, ಆಯ್ದಕವಿತೆಗಳು, ಅಲ್ಲೆಕುಂತವರೆ, ನನ್ನ ಜನಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಕವಿತೆಗಳು ಇವು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು.

7. ನಾವು ಹುಡುಗಿಯರೇ ಹೀಗೆ....

-ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್

ಹೌದು ಕಣೆ ಉಷಾ

ನಾವು ಹುಡುಗಿಯರೇ ಹೀಗೆ....

ಏನೇನೋ ವಟಗುಟ್ಟಿದರೂ

ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಹೇಳದೆ

ಏನೇನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಿ ಸಾಯುತ್ತೇವೆ.

ಜುಮ್ಮೆನ್ನಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ

ಹಾಗೇ ಡಬ್ಬಿಯೊಳಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಒತ್ತಿದಂತೆ

ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಹೇಳಲೇಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು

ಹೇಳಹೋಗಿ ಹೆದರಿ ಏನೇನೋ ತೊದಲುತ್ತೇವೆ.

‘ಐ ಲವ್ ಯೂ’ ಅಂತ ಹೇಳಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು

ಬೇರೆ ಏನೇನೋ ದಾರಿ ಹುಡುಕಿ

ಸಂದೇಶ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಹೆಣಗುತ್ತೇವೆ.

ಅದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ

ಹುಡುಗರು ಕೈ ತಪ್ಪಿದಾಗ

ಮುಸುಮುಸು ಅಳುತ್ತೇವೆ.

ಕೊನೆಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೋ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದಾಗ

ನಾವೇ ದುರಂತ ನಾಯಕಿಯರೆಂದು

ಭ್ರಮಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ಅನುಕಂಪ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

ಗಂಡನಲ್ಲಿ ‘ಅವನನ್ನು’ ಹುಡುಕುತ್ತೇವೆ.

ಗಂಡನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಸುಳಿವೂ ಸಿಗದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಟ್ಟ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಹರಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ

ಅರಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಉಷಾ....

2

ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ದಪ್ಪವಾಗಿ

ಕೈಗೊಂದು ಕಾಲಿಗೊಂದು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ

ಎದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ತರಕಾರಿ ಕೊಳ್ಳುವಾಗ
'ಅವನು' ಸಿಗುತ್ತಾನೆ.

ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಇವನೇ ಕಾರಣ
ಅಂತ ರೋಷ ತಾಳುತ್ತೇವೆ.

ಆದರೆ ಮೇಲೆ ನಗುನಗುತ್ತಾ 'ಅವನ'
ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇವೆ.
ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವಳದೂ ಅದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲವೇ?

ನಾವು ಹುಡುಗಿಯರೇ ಹೀಗೆ....

ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್ : ಲೇಖಕಿ ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್ ಅವರು 1955 ಡಿಸೆಂಬರ್ 25ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಮೂಲತಃ ಬೆಂಗಳೂರಿನವರು. ತಂದೆ ವಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ತಾಯಿ ಯಮುನಾಬಾಯಿ. ಬಾಲ್ಯದ ಬಹುದಿನಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಪ್ರತಿಭಾ, ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಎ ಮತ್ತು ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎನ್.ಜಿ.ಎಫ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿ ನಂತರ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್, ಡೆಕ್ಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರಕರ್ತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಿನಿಮಾ ರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪತಿ ನಂದಕುಮಾರ್ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು ಅಭಿರಾಮ್ ಮತ್ತು ಭಾಮಿನಿ ಜೊತೆ ಸದ್ಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುವ ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕವಯಿತ್ರಿ. ಅವರ ಪ್ರಕಟಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳು- ನಾವು ಹುಡುಗಿಯರೇ ಹೀಗೆ, ಈ ತನಕ, ರಸ್ತೆಯಂಚಿನ ಗಾಡಿ, ಕವಡೆಯಾಟ, ಆಹಾ ಪುರುಷಾತಾರಂ, ಅವರು ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ಮುನ್ನುಡಿ ಬೆನ್ನುಡಿಗಳ ನಡುವೆ, ಕಾಫಿ ಹೌಸ್, ಮುದುಕಿಯಿರಿದು ಕಾಲವಲ್ಲ; ಇವು ಅವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಯಾನ- ಕಥಾಸಂಕಲನ, ಆಕ್ರಮಣ- ಅನುವಾದಿತ ಕಥೆಗಳು, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ- ಅನುವಾದಿತ ಡೋಗ್ರಿ ಕವನಗಳು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೃಷಿಗಾಗಿ 'ಮಹಾದೇವಿ ವರ್ಮಾ ಕಾವ್ಯ ಸಮ್ಮಾನ್', 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ', 'ಮುದ್ದಣ್ಣ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ', 'ಡಾ.ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಪ್ರಶಸ್ತಿ', 'ಪು.ತಿ.ನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಂದಿವೆ. 'ಅನುದಿನದ ಅಂತರಗಂಗೆ' ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್ ಅವರ ಆತ್ಮಕಥನ.

8. ಅಮೃತಮತಿಯ ಸ್ವಗತ

—ಎಚ್.ಎಲ್. ಪುಷ್ಪ

ತೆರೆದ ಬಾನೆದುರಲ್ಲಿ
ಮೃದು ಮೈಯ ಮಾಂಸಗಳ ಹಬೆಯಲ್ಲಿ
ಉಳಿದ ಭಾವಗಳೆಷ್ಟು, ತೇಲಿಹೋದವೆಷ್ಟು
ಹಸಿಹಸಿ ಕಾಡುಪೊದೆಯ ಪೊದರುಗಳಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗುವುವು ರಾಗಗಳು; ತೇಕುವುವು ಹಸಿವೆಗಳು
ಸತ್ತು ಸೊರಗುವುವು ಹಸನಾದ ನಿನ್ನ ನಗುವಿನೆದುರು

ಇದು ಜೀವ;
ಪ್ರೇಮ ಕಾಮ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು,
ನಿನ್ನೆದುರು ಸುಳಿಯುವ ಈ ಹಕ್ಕಿ
ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಹಸಿಹಸಿ ಬದಗನಲಿ
ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿ, ಹಾರುವುದೇಕೆ?
ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಕೊರಳು,
ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಗೆಜ್ಜೆ, ಯಾವುದೋ ಹೆಜ್ಜೆ
ತಂತಾನೇ ತಟ್ಟುವ ರಾಗಗಳು
ಯಾವ ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೋ ಹೊರಳು
ಸುರತಿ ಸಂಪ್ರೀತೆ ಈ ಹೇಣ್ಣು;
ಮರುಳ ಕೊರಳ ಕರೆಗೆ
ಹೆಡೆ ಬಿಚ್ಚಿ ತೂಗುವುದು ಹಾವು.
ಮೃದು ಕೊರಳ ಕರೆಯಲ್ಲಿ
ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ನಾಗಸ್ವರ
ಯಾವ ಸ್ವರ ಕಚ್ಚಿತೋ
ಯಾವುದು ನುಂಗಿತೋ
ಕಾದಿದೆ ನೆರಳು, ಮೃದು ಮೈಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ.

ಸವಿಯಿದೆ ನೋಡು;
ಒರಟು ಚಾಟಿಯ ಚುಂಬನದಲ್ಲಿ
ನವಿರಿದೆ ನೋಡು, ನಾದವಿದೆ ನೋಡು

ಒರಟು ಬೆರಳುಗಳ ಕಂಪನದ
 ಏನಿದು ಮಿಡಿತ ಮುಳ್ಳುಗಳ ಮುತ್ತಿನಲಿ,
 ಅದಕ್ಕೆ ನೋಡು ದೊರೆ,
 ನಿನ್ನ ಚಂದನ, ಗಂಧ ಸುವಾಸಿತ ತೆಕ್ಕೆ
 ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕಾಡ ಪೊದೆಯ ಕರೆಗೆ
 ಹಾಡಾಗಿ ಹಾಡಿದ್ದು;
 ಹಸಿವಿದ್ದೂ ಒಡಲ ಮುಚ್ಚುವ
 ಕಾತುರವಿದ್ದೂ ತಣ್ಣಗೆ ನಗುವ
 ಈ ಹೂವುಗಳು
 ಒಳಗೊಳಗೇ ಉಕ್ಕಿ ಜ್ವಲಿಸುವುದಕಂಡು
 ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಿದ್ದೇನೆ.
 ಮೈಯ ವಾಸನೆಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಲ್ಲ
 ಬಂಧವಿಲ್ಲ ಈ ಪಾಡುಗಳಿಗೆ
 ಹೊರುವ ಪಾಪಗಳಿಲ್ಲ
 ಹಸಿವಿನೆದುರು ಏನಿಲ್ಲ, ಏನೆಲ್ಲ ಭೀತಿ
 ಕತ್ತಿಯೂ ಕೂಡ ಅಳುಕುತ್ತದೆ
 ಧರ್ಮದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ
 ನಾವು ಜನ್ಮವೆತ್ತುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ
 ಅಮೃತಮತಿಯಾಗಿ
 ನಿನ್ನಂಥವನ ಗದ್ದುಗೆಯ ರಾಣಿಯರಾಗಿ
 ಅವನು ಬದಗನಾಗಿ
 ನಮಗುತ್ತರವಾಗಿ.

ಎಚ್.ಎಲ್. ಪುಷ್ಪ : ಕವಯಿತ್ರಿ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಎಚ್.ಎಲ್. ಪುಷ್ಪ ಅವರು ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಉಜ್ಜನಿಯಲ್ಲಿ 1962 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 18ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಾಯಿ ಕಮಲಮ್ಮ, ತಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೌಡ. 'ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಮನಸ್ಸುಗಳ ಸಂಬಂಧ' ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಿ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕವನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವ ಇವರು 'ಅಮೃತಮತಿ ಸ್ವಗತ' ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಪುಷ್ಪ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ಅಮೃತಮತಿಯ ಸ್ವಗತ, ಗಾಜುಗೊಳ, ಮದರಂಗಿ, ವೃತ್ತಾಂತ, ಲೋಹದ ಕಣ್ಣು (ಕವನ ಸಂಕಲನ), ಭೂಮಿಲ್ಲ ಇವಳು, ಗೆಲ್ಲಲಾರ್ಕುಮೆ ಮೃತ್ಯುರಾಜನಂ, ಪರ್ವಾಪರ್ವ (ನಾಟಕ), ಅವಲೋಕನ, ಗಂಧಗಾಳಿ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆ (ವಿಮರ್ಶೆ) ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಆರ್ಯಭಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪು.ತಿ.ನ.ಕಾವ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರಭಟ್ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸಾರಂಗಮಠ ಪಾಟೀಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಥಾ ಭಾಗ:

1. ಪಂಜರದ ಗಿಣಿ

—ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ

“ಬಯಕೆಯರಮನೆಯಲ್ಲು ಬೋಧಿವೃಕ್ಷದ ಸುಯ್ಯು!”

ಎರಡು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ, ನಿಮಿಷದಂತೆ ಸರಿದು ನಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ, ಇಲ್ಲಿ— ನಸು ಮೈಯುಬ್ಬಿಸಿ ಮಲಗಿದ ಈ ನುಣುಪು ಹೂಚೆಲ್ಲಿದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ...

ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ನೀಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯಂಥ ಚಂದ್ರ... ಕೌಮುದಿಯ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗುರಂಗಿನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಸವರಿ ಸಾಗಿದ ಅವನ ಪುಟ್ಟ ಕರಿಯ ನೆರಳು— ತಲೆಗೂದಲಿಗೆ ಕಚಕುಳಿಯಿಟ್ಟು, ಮರದ ಎಲೆಯೇರಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಳ್ಳ ತಂಗಾಳಿ...

ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಸಿ. ಮನಸ್ಸಿನೆದುರು ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮುದ್ದು ಮುಖ...

ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಹಾದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವನನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪುಟ್ಟ ಗುಡಿಸಲು— ಎದುರಿನ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಟಪ— ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಜೋಲಾಡುವ ಗಿಣಿಯ ಪಂಜರದ ಬಳಿ ಚೆಂಡುಟಿ ಅದುರಿಸಿ, ನಾಚಿ ನಾಚಿ ಅವನ ಹೆಸರು ಕಲಿಸುತ್ತ, ಸುಯ್ಯು ಸುಟ್ಟು ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ...

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ, ಪುಟ್ಟ ಗುಡಿಸಲು, ಹೂದೋಟ, ಏಕಾಂತ, ಗಿಣಿಯ ಪಂಜರ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಗೊಂದಲದಿಂದ ದೂರ. ದೂ...ರ?

...ಆಹ್! ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ನಗುವ ಚಂದ್ರ, ದಾರಿ ತುಂಬ ರಂಗುರಂಗು ಪುಟ್ಟ ನೆರಳು, ನಡೆನಡೆದು ಸವೆದ ಹಾದಿ...

—ಸವೆದ ಹಾದಿ?

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕವಲೊಡೆದು ಹಾಯುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹಾದಿಯನ್ನು ಯಾರು ನೋಡಿಯಾರು?

ನೋಡಿದರೂ ಯಾರು ನಡೆದಾರು ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳಿನ ಆ ಕೊರಕಲು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ?...

ನಡೆದರೂ ಯಾರು ಹೋದಾರು ಅದು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಬಿಡುವ ಆ ಪರ್ವತದ ನೆತ್ತಿಯ ತುದಿಗೆ??...

ಮಲಗಲು ಬರುವ ಮೋಡಗಳಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಆ ಏಕಾಂತದ ನಡುವೆ ಸುಳಿದಿದ್ದಾರು??...

—ಸುಳಿದಿಲ್ಲವೆ!

ಅವನ ಹೆಸರು ಒಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಿಲ್ಲವೆ? ಪರ್ವತ ಒಮ್ಮೆ 'ರಾಮ' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲವೆ?...

'ರಾಮ'... ಏನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕರೆದಿತ್ತು!!...

ಅಂದೇ... ಅಂದೇ!... ಈ ಕೊರಕಲು ಹಾದಿ ತುಳಿದು ಪರ್ವತದ ನೆತ್ತಿಗೆ ಧಾವಿಸ ಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತ್ತು!...

'ರಾ...ಮಾ'... ಏನು ಮೋಡಿ ಬೀರಿ ಕರೆದಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ನಡುಗಿ ಹೆದರಿ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು... ಹೌದು! ಆ ದಿನ ಪರ್ವತ ಕರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ... ಎಂಥ ಹುಚ್ಚು ಕಲ್ಪನೆ. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಕೂಗಿದಳು ಎಂದು ಪರ್ವತ ಹೇಳಿತ್ತು ಅಷ್ಟೆ!!... ಆಗ... ಆಗ... ಎಂಥ ದಿನಗಳವು! ಆಗ ಪರ್ವತವೇ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಕರೆದಳು ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳದಿಂಗಳು 'ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಎಲ್ಲಿ' ಎಂದು ನಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಂದ್ರ 'ಏಕೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಮುಖ ಸಾಲದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಅರಳಿದ ಹೂಗೊಂಚಲು ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಮುಡಿ ಬರಿದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಗಗನವೇ ಗುಡುಗಿ, ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇಕಿರುವಿ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಈದಿನ ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಮಂಪರು ಬಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ? ಸಂಜೆಯ ಶಾಂತಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಬಣ್ಣ ಚೆಲ್ಲಿದಾಗ, ಈ ಕವಲೊಡೆದ ಹಾದಿ ಅವನ ಎದೆಯನ್ನೇಕೆ ಹೀಗೆ ತಿವಿಯುತ್ತಿದೆ?...

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಕಾಯುತ್ತ ಗೀಣಿಯ ಪಂಜರದ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ... ಹೋಗಲು ಎಂದಿನಂತೆ ಏಕೆ ಅವಸರವಿಲ್ಲ?... 'ಇಂದು ಏನಿದು ಬೇಸರ?'

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ, ಪುಟ್ಟ ಗುಡಿಸಲು, ಹೂದೋಟ, ಏಕಾಂತ, ಗೀಣಿಯ ಪಂಜರ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಜನ ಜಂಗುಳಿಯ ಗೊಂದಲದಿಂದ ದೂರ...ದೂ...ರ! ಏಕೆ? ಬೇಡವೆ?...

'ಏನಿದೇನಿದು ತೇಲುಗಣ್ಣಿನ ಹೊರಳು ನೋಟದ ಸೂಚನೆ?

ಯಾವ ಸುಮಧುರಯಾತನೆ, ಯಾವ ದಿವ್ಯದ ಯಾಚನೆ?'

ಏನು? ಪರ್ವತ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆ? ಹಿಂದಿನಂತೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಕರೆದಳೆಂದು ಹೇಳು ತಿದೆಯೆ??... ಅಥವಾ ಮೋಡಗಳಾಡುವ ಏಕಾಂತದ ಶ್ರೀಮಂತ ಒಡಲಿಗೆ ಅವನನ್ನೇ ಎಳೆಯು ತಿದೆಯೆ??... ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆ??...

ಎದಿರು ಕವಲೊಡೆದ ಹಾದಿ...

ಒಂದು ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಮೃದು ಹೃದಯದೆಡೆಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಹೂಚೆಲ್ಲಿದ ಹಾದಿ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಗ್ಗಲ್ಲಿನ ಕರಿಯೊಡಲಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು ತುಂಬಿದ ಕೊರಕಲು ದಾರಿ ಎಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧ...

ಆದರೂ ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆ ಪರ್ವತ?

ಏಕೆ ಸಾಲದೆ? ಇಷ್ಟೆ ಸಾಲದೆ??... ಕಾಮಾಕ್ಷಿ, ಪುಟ್ಟ ಗುಡಿಸಲು, ಹೂದೋಟ ಏಕಾಂತ, ಗೀಣಿಯ ಪಂಜರ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ...

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ?... ಎಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ??... ಗೀಣಿಯ ಪಂಜರ....

ಊಹಾ. ಪಂಜರದ ಗೀಣಿ...

* * *

ಪಂಜರ! ಗೀಣಿ!... 'ಕಾಮೂ ರಾಮು!'

ಕಾಮುವಿಗೆ ರಾಮು-ರಾಮುವಿಗೆ ಕಾಮು... ಪಂಜರದ ಗೀಣಿ!...

ಪಂಜರದ ಗೀಣಿ ಕೊಕ್ಕು ಚಾಚಿ ಅರಚುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಮುವನ್ನು ಕರೆದು ಕರೆದು ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು "ಕಾಮೂ!... ರಾಮು"

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಹೊರಗೋಡಿಬಂದು ನೋಡಿದಳು... ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದ ಸವೆದ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದ ರಾಮು.

ಆದರೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಇಂದೇಕೆ ಅವನಿಗೆ ಅವಸರವಿಲ್ಲ? ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡಲು ಏಕೆ ಕಾತರವಿಲ್ಲ?

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಬೆಚ್ಚಿ, ಅವನನ್ನಪ್ಪಿ ಎದೆಗೆ ಎದೆಯೊತ್ತಿ, ಮುಖವೆತ್ತಿ ಬೇಡಿದಳು. ಇಂದೇಕೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಡವಾಯಿತು? ಏಕೆ? ಏಕೆ??..

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಹನಿಗೂಡಿದ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕರೆದಳು...

‘ರಾಮು’.. ..

ಪಂಜರದ ಗಿಣಿ ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ‘ಕಾಮೂ’ ಎಂದು ಮಾರುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿತು... ಆದರೆ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ರಾಮು, ‘ಕಾಮೂ’ ಎನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ!... ಎಲ್ಲಿ ದೂರ... ದೂ...ರ ಓಡಿದೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು??...

ಪ್ರೇಮದೇವತೆ ನಿಷೇಧಿಸಿದ ಯಾವ ಮರದ ಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಬಂದ?... ಅವಳನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತಾವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಅಂತರಾಳಕ್ಕಿದು ಕುರುಡಾಯಿತು??...

“ಯಾವ ಬೃಂದಾವನವು ಚಾಚಿತು ತನ್ನ ಮಿಂಚಿನ ಕೈಯನು?”

ಬೆಳಗಿನ ನಸು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಟಪದ ಬಳಿ ಹೆಡೆಯಾಡಿಸಿದ ಹಾವು ಅವನ ಅಂತರಾಳ ಕೆದಕಿಹೋಯಿತೆ? ಏನಾಯಿತು? ಏನಾಯಿತು? ಅವಳ ಜೀವದ ಜೀವಕ್ಕೆ??...

* * *

ಏನಾಗಬೇಕು??

ರಾಮು ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟುಸಿರೆಳೆದ.. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು?

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾವು ಹೆಡೆಯಾಡಿಸುತ್ತದೆ! ಇಂದು ಚೆಲುವಿನ ಪುತ್ಥಳಿಯಾದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಮುದ್ದು ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು, ಬೆಳಕು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣನ್ನು, ಅಮೃತಮಯ ತುಟಿಯನ್ನು ನಾಳೆ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಉಣ್ಣುತ್ತವೆ! ಸಾವಿನ ಕೋರೆ ದಾಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಣಿದು ಮೆರೆಯುವ ಸೌಂದರ್ಯದ ಆಯಸ್ಸೆಷ್ಟು? ಅಶಾಶ್ವತವಾದ ಬದುಕಿನ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಆಸೆ, ಈ ಪ್ರೇಮ, ಈ ಹಂಬಲ, ಎಷ್ಟು ಕ್ಷಣಿಕ! ತರುಣರು ಕ್ಷಯಪೀಡಿತರಾಗಿ, ಮುದುಕರು ಜರಾಶೀರ್ಣರಾಗಿ, ದುಃಖಿಗಳು ತಾವೇ ಮೈಮೇಲೆ ಮಣ್ಣೆಳೆದು- ಮರಣಮುಖರಾಗಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಎಲ್ಲಿ? ಸುಖವೆಲ್ಲಿ?? ತೃಪ್ತಿಯೆಲ್ಲಿ??... ಎಲ್ಲಿ?

ಎಲ್ಲಿ??... ಎಲ್ಲಿ??...

ಕಣ್ಣು ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿತ್ತು..... ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ??

-ಸಂಜೆ ಪರ್ವತ ಕರೆದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ?... ಪರ್ವತದ ನೀರವ ನೆತ್ತಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವಿ ತೊಡಿಗೆಯುಟ್ಟು ಮುಗಿಲ ರೂಪವೊಂದು ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆ??

ಹೊರಟು ಹೋಗಲು, ತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ನವತಾರುಣ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯನಿಧಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಅಪುಗೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಹೊರಟು ಹೋಗಲು, ದೂ...ದೂರ...ರ ತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ತ್ರಾಣವಿದೆಯೆ?

* * *

ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಜೊತೆ ನಿಂತವನು ಕತ್ತಿತ್ತಿ ನೋಡಿದ. ದೇವರ ನೀಲಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ದೀಪ ಮಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು!... ಮಿನುಗುತ್ತಿತ್ತೆ??... ಹೌದು! ಹಿಂದೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯನ್ನಪ್ಪಿ ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಪ್ರೇಮ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ತಾರೆಗಳು ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಕಾದು ನಿಂತಿವೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ??...

ವಾಮನನಂದಿದ್ದ ಪ್ರಕೃತಿ ಈಗ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪ ತಾಳಿ ತುಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆ ಅಪರಂಪಾರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕಗಳ ಕ್ಕೂರ ವಿಸ್ತಾರದ ಅದ್ಭುತದಾದುರು ಈಗ ಅವನತ್ತ? ಅವನ ಅರಗಿಣಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯೆತ್ತ?

ಕಣ್ಣು ಕೊರೈಸುತ್ತಿದೆ ಆ ದೀಪ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳ ಬೆಳಕು, ಏರು ಏರು ಎಂದು ಹೃದಯ ಹಿಂಡುತ್ತಿದೆ ಆ ಪರ್ವತದ ಗಂಭೀರ ಎತ್ತರ.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿ?... ಎಳೆಯುವ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ? ಬಡತನ, ರೋಗ, ರುಜಿನ, ಹಸಿವು, ಸಂಕಟ, ಹೃದಯದ ತಟವಟ... ಈ ಭವಬಂಧನದ ಕ್ಕೂರ ಮಾಯಾಪಾಶ...

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಎಂದು ನಿಲ್ಲುವುದು? ಆ ಪರ್ವತದ ತುದಿಗೆ ಎಂದು ಹಾರುವುದು?? ಎಂದು? ಎಂದು??

ಎದೆಯೋ ಬೆಂಕಿಯ ಕುಂಡ! ಮೇಲೆ- ಉರಿಯುವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕ! ಮೈ ಕರ್ಪೂರದ ಆರತಿ!!... ಸುತ್ತೆಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜ್ವಾಲೆ!!... ಅವನ ತಾಂಡವ ಲೀಲೆ!!

ಎಂಥ ಕ್ಕೂರ ಲೀಲೆ?... ಈ ಮಾಂಸದ ಪಂಜರವನ್ನಿತ್ತ ದೇವರೇ ಏಕೆ ತನ್ನ ರುದ್ರ ಸೌಂದರ್ಯದ ಈಟಿ ಎಸೆದು ತಾನಿತ್ತ ಪಂಜರವನ್ನೆ ತಿವಿಯುತ್ತಾನೆ? ಏನು ಲೀಲೆ ಅವನದು?... ಪಂಜರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಸಾಕಿ, ಮತ್ತೆ ಹಾರಲು ಪ್ರೇರಿಸುವಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರುಣೆಯೆ ಅವನಿಗೆ? ಆ ಪರ್ವತದ ತುದಿಗೆ ಹಾರಬೇಕೆ??...

ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಉಂಟೆ?

ಶಕ್ತಿ ಉಂಟೆ??...

-ಆದರೆ... ಪಾಪ ನಂಬಿದ ಮುಗ್ಧ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ... ಕೈ ಹಿಡಿದ ಚೆಲುವಿನ ಪುತ್ಥಳಿ ಅಬಲೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ... ಮುದ್ದು ಮುಖದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ...

“ಕಾಮೂ... ಕಾಮೂ...”

* * *

“ಕಾಮೂ...

ಕಾಮೂ ಪಾಪ ನಿದ್ರೆ ಹೋದಳು... ಪಾಪ! ಅಬಲೆ!... ಮುಗ್ಧ ಕೋಮಲ ಹೃದಯ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ. ಅವಳೇನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದಾಳು?... ಚೆಲುವೇಕೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ?... ಹೆಣ್ಣು ಜೀವದ ತಾರುಣ್ಯ ನೂರು ರೀತಿ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಡು ಜೀವವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತದೆ... ಸೃಷ್ಟಿಯ ಶಕ್ತಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತದೆ..

-ಕರೆಯುತ್ತದೆ? ಯಾವ ಅಂಧಕಾರದಂತರಾಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತದೆ? ಜನುಮ ಜನುಮದಲ್ಲೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ, ಯಾವ ತಿಮಿರದ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದೆ? ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾಯಾ ಲೀಲೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಕತ್ತಲಿನ ಮಡುವಿಗೂ ಧುಮುಕಬೇಕೆ? ಇಷ್ಟು ಸಂಕಟ ಇಷ್ಟು ದುಃಖ ತುಂಬಿದ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವಿಯನ್ನು ಪಾಲಾಗಾರಿಕೆಗೆ ತರಲು, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಾವಿನ ದವಡೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ತುತ್ತಿಯಲು ಆ ನಿಷ್ಕರುಣ ಶಕ್ತಿಯ ಲೀಲೆಗೆ ಸಾಧನವಾಗಬೇಕೆ? ಏನೂ ಅರಿಯದ ಮುಗ್ಧ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವಾಗಿ ನೆಲಸಿ, ಕರೆಯುವ ಆ ಕ್ಕೂರ ಶಕ್ತಿಯ ಕುರುಡು ಪಾಶಕ್ಕೆ ಅವನು ಇಡಿಯ ಬದುಕನ್ನೆ ಒಡ್ಡಬೇಕೆ??...

ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ... ಆಗಲಾರ... ಅವನು ಬಲಿಯಾಗಲಾರ...

ಮೇಲಿನ ದೀಪ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು ರುದ್ರಸೌಂದರ್ಯದ ಈಟಿ ಎಸೆದು ತಿವಿಯುತ್ತಿವೆ. ಅಗೋ! ಆ ಪರ್ವತ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಟಪದ ಬಳಿ ಹಾವು ಸುಳಿದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ. ಕೊರಕಲು ಹಾದಿಯಾದರೇನಂತೆ? ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆದರಾಯಿತು... ವರ್ವತ ಬುದ್ಧನಂತೆ ಕೂತು ಸನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ... ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿ ಕೊನೆಗೆ ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನುವ ಈ ದೇಹದ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಏಕೆ ಹಲುಬಬೇಕು?— 'ಭಾರ್ಯಾ ಭಿಭೃತಿ ತಸ್ಮಿನ್ ಕಾಯೇ'. ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಈಗ ನಿಶೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಕತ್ತಲು ಸ್ವಪ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ನೇಯುತ್ತ ಬದುಕಿನೊಡನೆ ಆಡುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ಜಾಗೃತನಾಗಲು ಸುಸಮಯ... 'ಯಾ ನಿಶಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಸ್ಯಾಂ ಜಾಗರ್ತಿ ಸಂಯಮೀ'... ಹೋಗಬೇಕು... ಮಡದಿ ಮಠ ಮನೆ ಮಾರು ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ತೊರೆದು ಹೋಗಬೇಕು... ಹೋಗಬೇಕು...

ರಾಮು ಎದ್ದು ನಿಂತ... ಸೌಂದರ್ಯನಿಧಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳು. ತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟ... ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದುವರಿದು ಗೋಡೆಯ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಆನಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಬುದ್ಧನ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ಆ ಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡ... ಹೊರಟ...

ಬುದ್ಧ ಬುದ್ಧ...

ಜಗವೆಲ್ಲ ಮಲಗಿರಲು ಅವನೊಬ್ಬನೆದ್ದ...

* * *

ಎದ್ದವನೆ ಹೊರಬಂದು ಪಂಜರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಗಿಣಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾರಿಸಿದ, ನಿಡುಸುಯ್ಯ... ಪರ್ವತಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟ....

“ಹೊರಟ. ಹೊರಟೇ ಹೊರಟ. ಹೊರಟನೆತ್ತೋ!”...

ಆದರೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನು ಬೆಚ್ಚಿ ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತು ನೋಡಿದ:

ಹೊರಗೆ ಗಾಡಾಂಧಕಾರ.

ತಿವಿದು ತಿವಿದು ಹಿಂಸಿಸಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ?... ಬಾಬಾ ಎಂದು ಕರೆದ ಪರ್ವತವೆಲ್ಲಿ?... ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ ಬುದ್ಧನೆಲ್ಲಿ??... ಎಲ್ಲಿ?... ಎಲ್ಲಿ??

ಗಾಡಾಂಧಕಾರ.... ಪ್ರಳಯದ ಕಪ್ಪು ಕರಿಯ ಅಂಧಕಾರ... ಒಳಗು ಹೊರಗು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕತ್ತಲೋ ಕತ್ತಲು!!...

ಆದರೆ ಅಂದು ಬುದ್ಧ ಹೊರಟಂದು— ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮೆ! ಹೊರಗೆಲ್ಲ ಹಾಲೋ ಹಾಲು.

ಆದರೆ ಅವನ ಮುಂದೆ ಅಂಧಕಾರ... ಗಾಡಾಂಧಕಾರ!

ಎಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ?... ಎಲ್ಲಿ ಪರ್ವತ?...

ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ ಈಗ ರಾಮೂ?... ಎಲ್ಲಿ ರಾಮೂ!!...

* * *

“ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ ಈಗ ರಾಮೂ?... ಎಲ್ಲಿ ರಾಮೂ”

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಚೀರಿ ಹೊರಬಂದು ನೋಡಿದಳು.

‘ಅಯ್ಯೋ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ ರಾಮು?’

ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಗಿಣಿ ಇಲ್ಲ... ಎಲ್ಲಿ?... ಎಲ್ಲಿ ಅವಳ ಅರಗಿಣಿ? ಎಲ್ಲಿ ರಾಮು!? ಎಲ್ಲಿ??..

‘ರಾಮೂ... ರಾಮೂ...’

ಗಿಣಿ ಮತ್ತೆ ಹಾರಿಬಂದಿತು... ಆದರೆ ರಾಮು ಎಲ್ಲಿ?... ಅರಗಿಣಿ! ರಾಮು ಎಲ್ಲಿ... ಎಲ್ಲಿ?...

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಒಳಗೋಡಿ ಬಂದಳು. ಬುದ್ಧನ ವಿಗ್ರಹದಿದುರು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತಳು. ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹಲುಬಿ ಹಲುಬಿ ಕೇಳಿದಳು. 'ರಾಮು ಎಲ್ಲಿ?'...

ಮಡದಿ ಮಠ ಮನೆ ಮಾರು ತೊರೆದು ಬುದ್ಧನಾದವನನ್ನು ನಡುಗುವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣತೆಯಿತ್ತಿ, ಹನಿಗೂಡಿದ ಕಣ್ಣಿನ ಕುಡಿಬೆಳಕಿತ್ತಿ ನೋಡಿದಳು.

ಚೀರಿದಳು!...

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹೆಡೆಯಾಡಿಸಿದ ಸರ್ಪವೇ ಬುದ್ಧನ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆಯೂ ಹೆಡೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿತ್ತು!!

ಚೀರಿದವಳು ಎದ್ದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತಳು...

ಬುದ್ಧನ ವಿಗ್ರಹ ಬಿದ್ದು 'ಝಲ್' ಎಂದು ಚೂರು ಚೂರಾಯಿತು- ಹಾವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹರಿದು ಹೊರಗೆಲ್ಲೋ ಮಾಯವಾಯಿತು.

ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿದಂತಾಗಿ ಹೊರಗೋಡಿ ಬಂದು ಗಿಣಿಯೊಡನೆ ಚೆಲುವೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ

ಚೀರಿದಳು-

'ರಾಮೂ... ರಾಮೂ...'

* * *

'ರಾಮೂ... ರಾಮೂ'

ಗಾಡಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಎದೆ ನಡುಗುವಂತೆ ಕರೆ ಬರುತ್ತಿದೆ.

'ರಾಮೂ... ರಾ...ಮೂ...!'

ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣವಾದರೂ ಬುದ್ಧನಂತೆ ಕೂತ ಪರ್ವತ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆ? ಪಂಜರದ ಗಿಣಿಯ ಧ್ವನಿಗಿದು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯೆ? ಪರ್ವತ ನಗುತ್ತಿದೆಯೆ?

ರಾ...ಮೂ...!'

ಪರ್ವತ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದೆಯೆ? ಹೊರಗೆಲ್ಲ ಗಾಡಾಂಧಕಾರ... ಒಳಗೂ ಅಂಧಕಾರ. ಒಳಗಿನಾಳದೊಳಗೂ ಅಂಧಕಾರ... ಬುದ್ಧ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ? ಅವನು ಹೊರಟ ದಿನ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮೆ. ಹೊರಗೆಲ್ಲ ಹಾಲೋಹಾಲು... ಆದರೆ ಇಂದು ಅಂಧಕಾರ. ಎಷ್ಟು ಜನುಮ ಜನುಮವನ್ನೆತ್ತಿ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧಪೂರ್ಣಿಮೆಗಾಗಿ ಕಾಯಬೇಕು? ಎಷ್ಟು ಜನುಮಗಳ ತನಕ ಸಹಿಸಬೇಕು, ಈ ಮಾಯಾಪಾಶ... ಈ ಗಾಡಾಂಧಕಾರ...

ಈ ಗಾಡಾಂಧಕಾ....

ಓಹ್ ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ... ಬೆಳಕು. ಬೆಳಕು... ಅವನ ಜೀವನದ ಏಕಮಾತ್ರ ಬೆಳಕು ಕಾಮಾಕ್ಷಿ- ಎದಿರು ಓಡಿ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವ ಅಬಲೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ...

* * *

ಹೇಗೆ ನಡುಗುತ್ತ ಬಾಲೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಅವನನ್ನಷ್ಟಿ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಖವಿಟ್ಟು, ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಮು ಅವಳ ಕಣ್ಣೊರಿಸಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಗುಡಿಸಲಿನ ಕಡೆ ನಡೆದ... ಹೂ ಚೆಲ್ಲಿದ ಸವೆದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಜೊತೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಗಗನದಡೆ ನೋಡಿದ..... ಗಾಡಾಂಧಕಾರ... 'ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ ಬುದ್ಧ?' 'ಬುದ್ಧ ಒಡೆದು.. ಚೂರು... ಚೂರು'

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಬಿಕ್ಕುತ್ತ ಹಗುರವಾದ ಎದೆಯಿಂದ ನುಡಿದಳು...

ಆದರೆ ರಾಮು ಭಾರವಾದ ಎದೆಯಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನುಡಿದ.

“ಹೌದು ಎರಡು ಕ್ಷಣವಿದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದ... ಈಗ ಚೂರು... ಚೂರು”

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅವನನ್ನಪ್ಪಿ ಸಂತೈಕೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು-

“ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಂಟಪದ ಬಳಿ ಹಡೆಯಾಡಿಸಿದ ಸರ್ಪವೇ ಬುದ್ಧನ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೂ ಹಡೆಯಾಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು...”

-ಏನೋ ಅರ್ಥವಾದಂತಾಗಿ ನಡುಗಿ, ರಾಮು ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಜೊತೆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬಂದು ಪಂಜರದ ಕಡೆ ನೋಡಿದ...

* * *

ಹಾರಲು ಮರೆತ ಹಕ್ಕಿ ಪಂಜರದ ಮೇಲೆ ಕೂತಿತ್ತು.

ಗಿಣಿಯನ್ನು ಪಂಜರದ ಒಳಗಿಟ್ಟು ಬಾಗಿಲನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಾಕಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಜೊತೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಗುಡಿಸಲಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ... 'ಪಂಜರದ ಗಿಣಿ' ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡು ಒಡೆದ ಚೂರು ಚೂರಾದ ಬುದ್ಧನೆಡೆ ನೋಡಿದ...

ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಕಡೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದ...

ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರೆಳೆದ...

ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ: ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, 1932ರಂದು ಜನಿಸಿದರು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೃಜನಶೀಲ ಚಿಂತಕರಾದ ಇವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಮತ್ತು ಬರ್ಮಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಇವರು ಹಲವು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೇರಳದ ಕೊಟ್ಟಾಯಂನ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಮೆರಿಕದ ಅಯೋವಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಟೆಫ್ಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕೊಲ್ಕಾಪುರದ ಶಿವಾಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ದೆಹಲಿಯ ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಮೊದಲಾದ ಕಡೆ ಸಂದರ್ಶಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ದೇಶ ದೇಶಗಳ ಅನೇಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕೇಂದ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಗಿದ್ದ ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (1984) ಮಾಸ್ತಿಪ್ರಶಸ್ತಿ (1994) ಮತ್ತು ದೇಶದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಗೌರವವಾದ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (1994)ಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

2. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ

-ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್

ಕಾಡಿನಂದದಿ ಕರಲು, ಕಲ್ಲಿನಂದದಿ ಎದೆಯು
ಕಾಡುವದು ಕಾಣದೇ ಹಗಲು ಇರುಳೂ
ಮಾಡಿದ್ದ ಬೇಸಾಯ ಮಣ್ಣುಗೂಡುವದಯ್ಯೋ
ಮಾಡಬೇಕಿನ್ನೇನು ಕೈಸಾಗದಯ್ಯಾ
-ಬೇಂದ್ರೆ

ನಮ್ಮ ಮನೆಯೆದುರಿನ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಅತ್ತೊಮ್ಮೆ-ಇತ್ತೊಮ್ಮೆ ತೂಗಾಡಿದ ಹಕ್ಕಿ ಪುರ್ವನೆ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. “ಅಬ್ಬ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಬಣ್ಣ ಅದಕ್ಕೆ-ರೀ, ಏನಂತಾರೀ ಆ ಹಕ್ಕಿಗೆ?” ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೇಳಿದಳು. ನಾನು ಯಾವುದೋ ಸುಳ್ಳು ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ.

“ಏನು ಬಿಡ್ಡೀರೀ ಬುರುಡೆ-ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ನೀವು ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಿ ಕಾಲ ಹಾಕೀರಾ?” ಎಂದಳು ಪಾರ್ವತಿ. ನಾನು ನಕ್ಕೆ.

ಮಂಗಳವಾರ, ಬುಧವಾರ ಎರಡು ದಿನವೂ ರಜೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ, “ಮಂಗಳವಾರ ವಂತೂ ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಬುಧವಾರ ಜ್ಞಾಪಕ ಮಾಡು” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಗೊಣಗಿ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ತಂದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಹತ್ತಿದ್ದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿದ್ದರೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ತಕರಾರು ಎತ್ತುವ, ನೋಣದ ಮೀಸೆ ಎಣಿಸುವ ಗುಣ ನನ್ನದು. ವಿಮರ್ಶಕನ ನಿಲುವು ಅಂದರೆ ಹಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಭ್ಯಾಸ. “ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಕಡಿಮೆ” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ, “ಇರುವ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಬ್ಬ” ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದರೆ ಅವತ್ತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಮರ್ಶಕನಿಗೆ ಗರ ಹೊಡೆದಿತ್ತು. ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ಕಣ್ಣಿಗೂ ನಂಟು ಬೆಳೆದುಹೋಯಿತು. ಹಾಕಿದ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೆ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಓದುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಐಲಂಫಡಿನ ಹಸಿರು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿತು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಐರಿಷ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಣ್ಣೆದುರು ನಡೆದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಫೈಹರ್ಟಿಯ ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಸಾಲು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿತು: “ವಿಶಾಲ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಹರ್ಷದಾಯಕ!” ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಏನನ್ನಾದರೂ ಇಸಿದುಕೊಂಡಾಗ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಎದೆ ಭಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹಿತಕರವಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರೆ- ಪಡೆದುಕೊಂಡವನನ್ನು ಋಣದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ವೈಶಾಲ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಹೆಗ್ಗುರುತು?

ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಕಳೆದೆ. “ಈವೊತ್ತು ಬುಧವಾರ. ನಾಳೆ ಒಂದನೆ ತಾರೀಖು ಅಂತ ಗೊತ್ತು ತಾನೆ?” ಎಂದಳು ಪಾರ್ವತಿ,

“ಗೊತ್ತು” ಅಂದೆ.

“ಒಂದನೇ ತಾರೀಖು ಸಂಬಳದ ದಿನ ಅಂತ ಗೊತ್ತು ತಾನೆ?”

“ಗೊತ್ತು.”

“ಇವತ್ತು ಕ್ಲೈರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ಮರೆತಿಲ್ಲ?”

“ಇಲ್ಲ.”

ಮರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇನ್ನು ತಡಮಾಡಿದರೆ ಕಿವಿಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೇಶರಾಶಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮಾಮೂಲು ಸೆಲೂನಿಗೆ - ಹೋಗಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತೆ. ಗಿರಾಕಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದವರು ಹುಡುಗರು- ಮಕ್ಕಳು, ಎಂದೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನೇ ನಾನು ನೋಡದ ಮೈಲಿ ಮುಖದ ಹಜಾಮ ಅವತ್ತು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೇಳಿದ, ಸೋಪು ಹಚ್ಚುತ್ತ:

“ತಮಗೆ ತಾಯಿ ಇದ್ದಾರಾ ಸಾರ್?”

“ಇದ್ದಾರಪ್ಪ, ಊರಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿರೋದು ನಾನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅಷ್ಟೆ” ಅಂದೆ. ಏಕೆ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದನೋ ಎಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ,

“ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಮಕ್ಕಳಾ ಸಾರ್?”

“ಹೌದು.”

“ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಎಲ್ಲಾ ಊರಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಅಲ್ಲವೇ ಸಾರ್?”

ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿದೆ. ನಾನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯ ಕೈಗಳಷ್ಟೇ ತಣ್ಣಗೆ ಇದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅಲ್ಲಾಡಲಿಲ್ಲ. “ಇಲ್ಲವಪ್ಪ, ತಂದೆ ಇಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ಭಾವ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇದ್ದಾರೆ ಯಾಕೆ?”

“ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಸಾರ್, ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿದೆ.”

ಆಮೇಲೆ ಕ್ಲೈರ ಮುಗಿದು ನಾನು ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ತುಟಿ ಎರಡು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವನ ಸ್ವಭಾವ. ಮನುಷ್ಯ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮೈಲಿ ಮುಖದ ಕ್ಲೈರಿಕನ ನಡತೆ. ಅದು ನಾನು ಕೂಡ ಮೆಚ್ಚುವುದು. ಶಿವಮೊಗ್ಗಿನ ನನ್ನ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದವನಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ತಲೆಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಹಜಾಮರು. ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಯಾವುದು? ಸಂಬಳ ಎಷ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ? ಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟು? ಹೋದ ಸಲ ಎಲ್ಲಿ ಕ್ಲೈರ ಮಾಡಿಸಿದಿರಿ?- ಮುಂತಾಗಿ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಹುಡುಕಿ ಮೈಲಿ ಮುಖದ ಹಜಾಮನನ್ನು ಹಿಡಿದೆ. ಆತ ಮಾತಾಡುವವನಲ್ಲ. ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಸಲಿಗೆ ಬೆಳೆಸಿ ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ಬುಕ್ ಮಾಡುವವನಲ್ಲ. ಗಿರಾಕಿಗಳ ಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಕುಳಿತವನಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮೂಕವಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಹಲವರು ಕಾಯಂ ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆಯೇ ಅಂದರೆ, ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಒಬ್ಬರೋ ಇಬ್ಬರೋ ಗಿರಾಕಿಗಳು. ಇವನ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕುತೂಹಲ. ಆದರೆ ಮೊದಲ ದಿನ, “ಸಿಸರ್ ಕಟ್ ಮಾಡು. ನನ್ನ ತಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಪ್ಪಟೆ-ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕತ್ತರಿಸಬೇಡ” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ನನ್ನ-ಅವನ ನಡುವಿನ ಮೌನ ಮುರಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಅವನು ಯಂತ್ರವಾಗಿದ್ದ. ನಾನು ಅವನ

ಯಂತ್ರವಾಗಿದ್ದೆ. ಹಜಾಮರ ಸ್ನೇಹ ನನಗೇಕೆ ಬೇಕು? ಇದರಿಂದಾಗಿಯೋ ಏನೋ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಬೆಳೆದಿತ್ತು.

ಬುಧವಾರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಖುಷಿಯಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹಜಾಮ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಬಹಳ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಮಾತಾಡುವವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಜಾಮನ ಮಾತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಬೇಡ, ಆಕೆಯ ಔದಾಸೀನ್ಯ ಕಂಡು “ಕಾಫಿ ಆಗಿದೆ ತಾನೆ?” ಅಂದೆ.

“ಆಗಿದೆ, ಕುಡೀರಿ, ಆದರೆ ಸಂಬಳದ ವಿಚಾರ ನೀವು ಯೋಚನೆಯೇ ಮಾಡೋಲ್ಲ. ಏನೆಲ್ಲ ಖರ್ಚಿನೋಡಿ. ಆ ಹಾಳು ಓನರ್ ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ ಬೇರೆ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿದಾನೆ. ಕಾಟ್‌ಗೆ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಟ್ಟಿದೇನೆ ಅಂದ್ರಿ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸಂಜೀವನ ಕುಲಾವಿ, ಹಾಲಿನವರಿಗೆ ಬಜೆಟ್ ಓಡಿತು.

ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಪಾರ್ವತಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು:

“ಸಂಜೀವನ ಚೈನಿನ ವಿಚಾರ ಏನಾಯ್ತು?”

ನಾನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ,

“ಕಾಲುಚೀಲ, ಸ್ವೆಟರ್...”

ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಆಕೆಗೆ ರೇಗಿತು. ರೇಗಬೇಡ ಅಂದೆ. ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೊಂಡುಕೊಂಡರೆ ಸಾಲಗಾರನ ಮನೆಯ ಆಳಾಗಬೇಕಾದೀತು ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಮೊದಲ ಮಗು ನಡೆಯುವಂತಾದಾಗ ನಾಲ್ಕು ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆ, ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಚೈನು ಕೊಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೇಗೆ? ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಹಾಗೇ ಯೋಚಿಸಿರಬೇಕು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಂದಳು: “ಹಾಗಾದರೆ ನೋಡಿ, ದುಡ್ಡಿನ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಎತ್ತಲೇಬೇಡಿ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಿ.”

ಪಾರ್ವತಿ ಹಾಗೆ ರೇಗಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಜಾಗವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ, “ಛೇ, ಸುಮ್ಮನಿರು ಪಾರ್ವತಿ, ಎಲ್ಲಾ ಆಗುತ್ತೆ” ಅಂದೆ.

ಪಾರ್ವತಿ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಗೆಲುವಿನ ನಗೆ.

ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಈ ರೀತಿಯ ಮರಳಿನ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ, ಕಟ್ಟಿ ಬೀಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಕಳೆಯಿತು. ಆಗ ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗದಷ್ಟು ಬೆಳೆದಾಗ ನಿರಾಶೆಗೆ ಮರು ತಿಂಗಳು ಉತ್ತರ.

ಹೆಂಡತಿ, ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸುವ ನಾನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸು! ಆದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲ.

ಒಂದನೆಯ ತಾರೀಖು ಗುರುವಾರ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಟವಲಿನಿಂದ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಜಗುಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಬಿಸಿಲು ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೇನು ಕಮಾನು ಹತ್ತಿ ಹೂ ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಪ್ರಪಂಚ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಗೇಟು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಕಪ್ಪನೆಯ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದ.... ಮೈಲಿ ಮುಖದ ಹಜಾಮ! ನನ್ನೆದುರು ನಿಂತು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತೆಂದರೆ, ನಾನು ಪ್ರತಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಕೂಡ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಿ, ಕತ್ತರಿ ಹಿಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ.

ನನಗೆ ಅವನ ಸಿವಿಲಿಯನ್ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಡವಟ್ಟಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ನಿನ್ನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಯಂತ್ರವಾಗಿದ್ದ ಹಜಾಮ ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ: “ನನ್ನ ತಾಯಿ ತೀರಿಹೋದರು ಸಾರ್.” ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಾನು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತೋರುವ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳುವ ಜನ ನನಗೆ ಶತ್ರುಗಳ ಹಾಗೆ. ಈಗ ಕೂಡ ಮಾತಿನಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆ ತೋರದಿರಲು ಯಶ್ವಿಸಿದೆ. ಅವನ ಒಣಗಿದ ಕೂದಲು, ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು, ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದ ಟವಲು, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದ ಕೆಂಪು ಪಂಚೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ನಿನ್ನೆಯ ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡೆ. ಅವನು ಅಂದ: “ಹೆಣ ಹಾಗೇ ಬಿದ್ದಿದೆ ಸಾರ್.... ಒಂದು ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಿತ್ತು.”

ನನ್ನ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉದ್ರೇಕಗೊಳ್ಳದೆ ಹೇಳಿದ: “ಸಂಬಳ ತಗೊಂಡಿಲ್ಲವ್ವ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಾ. ಸರಿಯಾ?”

ಮೈಲಿ ಮುಖದ ಹಜಾಮ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಆಡದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ. ಗೇಟು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೋಗುವುದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನ ಎಡಗಾಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿತ್ತು.

ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದ:

“ಪಾರ್ವತಿ, ನೀನು ಏನಂತೀ ಅನ್ನೋದು ನನಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಕ್ಷೌರದವನಿದ್ದಾನಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಲೇಬೇಕು. ಬೇಡ ಅಂದರೆ ನಿನ್ನಾಣೆ!” ಎಂದು ಕಾರಣ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಇಳಿದದ್ದು ಕಂಡು ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ನಿಷ್ಪಯೋಜಕ ದಾರಿಹೋಕ ಹಜಾಮನಿಗಾಗಿ ಸುಳ್ಳನ್ನೇಕೆ ಹೇಳುವುದು ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ, “ಹತ್ತಲ್ಲ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ” ಅಂದೆ. ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಕೋಪ ಹಜಾಮನ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತೆ, ಎಂದಳು. ಇಲ್ಲ, ಅಂದೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸ್ನೇಹ, ಎಂದಳು. ಸ್ನೇಹವೇನೂ ಅಲ್ಲ, ಅಂದೆ. ಅವನ ಮನೆ ಯಾವ ಕಡೆಗಿದೆ ಎಂದಳು. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ನಿರ್ದಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಧಾಟಿಗೆ ಬೇಸರಗೊಂಡು, “ನೀನೊಂದು ಕತ್ತೆ. ಅದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ದುಡ್ಡು ಕೊಡಬೇಕೆ? ನಂಬಿಕೆ, ವಿಶ್ವಾಸ ಅನ್ನೋದು ಇರಲೇಬೇಡವೇ?” ಅಂದೆ. “ಹಾಗಾದರೆ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ ಅಂತ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗೋ ಭಿಕಾರಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದುಡ್ಡು ಚೆಲ್ಲಿ!” ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿ ಕೂಗಿದಳು. “ಅವನು ಬೀದೀಲಿ ಹೋಗೋ ಭಿಕಾರಿ ಅಲ್ಲ” ಎಂದುಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಾದೆ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಬಳ ತಂದೆ.

ಹಜಾಮನಿಗೆ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಜೆಟ್ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಬಹುದೆಂದು ನೋಡಿದೆ. ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಯೆಂದರೆ ಸಂಜೀವನ ಎರಡು ಶರ್ಟು, ಒಂದು ಜೊತೆ ಕಾಲುಚೀಲ ಅಥವಾ ಪಾರ್ವತಿಗೊಂದು ವಾಯಿಲ್ ಸೀರೆ. ಅಥವಾ ನನಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಬೇಕಾದ ಪೆನ್ನು, ಒಳ್ಳೆಯದೊಂದು ಟೈ. ನಾಲ್ಕು ಒಳ್ಳೆಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚಿತ್ರಗಳು. ಗೋಪಿ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಸಲ ಸ್ಟೀಟ್, ಕಾರ, ಕಾಫಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಯಿತು! ಜೋಗದ ಜಲಪಾತ ತೋರಿಸುವುದಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷದಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಗೇಟಿನ ಸಪ್ಪಳ, ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳದೆ ಹಜಾಮನ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೆ. ಸರಾಗವಾಗಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ: “ನೋಡು, ಇನ್ನೂ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಬರ್ತಿಯಾ?” ನನಗೆ

ಮೈಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳು ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಹಜಾಮನೇ ಕಲಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ತೋರಿತು. ಇಂಥ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಆತನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಬಂತು. “ಐದು ರೂಪಾಯಿಯಾದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದೂಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ” ಅಂದೆ.

ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಆತ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಾನು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಎಣಿಕೆ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು. ಅವನು ನಿಂತ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ “ಹೆಸರು ಕೂಡ ಕೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ” ಎಂದು ನನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆಗಾಗಿ ಮರುಗಿ, “ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಯ್ಯ?” ಅಂದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆ ಒಣಗಿತ್ತು.

“ಕಾಳ ಸಾರ್” ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ. ಆಗ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೇಳಿದೆ:

“ಎಲ್ಲಿದೆ ನಿನ್ನ ಮನೆ?”

“ಪಿಳ್ಳಂಗೇರಿ ಕಡೆ ಸಾರ್” ಅಂದ.

“ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಹೆಸರು?”

“ನನ್ನ ತಂದೆ ಇಲ್ಲ ಸಾರ್. ನಿಂಗ ಅಂತ-ಸತ್ತುಹೋದರು.”

“ಎಷ್ಟು ದುಡೀತೀಯ ತಿಂಗಳಿಗೆ?”

“ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿ ಸಾರ್, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಆಗಲ್ಲ, ಖರ್ಚು ಹೋಗಿ” ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಹೊರಟುಹೋದ.

ನನ್ನದೆಯಲ್ಲಿ ನೋವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಬಾರದಿತ್ತು ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ನೀರವತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಅವನ ನನ್ನ ನಡುವಿನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಮಾತಿನಿಂದ ಚ್ಯುತಿ ಬಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, “ಏನು ಮಹಾ ಆದದ್ದು. ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಲೇಬೇಕಾದ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ” ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆ. “ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆಯೇ?” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕರೆದು “ನೋಡು ಚಿನ್ನ, ಆ ಬದ್ವಾಷ್ ಕತ್ತೆ ಬೆಳೆದ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾನೆ-ತಾಯಿಯ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡೋಕೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮಿಗಿಸಿಲ್ಲ” ಅಂದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆ. ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಬೀಳುವಷ್ಟು ದಟ್ಟ ಜನಸಂದಣಿಯ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬದುಕೋದು ಕಷ್ಟ. ನಾನಾಥರ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುಖ ನೋಡಿ ಗುಣ ಊಹಿಸೋದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಹಜಾಮ ಒಳ್ಳೆಯವನು ಅಂತ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಒಳ್ಳೆಯವನು ಅನ್ನೋಕೆ ಸ್ವಷ್ಟ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹಾಗೆ ನಾನು ನನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಲ್ಲ; ಅವನನ್ನು ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಾಳೆಯೇ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಹುದು. ಅವನ ತಾಯಿ ಸತ್ತ ಕತೆ ಶುದ್ಧ ಸುಳ್ಳರಬಹುದು. ಮೋಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ದಾರಿಗಳಿಲ್ಲ. ಬದುಕನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ವಾಸ್ತವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಕನ ವರ್ತನೆ ಇದಲ್ಲ. ಈ ಭಾವುಕತೆಯೂ ಬೀದಿಯ ಭಿಕಾರಿಯನ್ನು ನಂಬುವಂಥ ಮೌಢ್ಯವೂ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ...

“ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ನನಗೆ, ಆತ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾನೆ-ಬರುವ ದುಡ್ಡು ಬಿಡುತ್ತಾನೆಯೇ?” ಎಂದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಾಸ್ತವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಡಾಕ್ಟರ್ ಒಬ್ಬರು ಆಡಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು: ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದರು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿತ್ತು ಪಾಪ. ಅಂಗತ್ತಲಾಗಿ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ನರನರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಯ್ಯತೊಡಗಿದರು. ನರಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿದರು. ನಾಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು.

ತುಡಿಯುವ ಹೃದಯ ಕ್ರಮಕ್ರಮೇಣ ನಿಂತಿತು. ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋದ ಅದರ ಜೀವ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಕಪ್ಪೆಯ ಕೂಗು ಕಿವಿಗೆ ಬರೆ ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಪಾರ್ವತಿ, “ಏನು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತ” ಎಂದು ಕಿಚಾಯಿಸಿದಳು. ರೋಷವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, “ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪಗಿರೋದನ್ನ ನೀನು ಅವನಿಂದ ಕಲೀಬೇಕು” ಅಂದುಬಿಟ್ಟಳು.

ಹಾಗೆನ್ನಬಾರದಿತ್ತು, ಆದರೆ ಅಂದಿದ್ದು.

ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಂಜೆ ಗೇಟಿನ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪಿಸುಪಿಸನೆ ಕರೆದೆ. ಅದೇಕೋ ಕಳ್ಳನ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎಷ್ಟೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಧೈರ್ಯ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಕೋಪ ಬೇರೆ. ಸಂಸಾರದ ಸೌಖ್ಯ ಯಾವನೋ ಕಂಡರಿಯದ ಭಿಕಾರಿಯಿಂದ ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗುವುದು ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಔದಾರ್ಯ ಮನೆಯ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಪಾರ್ವತಿಯ ದುಗುಡ ಕರುಳನ್ನು ಇರಿಯಿತು. ಆಕೆಯ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದೆ: “ನೋಡು, ಆ ಹಜಾಮ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ನಾನು ಮನೇಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿಬಿಡು.”

ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಜಿಗುಪ್ಸೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಕ್ಷಣ ನಿಂತು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಂದೋಲನವನ್ನೂ, ನನ್ನ ಆದರ್ಶಗಳ ಇಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಸಿಕ್ಕು ನರಳುವುದನ್ನೂ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿದಳು. ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ, “ಅವರು ಮನೇಲಿಲ್ಲ” ಅಂತ ಬೇಸರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. ಗೇಟು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಹು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದ.

* * *

ಕುಸ್ತಿಯಾಡಿ ಸೋತ ಮೈಯನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಲ್ಲಿ ಜಾಲಾಡಿಸಿದರೂ ನೋವು ಕಮ್ಮಿ ಯಾಗಲಾರದೆನ್ನಿಸಿ ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಶಪಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೀಗೆಂದಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಉಯ್ಯಾಲೆಗೆ ಅಧೀನನಾಗಕೂಡದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ... ಎಲ್ಲ ಆದ ತರುವಾಯ, ಮೈಲಿಮುಖದ ಹಜಾಮನ ತಾಯಿ ಸತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು, ಆತನಿಗೆ ಸಹಾಯ ನಿಜಕ್ಕೂ ಬೇಕಿತ್ತೆಂದು, ನಂಬಲಾರದೆ ಹೋದ ನನಗೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಯೋಚನೆಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬರಹತ್ತಿದವು.

“ಇದೆಲ್ಲ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ನಟನೆ. ನನಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಜಾಮ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರೆ ಗತಿಯೇನೆಂದು ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಡೆಸುವ ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಭಯವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಸಣ್ಣವನಾಗಿದ್ದೆ. ಇದು ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಅಲ್ಲ. ತಿಂಗಳು ಕಳೆದು ಕ್ಷೌರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಯಾವ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಬೇರೆ ಸೆಲೂನಿಗೆ ಹೋದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ತೆರನಾದ ಮೋಸ: ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ದುಡ್ಡು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೋದರೆ ಹೆದರಿಕೆ. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ಅವನ ಕತ್ತಿ. ಯೋಚಿಸಿದೆ, ಕೊನೆಗೆ ನೆಪಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸೆಲೂನಿನತ್ತ ಹೊರಟೆ. ಸೆಲೂನಿನ ಬಾಗಿಲು ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಿಂತು ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ.

* * *

ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್ : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಪತ್ರಕರ್ತ-ಸಾಹಿತ್ಯಿಯಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿರುವ ಪಾಳ್ಯದ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ ಬದುಕು-ಬರಹ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಕವಿ, ಕಥೆಗಾರ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ, ಅನುವಾದಕ, ನಾಟಕಕಾರ, ನಟ, ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕ, ಸಂಪಾದಕ, ಕೃಷಿಕ ಹೀಗೆ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಹಲವು ಮುಖ. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತನ್ನದೇ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿದವರು ಲಂಕೇಶ್.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕೊನಗವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 1935ರ ಮಾರ್ಚ್ 8ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ನಂದಿ ಬಸಪ್ಪ, ತಾಯಿ ದೇವೀರಮ್ಮ. ಕೊನಗವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಹಾರನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಅವರು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್), ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. (ಇಂಗ್ಲಿಷ್) ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭ (1959) ಮಾಡಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. 'ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆ'ಯ ಹರಿತ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಜಾಣ-ಜಾಣೆಯರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಿಚಿತರಾದರು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿದ್ದ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜವಾದದತ್ತ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ. ಲೋಹಿಯಾರ ಸಮಾಜವಾದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಬಯಕೆಯಿಂದ 'ಪ್ರಗತಿ ರಂಗ' ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು.

'ಕೆರೆಯ ನೀರನು ಕೆರೆಗೆ ಚಿಲ್ಲಿ', 'ನಾನಲ್ಲ', 'ಉಮಾಪತಿಯ ಸ್ಕಾಲರ್‌ ಶಿಪ್ ಯಾತ್ರೆ', 'ಕಲ್ಲು ಕರಗುವ ಸಮಯ', 'ಉಲ್ಲಂಘನೆ', 'ಮಂಜು ಕವಿದ ಸಂಜೆ' ಪ್ರಕಟಿತ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು, ವಾಮನ' (1958) ಇವರ ಮೊದಲ ಕಥೆ. ವಿಮರ್ಶಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಕಥೆ 'ರೊಟ್ಟಿ'.

'ಬಿಚ್ಚು', 'ತಲೆಮಾರು', ಲಂಕೇಶರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, ಗದ್ಯದ ವಿಚಿತ್ರ ಸೊಗಸನ್ನು ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದ ಲಂಕೇಶರ 'ಅವ್ವ-1', 'ಅವ್ವ-2', 'ದೇಶಭಕ್ತ ಸೂಳೆಮಗನ ಗದ್ಯಗೀತೆ' ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕವನಗಳು. ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಕಲನ 'ಅಕ್ಷರ ಹೊಸಕಾವ್ಯ' ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಫ್ರೆಂಚ್ ಕವಿ ಬೋದಿಲೇರನ್ ಕವಿತೆ 'ಪಾಪದ ಹೂಗಳು' ಲಂಕೇಶ್ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸಂಕಲನ.

'ಟಿ. ಪ್ರಸನ್ನನ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ' (1963) ಲಂಕೇಶರ ಪ್ರಥಮ ನಾಟಕ, 'ಏಳು ನಾಟಕ', 'ಸಂಕ್ರಾಂತಿ', 'ಗುಣಮುಖಿ' ಅವರ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳು. 'ಈಡಿಪಸ್ ಮತ್ತು ಅಂತಿಗೊನ್' ಸಪೋಕ್ಲಿಸ್ ಮಹಾಕವಿಯ ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ. ಅವರು ರಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ 'ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ ರಂಗ' ಎಂಬ ನಾಟಕ ತಂಡ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು.

'ಬಿರುಕು', 'ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗ', 'ಅಕ್ಕ' ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. 'ಪ್ರಸ್ತುತ (ವಿಮರ್ಶೆ) ಹಾಗೂ 'ಕಂಡದ್ದು ಕಂಡಹಾಗಿ' ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. 'ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕೀಯ 'ಟೀಕೆ-ಟಿಪ್ಪಣಿ'ಯ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳು, ಮರೆಯುವ ಮುನ್ನ'ದ ಐದು ಸಂಪುಟ, 'ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಪುಟಗಳು' ಮೂರು ಸಂಪುಟ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. 'ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಕಾಶನದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ ಮಹತ್ವದ

ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ 'ತರುಣ ಲೇಖಕರ ಪ್ರಕಾಶನ'ದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರರ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು.

ಚಲನಚಿತ್ರ ರಂಗದಲ್ಲೂ ಲಂಕೇಶರ ಸಾಧನೆ ಗಣನೀಯ. 'ಸಂಸ್ಕಾರ' ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಪ್ಪನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದ ಅವರು 'ಪಲ್ಲವಿ' ಚಿತ್ರದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ(1977) ಪಡೆದಿದ್ದರು. 'ಅನುರೂಪ', 'ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದವರು', 'ಖಂಡವಿದೇಕೋ ಮಾಂಸವಿದೇಕೋ' ಅವರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗೌರವಗಳ ಜೊತೆಗೆ 'ಕಲ್ಲು ಕರಗುವ ಸಮಯ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದಿವೆ.

3. ಅವ್ವ

-ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ

ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಹಸಿರುಹುಲ್ಲಿನ ಎಳೆಎಳೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಎಳೆಯ ತೆಳುನಾಲಗೆಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅಗಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆರು ತಿಂಗಳ ಅವಳಿ-ಜವಳಿ ಕರುಗಳ ಕತ್ತನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಮುಖಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಮುತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಆಗಾಗ್ಗೆ 'ಗೊಂದೊಳ'ಲನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜಗ್ಗಿಸಿ ಕರುಗಳು ಚಕ್ಕಳಗುಳಿಯಿಟ್ಟಂತಾಗಿ ಕೊಸರಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಪುಟ್ಟ ಕೊಂಬುಗಳ ನಡುವೆ ತುರುಚಿ ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖ ಕೂಡಿಸಿ "ಲೇ ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಹಾಲ್ವಣಿ, ಗಂಟೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ, ಬಣ್ಣ ಬಳಿದು ಕಿಚಾಯ್ತಿದೀನಿ" ಎನ್ನುವ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತೊಟ್ಟಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಸೋಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಪಕ್ಕನಿಗೆ ನಗು ಬಂತು.

"ಲೋ! ಬಾ ಇತ್ತಾಗಿ, ಕಿಸಾಯಿಸ್ತಿತಾನೆ ಕನ, ಅದೇನು ಹಿಟ್ಟಿನ ಮುದ್ದೆ, ಅವರೆಕಾಳು ಅಲ್ಲಕನ. ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಅವಕ್ಕೆ ಸೋಣಕೂದ ಕಲ್ವೀಯ? ಚಬ್ಬೆ ತತ್ತೀನಿ ನೋಡೀಗ" ಎಂದರೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ಪುಟ್ಟರಾಮ, "ಅಮ್ಮ..ಅಮ್ಮೋ ನೋಡ್ಲಿ! ನನ್ನ ಕೈಯ ಎಂಗಿ ನೆಕ್ಕುತಾವೆ" ಎಂದು ಪ್ರಪಂಚವೇ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನಂತೆ ಕೂಗಿದ.

ಕೆಂಪಕ್ಕ "ಅದೇನೇನು ಮಾಡಿಯೋ ಮಾಡು. ನಿನಗೆ ಕಜ್ಜಾಯ ಕಡಿಮೆ ಆದೋ!" ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಮಳಿಸಿ, ಹುಸಿ ಕೋಪ ತೋರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

"ಹಸ ಏನೋ ಮುದಿ. ಕರುಗೋಳು ಚೆನ್ನ ಇದ್ದಂಗವೆ ಕನ, ನೀವು ಯಾರೂ ನೋಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ಈ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಅವಳಿ-ಜವಳಿ ಕರುಗಳೇ ಇಲ್ಲ." ತನ್ನ ಮಗ ಚನ್ನಣ್ಣನ ಸದ್ದು. ಕೆಂಪಕ್ಕ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದು ನೋಡಿದಳು. ಮಗನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದಳ್ಳಾಳಿ ಕಚ್ಚಿನಿಂಗ; ಇನ್ನಿಬ್ಬರು. ತನಗೆ ಗುರುತಿಲ್ಲದವರು. "ಯಾರೋ ದನೀನ ವ್ಯಾಪಾರದೋರು, ನಂಮನೆಗ್ಯಾಕೆ ಬಂದಾರು?" ಎಂದು. ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮಗ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ "ಹಸ ಕರುಗಳ ಮಾರಬೇಕು ಅಂತ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಇವನಿಗ್ಯಾಕೆ ಬತ್ತು ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ" ಎಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಚ್ಚಿ ನಿಂಗಣ್ಣನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಹೊಸಬರೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ನಿಂತರು. ಕರುಗಳು ಹೊಸಬರನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಚ್ಚಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ-ಮುಂದಕ್ಕೆ ತುಯ್ಯಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಪುಟ್ಟರಾಮ "ಹೋ! ಓ ಓಮ ಓಮ" ಎಂದು ಎರಡರ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತು ಬೆನ್ನು ಸವರಿ ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಿದ.

ಕಚ್ಚಿ ನಿಂಗಣ್ಣ "ಲೋ! ಪುಟ್ಟರಾಮ ನಿಮ್ಮ ಹಸ-ಕರುಗೋಳ ಮಾರಬೇಕು ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡ್ಕೊಂಡೀಕಲ" ಎಂದ.

"ಹೂಂ....ಕೊಟ್ಟುಬಿಡ್ತಾರೆ ಬಾ" ಪುಟ್ಟರಾಮ ರಾಗ ಎಳೆದ.

‘ಎಲಾ ನಾನು ನೆನಸಿದ್ದಂಗೇ ಆಯ್ತು’ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡು ಕೆಂಪಕ್ಕ ಮೊರವನ್ನು ಒಳಮನೆ ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಬಂದು “ಲೋ! ಮಗ ಹಸಕರುಗೋಳ ಮಾರೂಕೆ ಈಗ ಅಂತ ದರ್ದೆನು? ಇವು ನಮ್ಮ ಸ್ವತ್ತಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸೊಸೆ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದದ್ದು. ಅವಳು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷ ತುಂಬಲಿಲ್ಲ. ಆಗ್ಗೆ ಮಾರೂಕೆ ಹೊರಟಪ್ಪ! ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಕರುಗೋಳಲ್ಲಾನೂ ಹಿಂಗೇ ತೊಳ್ಳೇ. ಸಾಕಿದ್ರೆ ಈ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿಗೇ ಐನಾತಿ ಜೊತೆ ಇವು. ಈಗಲೇ ಮಾರಿ ಯಾರ ಮನೆ ಹಾಳುಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀ?” ಎಂದು ಮಗನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಂದ ತಿವಿಯುವಂತೆ ಹೋದಳು.

“ನೀನು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚುಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರು ಮಂತೆ. ಹಸ ಮೊದಲೇ ಮುದಿ, ಇನ್ನು ಕರುಗೋಳ ನಂ ಕೈಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕೂಕಾದದೇ? ಗಿರಾಕಿ ಬಂದಿದ್ದಾಗಲೇ ಮಾರುಬುಡ್ಡ, ನೀನು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬರಬ್ಯಾಡ” ಚನ್ನಣ್ಣ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದ.

“ನಂ ಮನೇಲಿ ನೂರಾರು ದನ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕೈಲಿ ಆಗ್ಗೆ ಹೋದ್ರೆ ನಾನು ಸಾಕೀನಿ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು.”

“ನೀನು ಬಲು ಸಾಕುಬುಡ್ಡಿ”

“ಇಲ್ಲ ಬುಟ್ಟುಬುಡ್ಡಾರೆ.” ಕೆಂಪಕ್ಕನ ಏರಿದ ಧ್ವನಿಗೆ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದವರು ಬೆದರಿ ಕಚ್ಚೆ ನಿಂಗಣ್ಣನ ಕಡೆ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿದರು. ಅವನು “ಕೆಂಪಕ್ಕೋ...ನಿನ್ನ ಮಗ ಏನೂ ಮನೆಹಾಳು ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡೂಕೆ ಹೊರಟಿಲ್ಲ ಕನ, ಸುಮ್ಮನಿರು. ಅವ್ವ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಮಾತಾಡ್ಕಂಡು ಅದೇನು ವ್ಯಾಪಾರ ಹೇಳಿ” ಎಂದ. ಕೆಂಪಕ್ಕನಿಗೆ ಕೋಪ ಕೇತಾರ ಮುಟ್ಟಿತು.

“ಲೋ! ಕಚ್ಚೆ ನೀನು ನಡಿ. ನಿನಗೆ ದಳ್ಳಾಳಿ ಬೇಕು. ಯಾರ ಮನೆ ಹಾಳಾದ್ರೆ ನಿನಗೇನು? ಮನೆಯಿಂದ ಆಚೆ ನಡೀ ಅಂದೆ” ಎಂದು ಗಡುಸಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಬೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ತೋರಿಸಿದಳು. ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದವರ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ “ಅಪ್ಪ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಮುಗೀತೀನಿ ಹೋಗಿ, ಹಸ ಕರುಗೋಳ ನಾವು ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿದಳು. ಅವರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿ ಸಂತೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಕಚ್ಚೆ ನಿಂಗಣ್ಣನ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು. ಅವನು “ಬನ್ನಿ, ಇನ್ನೇನು ಕೆಲ್ಸ ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ? ಒಳ್ಳೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಂಗಾಯ್ತು” ಎಂದು ಮೆಳ್ಳಿಯಂತೆ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಚನ್ನಣ್ಣ “ನಿಂಗಣ್ಣ.... ನಿಂಗಣ್ಣೋ ನನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳು ರವಪ್ಪ” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರೂ ಅವನು ಕೇಳಿಸದವನಂತೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ಚನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ಆದ ಅವಮಾನದಿಂದ ಕೋಪ ಕಾವೇರಿ ಉರಿಯತೊಡಗಿದ.

“ಅವೋ ನಿನ್ನ ನಾಲ್ಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಜೋರು. ರಾಮ ರಾಮ!”

“ಇಲ್ಲ ನೀನು ಅಡ್ಡಂಗೇ ಬುಡಬೇಕೆ? ಬತ್ತ, ರಾಗಿ ಮಾರ್ದೆ, ತೋಟದೇಲಿದ್ದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬಂದಷ್ಟು ದುಡ್ಡಿಗೆ ಮಾರ್ದೆ, ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಮಾರಬೇಕೂ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀ? ಇವತ್ತು ಹಸ ಕರುಗೋಳು: ನಾಳಾಕೆ ಭೂಮಿ, ನಾಳಿದ್ದು ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಜೀತಕ್ಕೆ ಇರಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀಯ? ಸದಾ ನಾಟಕ ಸಿನಿಮಾ ಅಂತ ನಿಂತಿದ್ದಿ. ಚೆನ್ನದಂತ ಸೊಸೆ, ಅದೃಷ್ಟ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎರಡು ಮುತ್ತಿನಂತ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಬುಟ್ಟು ಜವರಾಯನ ಪಟ್ಟ ಸೇರಿದ್ದು, ಮದ್ದೆ ಆಗು ಅಂದ್ರೆ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ, ಆ ಹಾಳು ಗಂಡನ್ನ ಬುಟ್ಟು ಬಂದು ಅಪ್ಪನ ಮನೆ ಸೇರ್ಕಂಡ ಪುಟ್ಟನಿಂಗೀ ಮಡಲಿಗೆ ಎಲ್ಲಾನೂ ಸುರೀಬೇಕು ಅಂತ ನಿಂತಿದ್ದೀಯಲ್ಲ, ಇದು ಯಾವ ದೇವು ಮೆಚ್ಚು ಕೆಲ್ಸ?” ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ ಕೆಂಪಕ್ಕ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಚನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ನೆಲ ಎದ್ದು ಒದ್ದಂತಾಯಿತು.

“ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ಕೊ ಹೋಗು, ನಿನ್ನಿಷ್ಟ” ಎಂದವನೇ ಸರಸರನೆ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ಹೊರಟುಹೋದ. ಪುಟ್ಟರಾಮ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಕರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕರುಗಳೂ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಕೆಂಪಕ್ಕನ ಕಡೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು.

* * *

ಹಸುವನ್ನು ಊರಿನ ಇತರ ದನಗಳೊಡನೆ ಒಳಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಯಲು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಂಪಕ್ಕನ ಹಿರಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ ದೇವರಾಜ ಓರಗೆಯ ಹುಡುಗರೊಡನೆ ಕಾಲುವೆಯ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆಟವಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ. ಮಳೆ ಬರುವ ಮುನ್ನೂಚನೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲು ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳು ಬೇರೆ. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಓಡಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿ ಹೊಕ್ಕರು. ದೇವರಾಜ ಗುಡಿಯಿಂದ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದ. ಮಳೆಯ ಮಸುಕು ಮಸುಕಾದ ಬೂದಿ ಬಣ್ಣದ ಪರದೆ ಆಚೆ ಏನಿರುವುದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಳೆಯ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ದನಗಳು ಊರಿನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದುವು. ದೇವರಾಜ ನೋಡಿದ. ತನ್ನ ಹಸು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಕರುಗಳನ್ನು ಅದು ಬಿಟ್ಟರಲಾರದು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಮಳೆಯಲ್ಲೇ ನೆನೆದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಬೇಕು ಎಂದು ತವಕಪಟ್ಟರೂ ಮಳೆಯ ರಭಸವನ್ನು ನೋಡಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ ನೆನೆದು ಮುದ್ದೆಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳ ಮೇಲೆ, ಅವುಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಬೀಳುವ ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಿನ್ನುವುದು.

“ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಅವ್ವಾ” ಎಂದು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಡುಗುತ್ತ ನುಂಗುವ ತಮಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಉರುಳಿದ್ದೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮಳೆಯ ರಭಸ ತಗ್ಗುವುದರೊಳಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಆಗಲೇ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಾನಿನಿಂದ ಇಳಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಹಸುವಿನ ಗೀಳು ಅವನನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಏನಾಯಿತೋ ಎಂದು ದಿಗಿಲಿನಿಂದ ಮಳೆಯಲ್ಲೇ ಮನೆ ಕಡೆ ಓಡಿದ.

ಕರುಗಳು “ಅಂಬಾ....ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕಿರುಚುತ್ತಿವೆ. ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಬಂದು ಹತ್ತಿದ ದೇವರಾಜನಿಗೆ ಎದೆ ಧಸಕ್ಕೇದಿತು. ಕೆಂಪಕ್ಕ ದೇವರಾಜನನ್ನು “ಹಸ ಎಲ್ಲಾಲ ಮಗ? ಎಲ್ಲಾರ ದನಗೋಳೂ ಬಂದೋ, ಕರಗಳ ನೆನಕಂಡು ಓಡೋಡಿ ಬತ್ತಿದ್ದ ಹಸ ಇವತ್ತು ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಳುವೇ ಉತ್ತರವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ದೇವರಾಜ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಕೆಂಪಕ್ಕನಿಗೆ ಚಿಂತೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಹಸು ಕರುಗಳನ್ನು ಮಾರಬೇಕೆಂದು ಮಗ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ‘ಮೋಕ್ಷ’ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ದಿನವೇ ಹೀಗಾಗಬೇಕೆ? ಎಂದು ಗೊಣಗಿದಳು. ಮಳೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕರುಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಊರಿನ ದನಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಕಡೆ ಓಡಿ ಬರುವಾಗ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕಾಲುವೆ ನೆಗೆಯುವಾಗ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು ಚಪ್ಪೆಗೋ, ಕಾಲಿಗೋ ಅಪಾರ ಏಟು ಬಿದ್ದು ಏಳಲಾರದೇ ಮಲಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಮೊದಲೇ ಮುದಿ ಹಸುವಾದ್ದರಿಂದ ಕೆಂಪಕ್ಕನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಗಳು ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಸುಳಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಒಳಗೆರೆಗೆ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಕೆಂಪಕ್ಕನ ಮನಸ್ಸು ತವಕಿಸಿದರೂ ಮಳೆ ಇನ್ನೂ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. “ಎಲ್ಲೋ ನಿಂತಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿಗೋದಾದು ಬತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನಿರು ಅಳಬೇಡ” ಎಂದು ದೇವರಾಜನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲು ಧೈರ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು. ಅವನು ತನ್ನ ಅಪ್ಪ, ಚನ್ನಣ್ಣ

ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ 'ಕಜ್ಜಾಯ' ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ರಾಗವನ್ನು ಜೋರುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕರುಗಳು, ಪುಟ್ಟರಾಮ ಎಷ್ಟು ಸಂತೈಸಿದರೂ "ಅಂಬಾ...ಅಂಬಾ" ಎಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡು ಅರಚುವುದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಜೋರಾದುವು. ಕೆಂಪಕ್ಕ ದೀಪ ಹತ್ತಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲ ದೇವರನ್ನೂ ನೆನೆದಳು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಂದಿ ಬಸಪ್ಪನನ್ನು ನೆನೆದು 'ಹಸೀಗೆ ಏನೂ ನೋವಾಗ್ಗೆ ಪೂತಾರೆ ಹೊಕ್ಕೆ ಬಂದ್ರೆ ನಿನ್ನೆ ಮುಂದಿನ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಅಣಸ ಮಾಡ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಹರಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು.

ಮಳೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಕುಟುಕಲು ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಚನ್ನಣ್ಣ "ಅಂಬಾ...ಅಂಬಾ" ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ತಬ್ಬಲಿಗಳಂತೆ ಅರಚುತ್ತಿರುವ ಕರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಹಸುವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕೆಂಡವಾಗಿ ಹೋದ. ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ದೇವರಾಜ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಕೆಂಪಕ್ಕನ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದ.

"ಲೋ! ದೇವರಾಜ ಹಸ ಎಲ್ಲಲಾ. ಮೇಯಾಕೆ ಬುಟ್ಟುಬುಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಕುಣಿತಾ ನಿಂತಿದ್ದೋ? ಇದೆಲ್ಲಾನೂ ಕಂಡೇ ಅಲ್ಲ ನಾನು ಮಾರುಬುಡ್ಡೇಕು ಅನ್ನೋದು. ಅವ್ವಾ ಅವ್ವೋ ಆ ದೇವರಾಜನ್ನ ಆಚೆಗೆ ನೂಕು ಇಲ್ಲಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ ಕಾಣಿಸ್ತೀನಿ. ಯಾರ ಬತ್ತಕ್ಕೆ, ಕಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಡ್ಡು ಕಟ್ಟಾಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ ಏನು ಕತೆಯೋ" ಎಂದು ಗಡುಸಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಂಪಕ್ಕ "ಸುಮ್ಮೆ ಯಾಕೆ ರೇಗಿ? ಮಳೆ ಬತ್ತು ದೇವರಾಜ ಎಲ್ಲೋ ನಿಂತುಂಡ. ಎಲ್ಲೋ ತಪ್ಪಿಸ್ಕುಂಡು ನಿಂತಿರಬೇಕು. ಅದೇನು ಮಾಡೂಕಾದಾತು? ಲಾಟೀನು ಹತ್ತುಸ್ಕೊಂಡು ನೋಡ್ಕುಂಡು ಬಾ. ದೇವರಾಜನಿಗೆ ಬೆನ್ ಮೇಲೆ ಕೈ ಮಡಗಿದರೆ ನನ್ನಾಣೆ" ಎಂದಳು.

ಚನ್ನಣ್ಣ, "ಎದ್ರೆ ಬಿದ್ರೆ ನಿನ್ನು ಆಣೆ-ಭಾಷೆ ತಾನೆ. ಥೂ! ಒಳ್ಳೆ ಅನಿಷ್ಟದ ಕೆಲ್ಸವಾಯ್ತಲ್ಲಪ್ಪ, ಎಲ್ಲ ಲಾಟೀನು" ಎಂದು ತಾನೇ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಗಾಜು ಒರಸಿ, ಬತ್ತಿ ಸರಿಮಾಡಿ, ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೊಡೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೀದಿಗಿಳಿದಾಗ ಮಳೆ ಮತ್ತೆ ಗಡುಸಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಬೀದಿಯ ಕೊನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚೌಕ 'ಗುಬ್ಬರ' ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎದುರು ಬಂದ ಶಿವಲಿಂಗೇಗೌಡರ ಮನೆಯ ಆಳು ನಿಂಗಣ್ಣ, "ಯಾರಲ್ಲಿ ಲಾಟೀನು ಹಿಡ್ಕೊಂಡೋಗೂರೂ? ಚನ್ನಣ್ಣನೇ ?" ಎಂದ.

"ಹೂಂ ಕನೋ ನಿಂಗಣ್ಣ. ಹಸ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡದೆ, ನೋಡೂವ ಅಂತ."

"ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದ್ರೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾದು ಹಸ. ನಮ್ಮ ಗೌಡ್ರ ಎಡ್ರು ಹಸಗೋಳು ನಿಮ್ಮ ಕೆರೆ ಮೇಗಳ ದೊಡ್ಡಿಯೋರ ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೇಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಮೇಯ್ತಾ ಇದ್ದವಂತೆ ಹೊಡ್ಕೊಂಡೋದ್ರಂತೆ ಕನೋ ಮಾರಾಯ. ಈ ಮಳೇಲಿ ಎರಡು ಮೈಲಿ ಯಾರು ಹೋದಾರು ಬೆಳಕರೀತಲೇ ಹೋಗಿ ಬುಡಸ್ಕುಂಡ್ ಬರುವ" ಎಂದವನೆ ಮನೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ.

ಚನ್ನಣ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ನಿಂಗಣ್ಣ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸರಿ ಎಂದು ಮನೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು, ಮನೆ ಸೇರಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಕೆಂಪಕ್ಕನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ದೇವರಾಜನಿಗೆ "ಲೇ, ನಿನ್ನ ಚರ್ಮ ಸುಲ್ಲು ಸಾಯಿಸಬೇಕು. ಹೋಗು ಕೆರೇ ಮೇಗಳ ದೊಡ್ಡಿಯೋರು ಹಿಡಕೊಂಡೋಗಿದ್ದಾರಂತೆ. ಬುಡಸ್ಕುಂಡ್ ಬಾ. ಅವರ ಕಬ್ಬೆಲ್ಲಾನೂ ನುಣ್ಗೆಗೆ ಮೇದಿದ್ದಾದಂತೆ!" ಎಂದು 'ಹೂಂ'ಕರಿಸಿ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ. ದೇವರಾಜ ಅಳುತ್ತಾ ಕೆಂಪಕ್ಕನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ಚನ್ನಣ್ಣನ ಕಡೆ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುವವನಂತೆ ನೋಡಿದ.

ಕರುಗಳು ನಿಂತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ತುಯ್ಯಾಡುತ್ತ “ಅಂಬಾ...ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಕಿರುಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಹುರುಳಿ ಆಡಿಸಿ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಂದು ಉಳಿದುದನ್ನು ಉಗಿದು, ಬಾಗಿಲು ಕಡೆಯೇ ನೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ “ಅಂಬಾ...ಅಂಬಾ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಾರದ ಅವನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವುವು. ಚನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ತಲೆ ಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದುಹೋಯಿತು. “ಈ ಹಾಳಾಗೋದೋವು ಅದೇನಿಗೆ ಅರಚಾವು. ಥೂ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದ.

ಕೆಂಪಕ್ಕನಿಗೆ ಕಣಕಿದಂತಾಯಿತು. “ಅವಕ್ಕೆ ಅವು ಅಂದ್ರೆ ಏನು ಅಂತ ಗೊತ್ತು, ಅರಚತಾವೆ. ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿರು. ನಿನಗೆ ಏನು ಅರ್ಥವಾದಾತು” ಎಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಗೋಡೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಅವನನ್ನು ಒಳಗೊಳಗೇ ಕರೆದು ಕೊರಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರ ಕಳೆಗುದಿದ ಮುಖಗಳೇ ಸಾರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ಕಿತ್ತು ಮಗನ ಕಡೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಕರುಗಳು ಮತ್ತೆ “ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಅರಚುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದಾಯಿತು. ಚನ್ನಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತ. ಅವು ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಅವನು ನೀಡಿದ ಕೈಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೂಸಿ, ನೆಕ್ಕಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಅವನ ಕೈಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅವನ ಬಳಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವಾಗ ಚೀಪುವಂತೆ ಚೀಪಲಾರಂಭಿಸಿದುವು.

ಮಳೆ ಇನ್ನೂ ಹುಯ್ಯತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಉಂಡು ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಚನ್ನಣ್ಣ ಕರುಗಳ ಬೆನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೀಡಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿ, ಬೆಚ್ಚಗೆ ಕೆಡದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಒಣ ನೆಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ ತಾನೂ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡ. ದೀಪ ತುಂಬಿದ. ಮಿಂಚು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿಂಚಿದ ನಂತರ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗುಡುಗಿಗೆ ಕರುಗಳು ಬೆದರಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಬೇರೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಕೆಚ್ಚಲು ತುಂಬಾ ಹಾಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಆಡಿಸಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಗ್ಗದಂತೆ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವ ಮುದಿಯ ಹಸುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಚನ್ನಣ್ಣ ಯೋಚಿಸಿದ. ಈ ಯೋಚನೆ ಜೊತೆಗೆ ಅದು ಈ ಕರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ವಳಗರೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಕೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಯ್ದು “ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಕರುಗಳನ್ನು ‘ಲೊಚಲೊಚನೆ’ ನೆಕ್ಕುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದು, ತಾನು ಕೆಲವರೊಡನೆ ‘ತೆನೆ ಹಸ, ರಾತ್ರಿ ಆದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ’ ಎಂದು, ದೇವರಾಜನನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತ, ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋದಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಬೇಗ ಗುರುತಿಸದೆ ಯಾರೋ ಕರುಗಳನ್ನು ಕದಿಯೋಕೋ ಏನೋ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ತಿವಿಯಲು ಬಂದು “ಹೋ ಹೋ!” ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿದಾಗ ನಿಂತು, ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಹಾಲಿನಂತಿದ್ದ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ “ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಅರಚುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕರುಗಳ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತು, ಮತ್ತೆ ಮೂಸಿ, ನೆಕ್ಕುತ್ತಾ ನಿಂತ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೆನದು, ಅದು ಈಗ ಕಾದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಂತೆ ಕಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಕರುಗೋಳು ಅಂದ್ರೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ ಎಂದುಕೊಂಡಾಗ ತಾನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮೆಲುಕುಹಾಕತೊಡಗಿದ. ಅವತ್ತು ಕೆಂಪಕ್ಕ ಮಜಿಗೆ ಸಿಲುಬುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಾಹುಕಾರು ವೀರಭದ್ರಯ್ಯನವರು ಬಂದು ಕೂಗಿದರು,

“ಕೆಂಪಿ...ಯೇ..ಕೆಂಪಿ”

“ಸ್ವಾಮಿ...ಬಂದೆ ಸ್ವಾಮಿ ಬಡವಿ, ಜೊತೆಗೆ ಮುಂಡೆ. ಬಡ್ಡಿಕೊಡಲಾರೆ. ಅಸಲು ಕೊಟ್ಟುಬುಡ್ಡೀನಿ” ಎಂದು ಮಜಿಗೆ ಸಿಲುಬುವುದನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಗುಡಾಣದಲ್ಲಿ ಮಡಗಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುವುದರೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತಳು. ವೀರಭದ್ರಯ್ಯನವರು “ಬಡ್ಡಿ ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸಿಕೊಂಡರು.

“ಕೊಡಲಾರೆ, ಕೈಲಿಲ್ಲ” ಕೆಂಪಕ್ಕ ಗೋಗರೆದಳು.

“ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದೆ ನಿನ್ನ ಮಗನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷ ನಂಮನೇಲಿ ಜೀತಕ್ಕಿರು.”

“ಸ್ವಾಮಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಜೀತಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮಗನ್ನು ನಿಂಮನೇಲಿ ಇಸೂರ್ ಅನ್ನೋ ವಾಕ್ಸು ನೀವು ಕಡೀಸಬ್ಯಾಡಿ. ನಾಳೆ ಬನ್ನೋಗಿ. ನಿಂಬಡ್ಡಿ ಅದೇನು ಬಿಸಾಕ್ತಿನಿ. ದೂಸ್ರ ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡಿ” ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿ; ಓಲೆ, ಕಡಗ, ಅಡ ಮಡಗಿ ಸಾಹುಕಾರನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಡಿದಂತೆ ಬಡ್ಡಿ ಬಿಸಾಡಿ; ಮುಂದೆಯೂ ಭಲದಿಂದ ದುಡಿದು, ಬದುಕಿ ತನ್ನ, ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ತನ್ನ ಅವ್ವ ಕೆಂಪಕ್ಕನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಚನ್ನಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ನೆಲದಿಂದ ಸೂರಿನ ತನಕ ನಿಂತಂತಾಗಿ ಬೆಪ್ಪಾಗಿಹೋದ.

“ಇವತ್ತು ಹಸ ಕರುಗೋಳ ಮಾರ್ತಿನಿ ಅಂತ ಆ ದಳ್ಳಾಳಿ ಕಚ್ಚಿ ಮಾತು ಕಟ್ಟುಂಡು ಏನೇನೋ ಅಂದುಬುಟ್ಟಿ” ಎಂದು ನೊಂದುಕೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಳಾಡಿದ.

ಧಡ್...ಧಡೀರ್-ಗುಡುಗೊಂದು ನೆಲ ನಡುಗುವಂತೆ ಗುಡುಗಿತು. ಕರುಗಳೆರಡೂ ಬೆಚ್ಚಿ ಒಮ್ಮೆಯೇ “ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಅರಚಿಕೊಂಡವು. ತಬ್ಬಲಿತನದ ಕೂಗು ಅದು.

ಗುಡುಗಿನ ಸದ್ದಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಪುಟ್ಟರಾಮ, ದೇವರಾಜ “ಅಮ್ಮ-ಅಮ್ಮೋ” ಎಂದು ಬೆಚ್ಚಿ ಕೆಂಪಕ್ಕನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರು.

* * *

ಎರಡನೆಯ ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಚನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ದಢ ದಢನೆ ಏನೋ ಓಡಿಬಂದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ “ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಊರು ಒಂದಾಗುವಂತೆ ಕಿರುಚಿದ ತಮ್ಮ ಹಸುವಿನ ಸದ್ದು. ಅವ್ವನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕರುಗಳು “ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಕಾತರದಿಂದ ಧ್ವನಿಗೂಡಿಸಿದವು.

ಚನ್ನಣ್ಣ ದೀಪ ಹತ್ತಿಸಿ ಸರಸರನೆ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದ. ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಹಸು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕರುಗಳ ಬಳಿ ಧಾವಿಸಿತು. ಚನ್ನಣ್ಣ ನೋಡಿದ. ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಹಾಕಿದ ಗೂಟವನ್ನೇ ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಓಡೋಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಓಡಿ ಬರುವಾಗ ಗೂಟ ಮುಂಗಾಲುಗಳಿಗೆ ಬಡಿದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಜಿನುಗುತ್ತಿದೆ. ಕರುಗಳು ಹಗ್ಗವೇ ಕಿತ್ತು ಬರುವಂತೆ ತುಯ್ಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಚನ್ನಣ್ಣ ಅವನ್ನು ಕತ್ತಿನ ಬಳಿಯೇ ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟ. ಅವು ಬಾಲ ಕುಣಿಸುತ್ತಾ ಕೆಚ್ಚಲಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದವು, ಓಡಿಬಂದ ದಣಿವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಹಸು ತನ್ನ ಕರುಗಳ ಮೈಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆಕ್ಕಲಾರಂಭಿಸಿತು.

* * *

ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ : ಅವರು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಾಯಿ ದೊಡ್ಡತಾಯಮ್ಮ, ತಂದೆ ಚಿಕ್ಕಎಲ್ಲೇಗೌಡ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಭೆ, ಶಕ್ತಿ, ಚೈತನ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯದ ನೋವು, ನಲಿವು, ಶೋಷಣೆಗೆ, ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಲು ಮೀಸಲಿಟ್ಟವರು ರಾಮಣ್ಣ. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮದ್ದೂರಿನಲ್ಲಿ. ಇಂಟರ್ಮೀಡಿಯೇಟ್ ನಂತರ

ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್. ಪದವಿ ಪಡೆದದ್ದು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ. ನಂತರ ಅರಿವಳಿಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ. ಅಮೆರಿಕ ಮುಂತಾದ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ ಬಂದರೂ ಆಯ್ದುಕೊಂಡದ್ದು ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯ ಬದುಕು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 20 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವೈದ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಸರಕಾರಿ ವೈದ್ಯರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡು ಕೊಡಿಯಾಲ, ಬೆಳ್ಳೂರು, ಮೇಲುಕೋಟೆ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಹಳೇಬೀಡು ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ 1996 ರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆದರು.

ಇವರ ಕಥೆಗಳು 'ನೆಲದ ಒಡಲು', 'ಗರ್ಜನೆ', 'ಹರಕೆಯ ಹಣ', 'ಒಂದು ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನಸು', 'ನೆಲದ ಸಿರಿ' ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. 'ಕನ್ನಂಬಾಡಿ' ಎಂಬ ಸಮಗ್ರ ಕಥಾಸಂಕಲನವಲ್ಲದೆ ನಂತರ ಬರೆದ 18 ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನ 'ಕೊಳಲು ಮತ್ತು ಖಡ್ಗ' ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. 'ರಕ್ತಕಣ್ಣೀರು' ಮತ್ತು 'ತೋಳಗಳ ನಡುವೆ' ಇವರು ಬರೆದ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳಾದರೆ 'ಶೋಕಚಕ್ರ' ಕವನ ಸಂಕಲನ. ಕಲ್ಲೇಶಿವೋತ್ತಮರಾವ್‌ರವರು ಜನ ಪ್ರಗತಿಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ರಕ್ತಕಣ್ಣೀರು' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೂ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ವಾಕ್ಸು-ಮಾತು, ದೂಸರ-ಮತ್ತೊಂದು, ಇನ್ನೊಂದು. ಸಿಲುಬು-ಕಡೆಯುವುದು, ತೀಡಿ-ಉಜ್ಜಿ, ಗುಡಾಣ-ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದೊಡ್ಡ ಮಡಕೆ.

ಪ್ರಬಂಧ ಭಾಗ:

1. ದೀಪಾವಳಿಯ ನೆನಪುಗಳು

-ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ

'ಕರ್ಮವೀರ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕ ಮಿತ್ರರು ತಮ್ಮ ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ನಾನೊಂದು ಹರಟೆಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಹರಟೆ ಬರೆದುಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಲ್ಲ, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ 'ಹರಟೆ ಹೊಡೆ'ಯಲು ಕೂಡ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಭಾವತಃ ಹರಟೆಮಲ್ಲನಲ್ಲದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃಪೆ ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದು. ಆದರೆ ಈಗ ಈ ಮಿತ್ರರು ನನ್ನನ್ನು ಉರುಳಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

"ಹರಟೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೇಜಾರಿಗೆ, ಪೂರ್ವಾನುಭವಗಳೆಂಬ ಸ್ವಪ್ನಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೋಲಿ ಪೋಲಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯುವುದೇ ಹರಟೆ" ಎಂದು ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಹೇಳಿದ್ದಾರಂತೆ. ಹರಟೆ ಬರೆಯಲು (ಹೊಡೆಯಲು?) ಸಂಪಾದಕ ಮಿತ್ರನ ಆಹ್ವಾನ ಬಂದಾಗ ನನಗೆ ಮೊದಲು ಹೊಳೆದದ್ದು ಈ ಕವಿವಾಣಿ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಪೂರ್ಣ ಆಶ್ರಯವನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಅರಣ್ಯ ಸ್ವಪ್ನವೋ ಅಲ್ಲವೋ, ಪೋಲಿಪೋಲಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯಲಂತೂ ಋಷಿಕವಿಗಳೇ ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಲ್ಲ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಂಡೆ. ಒಡನೆಯೆ ಮನಸ್ಸು ಕೊರಳು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಕಳೆದ ಕಾಲದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಲಗ್ನೆಯೇರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತು. ಕಳೆದುಹೋದ ಕಾಲದ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಕೆಳಗಿನ ದೀಪಾವಳಿಯ ದೀಪಗಳು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದುವು. ಅವುಗಳ ದಿವ್ಯ ಕಾಂತಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಫಲವಾಗಿ ನಾನು ಸಂಪಾದಕ ಮಿತ್ರರಿಂದ ಬಚಾವಾದೆನೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ದಿನ ಕಳೆದು ಮತ್ತು ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ದೀಪಾವಳಿ.

ನೆನಪಿನ ಎಳೆ ಬಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದೀಪಾವಳಿಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕಾಡಿಸುವುದೇ ಒಂದು ಆನಂದ. ಇಂದಿನ ಈ ಬೇಸರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾವು ಹುಡುಗರಾಗಿದ್ದಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದೀಪಾವಳಿ ಅಂದಿಗೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳ ಚೀಲ.

ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದೀಪಾವಳಿಗಳ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ ಸ್ಮೃತಿಫಲಕದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿ ಹಸುರಾಗಿದೆ, ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯೇನೋ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವಧಿಯೊಳಗೇ ಒಂದು ಅನಂತ ಯಾತ್ರೆ ಸಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಯಾತ್ರೆ ಅದು. ಲೋಕದ ಮಾತು ಇರಲಿ, ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲ-ನಿರ್ಸರ್ಗದಡಿಯಲ್ಲಿ, ನೀರವ ಪ್ರಶಾಂತ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ, ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ನಾಲ್ಕೇ ನಾಲ್ಕು ಮನೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ (ನಮ್ಮ ಕಡೆ

ಊರೆಂದರೊಂದೆ ಮನೆ') ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ, ಏನೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಹೊಸ ನೀರು ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆ, ಹೊಸ ದಿಕ್ಕು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸುತ್ತಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಈಗಿನಂತೆ ಶಾಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನ ಎಳೆಯ ದಿನಗಳೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನೆನಪಿನಿಂದ ದೂರದ ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋದುವು. ದೂರದಿಂದಲೂ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ನೆನಪು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ನೆನಪು ಸದಾ ಕಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಭೂಮಿಹುಣ್ಣಿಮೆ ಎಂದು ಬರುವುದೋ ಎಂದು ದಿನಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮುಂದಣ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೇ ದೀಪಾವಳಿ, ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ನನಗೆ, ನನ್ನಂಥ ಹಳ್ಳಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿಯ ಬರುವಿನ ಸೂಚನೆ, ಮೊದಲ ಘಂಟೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಮೇಲಿನ ಹದಿನೈದೂ ದಿನಗಳು ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಂಭ್ರಮ ಸಡಗರಗಳಿಗೆ ಸಾಲದಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಏನು ಅಡ್ಡಿ ಅಡಚಣೆಗಳುಂಟಾದರೂ ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಶಾಲಾಜೀವನದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಸಮಯ ರಜಾದಿನಗಳ ಅವಧಿ ಅದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹತ್ತು ಹರ್ಷದಾಯಕ ದಿನಗಳೂ ಅವೇ ಆಗಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೋದ ಹುಡುಗ ನಾನೊಬ್ಬನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ನನ್ನೂರಿನ ಮುಗ್ಧ ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುದ್ದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಊರು ಸೇರಿದ ಮರುದಿನ ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ಎದುರಿಗಿಲ್ಲದಾಗ ನಡೆದುಹೋದ ಕೌತುಕ ಸಂಗತಿಗಳ ವಿವಿಮಯ, ಪರಾಮರ್ಶೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯ ದಿನದಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ನಮ್ಮ ದೀಪಾವಳಿ.

ದೀಪಾವಳಿ ದೀಪಗಳ ಹಬ್ಬ ಹಾಗೆಯೇ ನಮಗೆ ಗೋವುಗಳ ಹಬ್ಬ ಕೂಡ ಆಗಿತ್ತು. ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ದೀಪಾವಳಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಾಣುವ ಹಾಗೆಯೇ, ನಾವು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿಪಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಗೋವುಗಳೇ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಉಸಿರಾಗಿದ್ದವು. ದೀಪಾವಳಿಯಂದು ಅವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಬರಿಯ ಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳ ಸರದಿಂದಲ್ಲ, ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ಬಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸರಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಉಗುಣೆಕಾಯಿ ಸರ, ಇನ್ನೊಂದು ಗಿಲಗಿಚ್ಚಿ ಕಾಯಿನ ಸರ. ಪೊದೆ ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಗುಣೆಬಳ್ಳಿ ತೆಳುನೇರಿ ಬಣ್ಣದ ಸೊಗಸಿನ ಹೂಗಳನ್ನು ಬಿಡತೊಡಗಿದೊಡನೆಯೇ ನಮಗೆ ದೀಪಾವಳಿಯ ಅನುಭವದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ತೊಡಗಿದ ದಿನದಿಂದಲೇ ನಿಜವಾದ ದೀಪಾವಳಿ. ನಾವು ಎಷ್ಟು ಉಗುಣೆಕಾಯಿ, ಗಿಲಗಿಚ್ಚಿಕಾಯಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಸುಗಳಿಗೆ, ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ (ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳಿಗೆ ಆ ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲ) ಸರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವೋ ಆ ಸರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು. ಜೊತೆಗಾತಿಯರಾದ ಚೆಲುವೆಯರಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದಾಗಿಯೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅನುರಾಗಪೂರ್ವಕವಾದ ಅಚ್ಚರಿ ಬೆರೆತ ನಗುವಾದರೂ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿ ಮಾಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಒಂದು ಅವಕಾಶವಾಗಿತ್ತು. ಚಾಟರಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಷಿಕಾರಿಗೋ, ಬಿಳುಮಾರಲ ಹಣ್ಣುಗಳ ಶೋಧನೆಗೋ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಉಗುಣೆ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಮೇಲೋ, ಗಿಲಗಿಚ್ಚಿ ಗಿಡಗಳ ಮೇಲೋ

ತಪ್ಪದೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಗಿಡಗಳು, ಬಳ್ಳಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿವೆಯೆಂಬ ಭೂಗೋಳವೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಯಾವುದನ್ನೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ನಿಮಿಷವನ್ನೂ ವ್ಯಯಿಸದೆ ಸುತ್ತಣ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ ಕಣಿವೆ ಕಾಲುವೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಲೆದು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಂದೊಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು, ಮೂವರು; ಇಂಥ ಗುಂಪುಗಳು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಹತ್ತಿ ಹಾರಿ ನೆಗೆದು ನುಸುಳಿ ಜಿಗಿದು ಜಾರಿ ಸಂಜೆ ಇಳಿಬಿಸಿಲಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪೂರ್ವನಿಯೋಜಿತ 'ಗೊತ್ತಿ'ನಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬಳಿಯೂ ಆಗ ಒಂದೆರಡು ಕೊಳಗ ಕಾಯಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಪರಸ್ಪರ ಪರಾಕ್ರಮ ಪ್ರಶಂಸೆಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವು ಸಲ ಯಾವುದೋ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮರದ ಪೊಟರೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆಯೂರಿನ ಹುಡುಗರು ಕೊಯ್ದು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಯಿಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬದಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹವೂ ಸರಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ವಿರಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳತನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗಾಗ ಕದ್ದು ಓಡಾಡುವುದೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ಶೇಖರಣೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದಾಗಲಂತೂ ಅಪರಾಧ ದೊಡ್ಡವರ ಕಿವಿಯತನಕ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಗಲೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಗುಣೆ ಗಿಲಗಿಚ್ಚಿ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಹಣತೆಗಳ ಮಂದಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರೂ ಕೈಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾದ ದನ ಯಾವುದು? ಕರು ಯಾವುದು? ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಕೆಂಪು ಹೋರಿ ಮೈತೊಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಗಲಾಟೆ-ಮಾಡಿತಲ್ಲ, ಈ ಸಲ ಅದನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ನೀರಿಗಿಳಿಸುವ ಬಗೆಯೇನು? ಕೂಡು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣುಗಳ ಸೇರು ಗುರುತನ್ನು ಹಾಕುವ ವಿಧಾನ ಯಾವುದು? ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದೆ, ಎರಡೆ? ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ ಚಿಕ್ಕವರಿಗೂ ಸಮನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರವರ ನೆಚ್ಚಿನ 'ಕಾಲ್ನಡೆ'ಗಳಿಗೆ ಅವರವರು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಸರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ದಿನಗಳು ಉರುಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ದೀಪಾವಳಿ ತೀರ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೇನು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇದೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿ ಅಸಿಕೊಪ್ಪದ ಫಕೀರ ಸಾಹೇಬರು ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ತಂದು ಗೂಡುದೀಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು. ಅವನ್ನು ತೂಗುಹಾಕಲು ನಾನಾ ಎತ್ತರದ ಕಂಬಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಅವುಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಸಿಂಗರಿಸುವುದು ಫಕೀರ ಸಾಹೇಬರ ಪಾಲಿನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಹಣ್ಣು ಗಡ್ಡದ ನಡುವೆ ಮಂದಹಾಸದ ನಗೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ, ಆ ನಗುವೇ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಆಸರೆಯೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಮಕ್ಕಳ ಪಡೆಗೊಂದು ನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಗೂಡುದೀಪ ಮಾಡುವಾಗ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದಗಳ ಚೂರುಪಾರನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ ಎಳಗರುಗಳ ಸಿಂಗಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬದಲಿಗೆ ನಾವು ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಎರಡು ವೀಳೆಯದೆಲೆಗಳನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕು ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷವೇ ನೂರುಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಅವರೇ ಕಾಗದದ ಸರಗಳನ್ನೂ ಕೋಡುಮಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು.

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸವೇ 'ಕಾಲ್ನಡೆ'ಗಳನ್ನೂ 'ಮೈತೊಳೆಸ'ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರಿಗಿಂತ ಹುಡುಗರದೇ ಉತ್ಸಾಹ, ಆರ್ಭಟ. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ದೊಡ್ಡವರಿಂದಲೇ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಎತ್ತುಗಳೂ, ಗೌರಿಯಂಥ ಚೂಪು ಕೋಡಿನ ಹಸುಗಳೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಮೈತೊಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ವಥಾ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಗುಂಡಿಗೆ ಹಾರಿ ಈಜಿಕೊಂಡು ದಡ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ಹೋರಿಗಳೂ, ಚಂಗಾಳಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗುಡ್ಡ ಮಣಕಗಳೂ, ಕೇಕೆಹಾಕಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ಅವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗರೂ ದೊಡ್ಡವರ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ. ಅದೂ 'ಬೂರೆ'ಯ ರಾತ್ರಿ, ಅಭ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ರಾತ್ರಿ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ನೀರು ತುಂಬುವ ಹಬ್ಬದ ಸಿದ್ಧತೆ. ಸಾಹಸಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ 'ಬೂರೆ ಕಳುವಿನ' ಅವಕಾಶ. ಅಂದಿನ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಯಾವ ದೋಷವೂ ತಟ್ಟದು. ಸಾಹಸದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನದ ಸಡಗರದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಸಾಕಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಶಿರಾಶಿ ಚೆಂಡುಹೂಗಳನ್ನು ಮಾಲೆ ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳಗಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು 'ಕಾಲ್ನಡೆ'ಗೆ ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಒಂದಾದರೂ ಚೆಂಡುಹೂವಿನ ಸರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದೀಪಾವಳಿ ಬಂದಾದರೂ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ, ಗೋಪೂಜೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ದನ ಕರುಗಳ ಶೃಂಗಾರವೂ ಮುಗಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಗುಣೆಕಾಯಿ ಸರ, ಗಿಲಗಿಚ್ಚಿಕಾಯಿ ಸರ, ಚೆಂಡುಹೂವಿನ ಸರ, ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಪಟ್ಟಿ, ಜೇಡಿಪಟ್ಟಿ, ಕೋಡು ಕೊಗಳುಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಗೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಚ್ಚೆತೆನೆ, ಹಣ್ಣಡಿಕೆ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ವೀಳೆಯದೆಲೆ, ಚಪ್ಪೆರೊಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ 'ಚಪ್ಪೆ ರೊಟ್ಟಿ ಸರ'ವನ್ನೂ ಎಲ್ಲ 'ಕಾಲ್ನಡೆ'ಗಳಿಗೂ ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಗೋಪೂಜೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೇ ಅತಿ ಮೆಚ್ಚಿನದಾದ, ಆದರೆ ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ 'ಕರಾವು' ಇರುವ, ಕರು ಇರುವ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಹಸುವಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ. ಅತ್ತ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ಚಪ್ಪೆರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನಲು ಇನ್ನೊಂದರ ಸತತ ಸಾಹಸ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯೆಲ್ಲ ಗುದ್ದುಬಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಲ್ಲೋಗುಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದು ತಿನ್ನಲು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿ ಕಾಯಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳ ರುಚಿಯಿಂದ ಅವೆಲ್ಲ ನಿತ್ಯ ದೀಪಾವಳಿಯನ್ನು ಹಾರೈಸಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಗದ್ದಲವೆಬ್ಬಿಸಿ ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡಿ, ಕೋವಿ ಈಡುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿ, ಜಾಗಟೆ ಬಡಿದು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿ, ಡಬ್ಬಿ ಹೊಡೆದು ಬಯಲಿಗೆ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಸುಗಳನ್ನೂ ಕರುಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಕರುಗಳಿಗೆ ಕೆಚ್ಚಲಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಸರ. ಹಸುವಿಗೋ ಈ ಗದ್ದಲದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೆ ಸಾಕೆಂಬ ಕಾತರ. ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿದ ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಓಡುವ ಕಾಲ್ನಡೆಗಳ ಕೊರಳಿನಿಂದ ಚಪ್ಪೆರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹುಡುಗರ ದಂಡು; ಅವರ ಕೇಕೆ ಕೋಲಾಹಲ; ಇದೊಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ರಂಪವೆಬ್ಬಿಸುವ ನಾಯಿಗಳ ಬೊಗಳಿಕೆ-ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಮೇಳ. ಎಲ್ಲವೂ ಗದ್ದಲಮಯ.

ಗೋಪೂಜೆ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಬಲೀಂದ್ರ ಪೂಜೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಚಾವಡಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ, ವ್ಯವಸಾಯದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಅಂದವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೇಗಿಲು ನೊಗ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬೀಸುವಕಲ್ಲು ಕಡೆಗೋಲುಗಳ ತನಕ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಹೂವು ಮಾವಿನಸೊಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಹಲಸು

ಜೇಡಿ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೇಲುಗಡೆಗೆ ಮೋಹಕವಾಗಿ ಪಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಲೀಂದ್ರ ಪೂಜೆಯ ಸಿದ್ಧತೆ ಅವರವರ ರಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದು ತುಂಬ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಲೀಂದ್ರ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕು ಐದು ಘಂಟೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಾದಮೇಲೆ ತುಲಸಿ, ಬೇಟೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಪಣ್ಣ, ಗಾಡಿ ಹಾಗೂ ಕತ್ತಲಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು..

ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳಿಗೆ ದೀಪ ತೋರಿಸಲು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಜೊತೆ ನಾವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಸೀಳಿದ ಅಡಕೆದಬ್ಬೆ ಕಡ್ಡಿಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅವುಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನು ಮೊದಲೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಉರಿತಾಗಿಸಿ ಪ್ರತಿಗದ್ದೆಗೂ ಒಂದೊಂದನ್ನು ಹಿಗಿಯುವುದಷ್ಟೇ ಕೆಲಸ. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ತನ್ನ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಾಣದೆ ನಿರಾಶನಾಗಬಾರದಲ್ಲ. ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಲು ಹೋದವರ ಕೂಗು 'ದಿಪ್ಪ ದಿಪ್ಪ ದೀಪೋಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಂಗಾರವನ್ನೇ ತೆನೆಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಸಿರು ಹೊಲಗಳ ತುಂಬ ಮಿಣಿಮಿಣಿ ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾವಧಿ ದೀಪಗಳು ಬಾನನ್ನೇ ಬುವಿಗಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಚೆಲವು ನಮ್ಮ ಎಳೆಯ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿ ತೇಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ದೀಪಮಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬಲಿ ಬಯಸಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು?

ದೀಪ ತೋರಿಸಲು ಹೊರಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲ ಮನೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗೂಡುದೀಪಗಳನ್ನು ಏರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರೂ ಪಾಲುದಾರರು. ಅನಂತರ ಈ ಮೊದಲೆ ಪೂಜೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಬಲೀಂದ್ರ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಬೇಟೆ, ಹೊಸ್ತಿಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಹಾಲುತುಪ್ಪ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಊಟವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ದಾಟಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದಮೇಲೆ 'ಅಂಟಿಗೆ ಪಂಟಿಗೆ'ಯವರ ಹಾಡು ಕೇಳದೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ಅಂಟಿಗೆ ಪಂಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ದೀಪಾವಳಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶ. ಇದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನನಗೆ ಕ್ರಿಸ್ಮಸ್ ಕೆರಾಲಿನ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದೆ. ದೀಪಾವಳಿಯ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ದೀಪ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದು. ಹಾಡುಗಾರರ ಮುಖ್ಯ ತಂಡ ಹಾಡುತ್ತದೆ. ಆ ಹಾಡುಗಳೋ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಕಂಡ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಪಂಚ, ಶೃಂಗಾರ, ವೀರ, ಹಾಸ್ಯ, ಕರುಣೆಗಳ ಮಡುಗಳು, ಅಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರವೈವಿಧ್ಯ, ವರ್ಣನಾಚಾತುರ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸೊಗಸು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮೀಸಲು. ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು ಪಲ್ಲವಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡುಗಾರರ ಜೊತೆ ದೀವಟಿಗೆಯವರು. ಸಂಭಾವನೆ ಹೊರುವವರು ಉತ್ಸಾಹರಸಿಕರು ಹೀಗೆ ಹಲವರ ಒಂದು ಗುಂಪೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೂ, ಬತ್ತವನ್ನೂ ಜೊತೆಗೆ ಹಣವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಔಂತ್ಲ (ಔತಣ) ಮಾಡಿ ಊರಿನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ರಸಕವಳ ಹಾಕಿ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಜಾನಪದದ ಜೀವಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಅಂಟಿಗೆ ಪಂಟಿಗೆ ಹಾಡುಗಳು ಕೇಳಲು ತುಂಬ ಆಕರ್ಷಕ. ಈ ಗುಂಪಿನವರು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದಾರು? ಈ ವರ್ಷ ಎಷ್ಟು ಗುಂಪುಗಳು ಬಂದಾವು? ಎಂಬುದು ಆ ರಾತ್ರಿಯ ನಮ್ಮ ಚರ್ಚಾವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಔಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆದ ನ್ಯೂನತೆಗಳು, ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದ ಹಳೆ

ಕಾಲದ ಹಾಡುಗಾರರು- ಹೀಗೆ ನಾನಾ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಮಾತುಗಳು ಮುಗಿಯುವ ಮೊದಲೆ ತೂಕಡಿಕೆಯ ತೊಟ್ಟಲು ನಮ್ಮನ್ನು ತೂಗುತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಕಾಡ ಮೌನವನ್ನು ಸೀಳಿಬಂದ 'ದಿಪ್ಪಡು' ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿಪ್ಪೆ ಗಿಪ್ಪೆ ದೀಪೋಳಿಗೆ' ಅದೇ ಆ ಕೂಗು. ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಗುಂಪಿನ ಹುಡುಗರ ಮರುದನಿ 'ಹಾಕಿ ಮನೆ ಹೋಳಿಗೆ'. ಗುಂಪು ಹತ್ತಿರ ಬಂದಂತೆ ಕೂಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೂಗು ನಿಂತು ಹಾಡು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. 'ತಂದೀವಿ ದೀಪ ದೇವರ ಕೊಳ್ಳಿರಯ್ಯ' ಎಂದು ಅವರು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಗೃಹಿಣಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಬೇಕು. 'ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದ ಕೈಗೆ ಭಾಗ್ಯದ ಮಳೆ ಬರಲಿ' ಎಂದೂ ದೀಪ ಕೊಂಡವರಿಗೆ ದೊರೆಪದವಿ ದೊರಕಲೆಂದೂ ಅವರು ಹರಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಎಂಥ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇವೆಂದು ಅವರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಓ! ಆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡರೇ ಹೃದಯ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಗುಂಪು ಹಾಡುತ್ತಲೇ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಭಯಭಕ್ತಿ ಕುತೂಹಲ ಆನಂದಗಳಿಂದ ದಡಬಡನೆ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಮನೆಯ ಗೃಹಿಣಿ-ನನ್ನ ತಾಯಿ- ದೀವಟಿಗೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದು, ಕಾಸು ಹಾಕಿ, ತನ್ನ ಹಣತೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಒಲೆಗೆ 'ಅಗ್ನಿ ಕೂಡಿ'ಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಡು ಅವುಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಹಾಡುಗಾರರ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮುಂದುವರಿದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಶಕ್ತನುಸಾರ ನಾವು ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಗುಂಪೆಲ್ಲ ಕುಳಿತು ವೀಳ್ಯ ಮೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಮನೆಗೆ ಹಾದಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಾಯಸೂಚಕವಾಗಿ, ವಂದನೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೂಗು ಮೊಳಗುತ್ತದೆ. 'ದಿಪ್ಪೆ ದಿಪ್ಪೆ ದೀಪೋಳಿಗೆ' ತುಂಟ ಹುಡುಗರು ದನಿಗೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಹಾರ ಮನೆ ಹೋಳಿಗೆ.

ಒಂದು ಗುಂಪು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಹುಡುಗರು ಇನ್ನೊಂದರ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿಗೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಗುಂಪುಗಳ ಹಾಗೆ ಮೂರು ರಾತ್ರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟೂ ನಮಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ದೀವಟಿಗೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿನವರು ನೋಡಬಾರದೆಂಬುದೂ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ. ಇದನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಗುಂಪಿನವರೂ ಕೂಗುತ್ತಾ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿನವರಿಗೆ ದಾರಿಯ ಎಚ್ಚರ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೇನು ನಿದ್ರೆ ಬಂತು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಕೂಗು ಹೊಡೆದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತದೆ

ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಕರಿ. ಅಂದು ಊರಿನವರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಷಿಕಾರಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ನಮಗೆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳನ್ನು ಅಲೆಯಲು ಇದೊಂದು ಅವಕಾಶ. ಈ ಹಾರಾಟ ನೆಗೆದಾಟಗಳೇ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೀಪಾವಳಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ದೀಪಾವಳಿಯ ಮೂರನೆ ದಿನ ವರ್ಷತೊಡಿಕೆ. ನಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ಹೆಚ್ಚಿನದೇನಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ದಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಇಂದು ಎಡೆ ಹಾಕಿ ಮತ್ತೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಯೂ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಈ ದೀಪಾವಳಿಯ ವೇಳೆಗೆ ದೀಪಕಾಂತಿ ಮಸಗುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಉತ್ಸಾಹ ಆರತೊಡಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವ ಮೊದಲೆ, ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟ ಬಲೀಂದ್ರನ

ವಿಸರ್ಜನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದ್ದ 'ಕೆರಕಲು'ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಆ ವರ್ಷದ ದೀಪಾವಳಿಯ ಕುರುಹು ಅಳಿಸಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

'ಕೆರಕಲು' ಎಂದೊಡನೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೂ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ. ಕುಡಿಬಾಳೆ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಐದೈದು ಸಗಣೆಯ ಸಣ್ಣ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣುಡಿಕೆ, ಪಚ್ಚತೆನೆ, ಉತ್ತರಾಣಿ, ಗರುಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದ ಎರಡರಡು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಗೋಪೂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಬಲೀಂದ್ರ, ಬೇಟೆ, ಹೊಸ್ತಿಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪೂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲೆಗಳಿಗೆ 'ಕೆರಕಲು' ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ, ಅತ್ತಿಗೆ-ನಾದಿನಿಯರು, ಭಾವ-ನೆಂಟರು ಇವರ ಮಧ್ಯೆ ಇದು ಜಾಣನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಎಂದರೆ ಕೆರಕಲು ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದವರು ಎದುರಿನವರಿಂದ 'ಹೂಂ' ಎನ್ನಿಸಬೇಕು. 'ಹೂಂ' ಎಂದಾಗ ಒಂದು ಕೆರಕಲಾಯಿತು ಎಂದರ್ಥ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ-

"ಭಾವ ಯಾವಾಗ ಬಂದಿರಿ?"

"ನೆನ್ನೆ"

"ನೆನ್ನೆ ಬಂದಿರಾ?"

"ಹೂಂ"

"ಕೆರಕೊಳ್ಳು".

ಈಗ ಭಾವನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೆರಕಲಾಯಿತು. ಜಾಣ ಭಾವ ಒಡನೆಯೇ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ:

"ಕೆರಕೋಬೇಕ?"

"ಹೂಂ" ಮರೆವಿನಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗೆದ್ದ ಭಾವ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: "ಕೆರಕೊ"-ಭಾವನ ಮೇಲಾದ ಕೆರಕಲು ಈಗ ತೀರಿತು. ನಾವು ಹುಡುಗರಿದ್ದಾಗ ಮೂರು ದಿನ ಈ ಕೆರಕಲುತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಯಾವ ಅನುನಯದಿಂದ ಎದುರಿನವರನ್ನು 'ಹೂಂ' ಎನ್ನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ದೊಡ್ಡವರಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು ಎನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪುರಾಣ.

ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಸಡಗರವೆಲ್ಲ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ದೀಪಾವಳಿ ಎಂದು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ಸಲ ಯಾವ ದನಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಎಳೆಗಾಲದ ದೀಪಾವಳಿ, ಇಷ್ಟು ಹಸುರಾಗಿತ್ತು, ಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಆ ನಲಿವು, ಆ ಗೆಲುವು, ಆ ಸುಖ ಸಂತೋಷ, ಆ ಸಡಗರ, ಉತ್ಸಾಹ ಎಷ್ಟು ಕೋಟಿ, ಕೋಟಿ, ಎಷ್ಟು ಬರೆದರೇನು? ಎಷ್ಟು ನೆನಸಿದರೇನು? ಕಾಸಿನಷ್ಟೂ ತೀರದು.

ಕಾಲಯಾತ್ರೆ ನಡೆದಿದೆ. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳು ಇಂದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ನವ ಊರು ಅಂದಿನ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಫಕೀರ ಸಾಹೇಬರು ಈಗ ಬದುಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿ, ಜೊತೆಗಾರರಾದ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಸೀನಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವರು ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಅಂಟಿಗೆ ಅಡ್ಡೆಗೆ ನಾಯಕ ಅನಂತಯ್ಯ ತೀರಿಹೋಗಿ ವರ್ಷಗಳೇ ಸಂದವು. ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಮುಗ್ಧ ಚೆಲುವೆಯರು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಹಳ್ಳಿ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದ

ಆ ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಪಂಚ ಈಗ ಹೇಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು? ದೀಪಾವಳಿಯೇನೋ ತಪ್ಪದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಂದಿನ ತುಂಬಿಕೆ ಇಂದು ಉಳಿದಿಲ್ಲ.

ನೆನದರೇ ಪುಲಕಗೊಳಿಸುವಂಥ ಅಂದಿನ ಆ ದೀಪಾವಳಿಗಳು ಈಗ ಏನೋ ಸ್ವಪ್ನಾರಣ್ಯಗಳು. ಅಂದು ಅವು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಒಂದು ಸಮೃದ್ಧ ಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈಗ ಅವು ಬಣ್ಣ ಕಂದಿವೆ. ಹನಿಗುಂದಿವೆ.

ಬಾಳೇ ಬರಡಾಗಿರುವಾಗ ದೀಪಾವಳಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೆಳಗೀತು? ಈಗ ಅದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಪುಟ ಅಷ್ಟೆ.

ಆದರೆ ನೆನಪಿನ ಬುತ್ತಿ ಅಕ್ಷಯ ಮೆಲುಕುಹಾಕಿದಷ್ಟೂ ಅದು ಸಮೃದ್ಧ. ಅಲ್ಲಿ ಪುಟಿಯುವ ಸವಿ ಸ್ಮರಣೆಯ ಕಾರಂಜಿಗಳೋ ಅನಂತ. ಬತ್ತಲಾರದ ಬುಗ್ಗೆಗಳು ಅವು. ಅಂತೆಯೇ ಆ ಕಾಲದ ದೀಪಾವಳಿಗಳು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗಿನ್ನೂ ಚಿರನೂತನವಾಗಿವೆ. ನೆನಪಿನಾಗಸದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ತಾರೆಗಳು ಮಿನುಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ.

* * *

ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕ : 1931-2000. ಕನ್ನಡ ಅಂಕಣ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಘನತೆ, ಗೌರವ, ಕೀರ್ತಿ ತಂದ ಮಹತ್ವದ ಗದ್ಯಲೇಖಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ರವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಾರೋಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ. ತಂದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕರು, ತಾಯಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಮ್ಮ. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೇಗರವಳ್ಳಿ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯೆಟ್ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್-1955) ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಕತಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ. (1958). ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ನೇಮಕ. ನಂತರ ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ.ದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರದ ರೀಡರ್ ಆಗಿ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಪುಲ್ಕಿಟ್ ವಿನ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಪಡೆದು ಅಮೆರಿಕದ ಇಂಡಿಯಾನ ವಿ.ವಿ.ದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಆಡುಭಾಷೆ' ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಿ ಪಡೆದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ. ನಂತರ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಲ್ಲಾಪ, ಸಲ್ಲಾಪ, ಸಂಪುಟ, ಸಂಪದ ಮೊದಲೊಂದು ಸಾರಸ್ವತದವರೆಗೆ ಬರೆದ 19 ಲೇಖನ ಸಂಗ್ರಹಗಳು. ಅಂಕಣ ಬರಹ ಸಂಗ್ರಹ 'ಸಂಪ್ರತಿಗೆ' ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ, ಸಂಕೀರ್ಣ, ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರು, ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ, ಕಾವ್ಯ ಕಾರಂಜಿ, ಕಾವ್ಯದೀಪ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸ.ಸ. ಮಾಳವಾಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮಾಸ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ವರ್ಧಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸುವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾದುವು.

2. ಮಳೆಗಾಲದ ಚಕ್ರ

-ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

ಮಳೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತಾಡುವವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಳೆಯ ವೈಭವವನ್ನು, ಮರಗಿಡಗಳ, ಹಕ್ಕಿಗಳ, ಮಕ್ಕಳ ಹಿಗ್ಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಾ ಮಳೆಯ ಗೋಳನ್ನು, ಚಳಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಲಾರದಂತೆ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿಯುವ ಅದರ ಅದೃಶ್ಯ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ತೆಗಳುುವವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಮಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈವರೆಗೂ ಅಂಥದೊಂದು ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮಳೆ ಬರೀ ಮಳೆ ಅಷ್ಟೇ. ನನಗೆ ಮಳೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕೆದಕುವ ಕೋಳಿಯಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಮತ್ತು ಮಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೂರಾರು ಘಟನೆಗಳು ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತವೆ.

ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಮಳೆ, ಅದೂ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಳೆ, ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಗಾರರು ಉಸಿರು ಹಿಡಿದು ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಾಫಿಗೆ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ಜೀವ ಉಳಿಸುವ ಅಥವಾ ಸಾಯಿಸುವ ಮಳೆ. ಈ ಕಾಫಿಗಿಡದ ಪ್ರಕೃತಿ ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರ. ಬೇಸಿಗೆಯ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಾಡಿ ಎಲೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಜೋಲಿದಾಗ ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗು ಮೂಡತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮೂಡಿದ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಹೂವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನಿಂತು ಮಳೆಗೆ ಕಾಯತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಳೆಗಾಗಿ. ಏಪ್ರಿಲ್ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಇಂಚಾದರೂ ಮಳೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕು. ಮಳೆ ಬಂದ ಒಂಭತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೂವು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಡೀ ಕಾಫಿ ತೋಟ ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆ ಬೆಳ್ಳೆಗಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಗಮಗಮ ವಾಸನೆ. ಬೆಳೆಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ತಂಬೂರಿಯ ನಾದದಂತೆ ಜೇನುಗಳ ಜೋಗುಳ, ಆದರೆ ನೆನಪಿರಲಿ, ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದಿಂಚು ಮಳೆಯಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಫಿಯ ಕತೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಮಳೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ತಡವಾಗಿ ಬಂದರೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ. ಅರೆಬರೆ ಮಳೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಕೂಡದು.

ಬೆಳ್ಳೆಯಪ್ಪ ಅಂತ ಒಬ್ಬರು ಇದ್ದರು. ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ ತೋಟ ಅವರದ್ದು. ಮಳೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವರು ನೆಲಹಿಡಿದು ಕೊನೆಗೆ ತೋಟ ಮಾರಿ ದೇಶಾಂತರ ಹೋದುದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ದುಡ್ಡು ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸುಮಾರು ಸಾಲ ಮಾಡಿ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ರೈತರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆನಾದರೂ ಈ ರೀತಿ ತೋಟ ಮಾರಿ ಗುಳೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಜೋರಾಗಿ ಮಳೆ ಬಂದಿತ್ತು. ನಾನು ಆಗಿನ್ನೂ, ಕಾಫಿ ತೋಟ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳ್ಳೆಯಪ್ಪನವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮಳೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಮುಖ ಹಿಂಚಿಕೊಂಡು ಮಳೆ ಕೊಂಚವೇ ಉದುರಾಡಿ ಹೋಯ್ತೆಂದು ಗೊಣಗಿದರು. ಅವರ ತೋಟಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ

ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪರ್ವಾಗಿಲ್ಲ. ನೆಲ ಅಷ್ಟೊಂದು ನೆನೆದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಳೆಗೆ ಮೊಗ್ಗುಗಳೇನೂ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ನಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಮಳೆ ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದೆ. ಒಳ್ಳೆ ಮಳೆ ಬಂದವರು ಖುಷಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಮುಂಗಡ ಹಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಹೂವಿನ ದಿನ ಯಾವತ್ತೆಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಾ ಅವತ್ತಿನ ಡಿನ್ನರಿಗೆ ಏನೇನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂಧುಮಿತ್ರರ ಪಟ್ಟಿ ರೆಡಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪ ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ನೋಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಳೆ ಎಷ್ಟು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಮಳೆ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅನಾಹುತ ಆಗಲಾರದೆಂಬ ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಹುಸಿಯಾಯ್ತು. ಮೊಗ್ಗುಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ದೊಡ್ಡವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮಳೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಆ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಉದುರುವುದಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮೂರಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡ ಕಟ್ಟತೊಡಗಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಸದ್ಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮಳೆ ಬರಬಹುದು ಎಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪ ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾದರು. ಆದರೆ ಕಾಫಿ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾಲುಭಾಗ ಮೊಗ್ಗುಗಳಾಗಲೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಮುಂದಿನ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ದಿನದೊಳಗೆ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವು ಕಾಯಿಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಮಳೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ದಿನಾ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚು ಸಿಡಿಲಿನ ಭರಾಟೆ ಆಗಸದಲ್ಲಿ. ಅವರ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕರಿಗಟ್ಟಿ ನಿಂತ ಮೋಡವೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜರುಗಿ ಬೇರೆಲ್ಲೋ ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದಿನವೂ ಅಲ್ಲಿ ಆಯ್ತಂತೆ ಮಳೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಯ್ತಂತೆ ಮಳೆ ಅನ್ನುವ ವರ್ತಮಾನ ಒಂದೇ ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪನವರ ಕಿವಿಗೆ. ಮಳೆ ಮಾತ್ರ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಫಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕಾಲು ಭಾಗ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೆಳ್ಳಿಗಾದವು. ಆದರೆ ಅರಳಲು ತ್ರಾಣವೇ ಇಲ್ಲ. ದಳಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಕುಳಿತವು. ದುಂಬಿ ಕೂರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಆಸ್ವದವೇ ಇಲ್ಲ. ಐದನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೊಗ್ಗುಗಳೆಲ್ಲಾ ಕೆಂಪಾದವು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅದರ ಕತೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಗಿಡಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಭತ್ತದ ಕಾಳುಗಳಂತೆ ಸುಟ್ಟು ಕೆಂಪಾದ ಮೊಗ್ಗುಗಳೂ ಜಳಜಳನೆ ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೊಗ್ಗುಗಳೆಲ್ಲಾ ಉದುರಿ ನಾಶವಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಯಂಕರ ಮೋಡ ಕಟ್ಟಿತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅದರ ಗಲಭೆ ನೋಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಜಲಪ್ರಳಯದ ಮುನ್ನುಡಿಯಂತಿತ್ತು. ಭರೋ ಎಂದು ಮೋಡ ಮೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು 'ಪರ್ವಾ ಇಲ್ಲ, ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪನವರಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ಇದೆ' ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗ ನೆಲವೆಲ್ಲಾ ಒದ್ದೆ. ಭೂಮಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಸರೆದ್ದು ಹೋಗಿದೆ. ಸರಿ, ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪನವರಿಗೆ ಡಿನ್ನರಿಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ- ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪನವರ ತೋಟದ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರವಾದಂತೆ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ತೋಟದ ಗಿಡಗಳಂತೂ ಬಾಡಿದ ಮುಖದಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಕುಡಿದ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಕಳೆದ ಸಾರಿ ಆದಷ್ಟೇ ಅರೆಬರೆ ಮಳೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವರೀತಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಇವತ್ತಾದರೂ ಒಳ್ಳೆ ಮಳೆ ಬರಬಹುದೇನೋ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದೆ. ಆದರೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತೆಲ್ಲಾ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಳೆಯೂ ಅವರ ತೋಟಕ್ಕೆ ಒಂದರೆಡು ಹನಿ ಚಿಮುಕಿಸಿ ಇದ್ದಬದ್ದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮೊಗ್ಗನ್ನೂ ಜಳ್ಳು ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿಡದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒದ್ದರೆ ಗಳಗಳ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಜಳ್ಳು ಬಿದ್ದು

ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ್ದವು. ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ಆಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಸಾಲ ಏರಿಕುಳಿತಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪನವರು ಆ ವರ್ಷ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೆಲ ಹಿಡಿದರು. ತೋಟ ಮಾರದೇ ವಿಧಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಳೆ ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಮಳೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಒಂಭತ್ತು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಹೂ ಬಿಡುವ ಕಾಫಿಗಿಡಗಳ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿ ನಾನು ತಿಳಿದಂತೆ ಬೇರಾವ ಕೃಷಿ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೂ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಗಾರ ಎಂದರೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಳೆಯ ಜೊತೆ ಜೂಜಾಡುವವನು ಎಂದೇ ಪ್ರತೀತಿ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಗಾರ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಮಳೆ ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲೇಬೇಕು. ಅದು ಒಂದು ಇಂಚು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಂತೋ ಗೆದ್ದ. ಅವನ ಸಂಭ್ರಮ ಸಂತೋಷ ಯಾಕೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ನೆಂಟರಿಷ್ಟರಿಗೆಲ್ಲಾ ಊಟಕ್ಕೆ ಟೆಲೆಗ್ರಾಂಗಳೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಳೆ ಕಾರು ಮಾರಿ ಹೊಸ ಕಾರು ಕೊಳ್ಳುವ, ಮಗಳಿಗೆ ಅದ್ದೂರಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವ, ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಇಸ್ವೀಟಾಡುವ, ಎಲ್ಲ ಚಾಳಿಗಳೂ ನವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ ಆಕಾಶ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಕೊಂಚವಾದರೂ ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಿಸದೇ ಬಿಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಬರುವ ರೇವತಿ ಮಳೆಯ ರೀತಿಯೇ ಹಾಗೆ, ಒಂದು ಕಡೆ ಬಂದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಮಳೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತ ಬಂದು ತೋಟದ ಬೇಲಿಯಾಚೆಯೇ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ತೋಟದ ಬೇಲಿ ದಾಟದೆ ಹಾಗೆ ಹೋದರೆ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಎರಚಿ ಕೀಟಲೆ ಮಾಡಿ ಹೋದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಸತ್ತ. ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪನವರಿಗಾದ. ಗತಿಯೇ ಅವನಿಗೂ ಈ ಮಳೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಯಾರಿಗಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡುತ್ತೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತೊಂದರೆಕೊಟ್ಟರೆ ಪರವಾ ಇಲ್ಲ. ಸತತವಾಗಿ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಹಾಗಾಯ್ತು ತೋಟ ಮಾರದೆ ವಿಧಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಏಪ್ರಿಲ್ ಬಂತೆಂದರೆ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಹವಾಮಾನ ಕೇಳುವವರೇನು? ಟೀವಿಯ ಇನ್ಸೂಟ್ ಫೋಟೋ ನೋಡಿ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕುವವರೇನು? ಜಾತಕ ನೋಡಿಸುವವರೇನು? ಜೋಯಿಸರ ಹತ್ತಿರ ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಿಸುವವರೇನು? ರಾತ್ರಿ ಕಪ್ಪೆ ಕೂಗುತ್ತದೆಯೋ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸುವವರೇನು? ನಮ್ಮೂರಿನ ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಾಪಣ್ಣ, ಅವರ ಹಳ್ಳಿ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಜೋಯಿಸರ ಕೈಲಿ ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಿಸಿ ಬಂದು ಈ ಸಾರಿ ಮಳೆ ಹೇಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಜೋಯಿಸರ ಮಾತುಗಳೋ ಎಷ್ಟೊಂದು ಒಗಟುಗಳಂತಿರುತ್ತಿದ್ದುವೆಂದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥ ಬರುವಂತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಳೆ ಬರಲಿ, ಬರದೆ ಇರಲಿ 'ನಾ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲೇನು' ಎಂದು ಪಾಪಣ್ಣ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಜೋಯಿಸರ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಭಾರಿಯಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಒಳನಾಡಿನ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಯಬಹುದಾದ ಮಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡುವ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕೇಳಿ ನಾವು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಇಣುಕಿದರೆ ನಕ್ಷತ್ರಮಯವಾದ ವಿಶಾಲ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಅನಿಶ್ಚಯತೆಯೇ ಈ ರೀತಿಯ ವಾಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಜೋಯಿಸರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮತ್ತು ಪುಟ್ಟಪರ್ತಿ ಸಾಯಿಬಾಬನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಶಕುನ ಹೇಳುವ ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವರ ವಾಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಪಣ್ಣ ಈ ಸಾರಿ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಜೋಯಿಸರ ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಕೇಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುತ್ತುಗದ ಮರದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಬರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಜೋಯಿಸರು ಏನು ಹೇಳಿದರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಊರವರೆಲ್ಲಾ ಹೊಡೆದು ಊರು ಬಿಡಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಜೋಯಿಸರು ತಮ್ಮ ವಾಕಶೈಲಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಹೋದವರ್ಷ ಅರ್ಧ ಮಳೆ ಗುಡುಗಿದ್ದನ್ನೇ ಕಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, 'ಅದ್ರಿ ಮಳೆ ಗುಡುಗಿದರೆ ಆರು ವರ್ಷ ಮಳೆ ಇಲ್ಲ, ಇನ್ನ ಆರು ವರ್ಷ ಮಳೆ ವಿಷಯ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನೀವು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಬೇಡ' ಎಂದರಂತೆ. ಇಷ್ಟೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಊರು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಪೂಜೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಳಿಮುಖ ಆಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ಲಾಟರಿ ಟಿಕೆಟ್ಟು ಮಾರಬೇಕಾದ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಜೋಯಿಸರು ಪಂಚಾಂಗ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಊರವರಿಗೆ ತರತರದ ಕಾಟ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ನಾಲ್ಕಾರು ಮದುವೆಗಳಿಗೆ ಜಾತಕ ಕೂಡಿಸಿಕೊಡಲು ಕೇಳಿದಾಗ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಜಾತಕವೇನೋ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗಂಡಿನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ವಿವಾಹದಿಂದ ಯಮಗಂಡವಿದೆ ಎಂದರಂತೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ, ಮಗು ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಾಕುವುದು, ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ತರತರದ ಕಣಿ ಹೇಳಿ ಊರವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೋಪ ಬರಿಸಿ ಕಿರಿಕಿರಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಗಂಡುಗಳು, ಮನೆಕಟ್ಟಿಸಿದವರು ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರು. ಮಳೆ ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. "ಈ ದರಿದ್ರ ಹಾರುವನ ಅಬದ್ಧ ತಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆರು ವರ್ಷ ಮಳೆ ಬರದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಈ ಹಾರುವ ಇದ್ದರೆಷ್ಟು ಸತ್ತರೆಷ್ಟು? ಇವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಊರಿನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಬೇಡವೆ, ಈ ಕಂಟಕ ಕಳೆಯೋದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಶಾಂತಿಗೀಂತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ? ಅದೂ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತಾನೆ. ಒದ್ದೋಡಿಸಿರೋ ಇವನ್ನ" ಎಂದು ಕೂಗಾಡಿದರಂತೆ. ಇವನಿಂದ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕಾರು ಗಂಡುಗಳು ಒಂದರೆಡು ಏಟು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರಂತೆ. ಆದರೆ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಜೋಯಿಸರು ಊರು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಪಾಪಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಅಧಿಕೃತ ಕಾರಣಮಾತ್ರ "ಅದ್ರಿ ಮಳೆ ಗುಡುಗಿದರೆ ಆರು ವರ್ಷ ಮಳೆ ಇಲ್ಲಾಂದ ಜೋಯಿಸ" ಎಂದು.

ಪಾಪಣ್ಣ ಒಬ್ಬ ಸೋಮಾರಿ ಸಿದ್ದ. ಮಳೆಯನ್ನು ಸದಾ ಬಯ್ಯುವುದೇ ಅವನ ಕೆಲಸ. ಅವನಿಗೆ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾದ ಮೂರು ಎಕರೆ ಗದ್ದೆ ಇದೆಯಂತೆ. ಯಾವತ್ತೂ ಅವನು ಗದ್ದೆ ಉತ್ತುದನ್ನಾಗಲೀ, ನಾಟಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನಾಗಲೀ ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ 'ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಗದ್ದೆ ಕೆಸರು ಮಾಡಲು ನೀರು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ,' ಎಂದು ಬೊಗಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ವರ್ಷ ಒಂದು ಸಾರಿ ಮಳೆ ಬಂತು. ಕೇವಲ ಏಳು ಇಂಚಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನ 'ಶತಮಾನದ ಮಳೆ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷಣ ಕೊಟ್ಟು ಕೂಗಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಅವತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಕೇವಲ ಎಂಟುಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಇಂಚು ಮಳೆ. ದಬದಬ ಎಂದು ಕೊಡ ಮಗುಚಿದಂತೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಳೆ ಕಂಡು ಜನ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಕರಗಿ ನೀರಾಗುತ್ತವೆಂದು ಹೊಹಾರಿದ್ದರು. ಮಳೆ ಕೊನೆಕೊನೆಗಂತು ಹನಿಹನಿಯಾಗಿ ಬೀಳದೆ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಬೀಳತೊಡಗಿತು. ಮೋಡ ಹೇಗೆ ಘನೀಭವಿಸಿ ಕತ್ತಲು ಕಟ್ಟಿತೆಂದರೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮೊಂಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿದಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಒದಗಿತು. ಕಾರಿನಷ್ಟು ಕತ್ತಲೆ ಕರಿಯ ಮೋಡದಿಂದ ಸ್ವಟಿಕ ಶುಭ್ರವಾದ ನೀರು ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನಂತೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದೆ. ಮನೆ ಎದುರು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ, ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವಲ್ಲಿ, ಕೆಸುವಿನ ಗಿಡಗಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಜಲ ಒಡೆದು ನೀರು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಉಕ್ಕತೊಡಗಿತು. ಮನೆಯೆದುರೇ

ಜಲ ಉದ್ಭವವಾಗಿದ್ದು ನನಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ಗೊತ್ತಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಂಚಿನ ನೀರೇ ಇನ್ನೂ ಇಳಿದು ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಮಳೆ ನಿಂತರೂ ಹರಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುವ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಅನುಮಾನ ಶುರುವಾಗಿದ್ದು, ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಜಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಡಿದು ಮೂಲ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಮಳೆ ನೀರಲ್ಲ. ನೆಲದಿಂದ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಜಲ. ಇಡೀ ಪರಿಸರವೇ ಎಂಥ ತೇವಮಯವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಹೊಲಸು, ರೀಪು ಪಿಕ್ಸುಗಳಿಂದೆಲ್ಲಾ ಅಣಬೆಗಳು ಹುಟ್ಟತೊಡಗಿದವು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಲಾರದೆ ಮರದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಕುಗುರಿ ಕುಗುರಿ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ಗಿಡಗಳ ಅಡಿ ತೊಯ್ದು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಮೈ ಬೆಚ್ಚಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಾಂಡಿ ಕುಡಿದರೆ ಹರಿಜನರ ಹೆಂಗಸರು ಹಸಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ತುಂಡು ಮಾಡಿ ನಾಲಿಗೆ ಅಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾಟಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಳಿ ಬಂದು ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತಾ ಉಡರು ಹಿಡಿದ ದನಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಿಸಿ ಬೂದಿ ಹಾಕಿ ತಿಕ್ಕಿದರೂ ಚಳಿ ಬಿಡದೆ ಸುಮಾರು ದನಗಳು ಸತ್ತೇ ಹೋದವು. ಇಂಥ ಮಾತಾಂಡ ಮಳೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ದೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಗದ್ದೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದೆಯಂತೆ, ಮಾನು ಹತ್ತಿರವೆ' ಎಂದು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಹೇಮಾವತಿ ನದಿ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಉಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಳೆ ಗದ್ದೆ ಕೂಗಿನ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಒದ್ದು ನಿಂತಿತ್ತು.

ಪಾಪಣ್ಣ ಮಾತ್ರ 'ಬಿದ್ದ ನೀರೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತಲಾಗಿ ಹೋಯ್ತೋ ಏನೋ? ನನ್ನ ಗದ್ದೆಗಂತೂ ನೀರೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹಳೇ ರಾಗ ಹೇಳಿದ. ನನಗಂತೂ ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರೇಗಿ ಹೋಯ್ತು. 'ಇಂಥಾ ಮಳೆಗೂ ನೀರಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದೇನು ಗದ್ದೆ ನಿನ್ನದು ನೋಡೋಣ ನಡಿ' ಅಂದೆ. ಅವನೂ ದೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಿದು ಮಾನು ಹಿಡಿಯುವವರೊಡನೆ ಹೊರಟಿದ್ದ. 'ಬನ್ನಿ, ಹೋಗುವ, ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಇದೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ,' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜಲ ಹೊರಟು ಹರಿಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಇವನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಗದ್ದೆಗೆ ನೀರಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ನೋಡೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ ಕೋಗುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಉರವಣಿಸಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು, ಪ್ಯಾಂಟೆಲ್ಲಾ ಕೆಸರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೊಣಕಾಲುಗದ್ದೆ ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಹುಗಿದುಹೋಗಿ ಹೇಗೋ ಬರಿಗಾಲನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದುಕೊಂಡು ಜೇನು ಜೈಲು ಗುಡ್ಡ ಹತ್ತಿದವು. ಬಹುಶಃ ಗುಡ್ಡದ ಆ ಕಡೆ ಪಾಪಣ್ಣನ ಗದ್ದೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಊಹೆ.

ಗುಡ್ಡದ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದಷ್ಟು ಬೈಲು ಇತ್ತು. ಸುತ್ತ ಅಂಚು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ತೆವರಿಗಳಿದ್ದವು. ಗುಡ್ಡದ ನೆತ್ತಿ ಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಪಾಪಣ್ಣ "ನೋಡಿ ಇದೇ ನನ್ನ ಗದ್ದೆ. ನೀವೇ ಹೇಳಿ ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಆಗಿದೆಯೆ? ಕೆಸರು ಮಾಡಿ ಗದ್ದೆ ನಾಟಿ ಮಾಡಬಹುದು?" ಎಂದ. ಗುಡ್ಡದ ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಪಾಪಣ್ಣನ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಒದಗುವುದು ಎಂದೆಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಇಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ ಮಾಡಿದವರು ಮೊದಲು ಮಳೆ ಕಾಣುರು. ತಗ್ಗಿನ ಪ್ರದೇಶವೋ ಅಥವಾ ಮೇಲಿನಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಹಳ್ಳದ ನೀರೋ ಒದಗಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತೇ ವಿನಃ ಮಳೆಯ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ ಬೆಳೆಯಲು ಎಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಿನಾರು ಇಂಚು ಮಳೆ ಇರಲಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜಲ ಪ್ರಳಯವೇ ಆದರೂ ಸಹ ಪಾಪಣ್ಣನ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಭತ್ತ ನೆಡುವಷ್ಟು ನೀರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು 'ಸದಾ ಬಯ್ಯುತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೊಳೆಯುವ ವಿಷಯ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬಯ್ಯೆ. ಪಾಪಣ್ಣ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲವಂತೆ ಗದ್ದೆಗಳು. ಅವನಿಗೆ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾಗಿ

ಬಂದುವಂತೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜಲ ಏಳುವಂತೆ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ ಮಾಡಿದ್ದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಇಲ್ಯಾಕೆ ಗದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು? ಎಂದು ಪಾಪಣ್ಣ ನನ್ನೆದುರು ಗೊಣಗಿದ.

‘ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಸರು ಮಾಡುವಷ್ಟು ಜಲ ಏಳುತ್ತಿತ್ತೇ’ ಎಂದು ನನಗಂತೂ ಅನುಮಾನ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ ಯಾರು ಮಾಡಿದರು? ಯಾಕೆ ಮಾಡಿದರು ಎನ್ನುವುದು ನನಗರ್ಥವಾಗದ ಸಂಗತಿ. ಬಹುಶಃ ಬೇರೇನನ್ನೋ ಬೆಳೆಯಲು ಮಾಡಿದ ನೆಲವನ್ನೇ ಸೋಮಾರಿ ಪಾಪಣ್ಣ ಗದ್ದೆ ಎಂದು ಕರೆದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀರಾಗುವವರೆಗೂ ಬೇಸಾಯದ ತೊಂದರೆ ತಗೊಳ್ಳದೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು, ಗೋರೂರು ಅಣೆಕಟ್ಟು ಆದನಂತರ ಈ ಜಾಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುತ್ತೆ, ಆಗ ತನ್ನ ನೆಲವೂ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುತ್ತೆ, ಅದನ್ನು ಗದ್ದೆ ಎಂದು ಕರೆದು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಣ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಪಾಪಣ್ಣನ ಅಪ್ಪ ಅದನ್ನು ಗದ್ದೆ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಎಂದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಗುಡ್ಡದ ನೆತ್ತಿಯ ಗದ್ದೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪಾಪಣ್ಣ ಮಳೆಗೆ ಶಾಪ ಹಾಕುತ್ತಾ ಓಡಾಡುವುದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಪಾಪಣ್ಣ ನನಗೆ ಅವನ ಗದ್ದೆ ತೋರಿಸಿದವನೇ ಮತ್ತೆ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೊಳೆಕಡೆಗೆ ಓಡಿದ. ಉಕ್ಕಿದ ಹೊಳೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೊರಟ ಅವರ ಗ್ಯಾಂಗಿಗೆ ಪಾಪಣ್ಣನ ಅಣ್ಣ ಮುದ್ದಪ್ಪನೇ ಲೀಡರು. ಮುದ್ದ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಈತನನ್ನು ಜನ ಬೊದ್ದ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬರುವ ಟೋಪಿ ಹಾಕುವವರಿಗೆ, ಕಳ್ಳರಿಗೆ, ಖದೀಮರಿಗೆ ಗಿಲೀಟು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇವನು ಖಾಯಂ ಗಿರಾಕಿ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ನೋಟು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವವರಿಗೆ ಇವನು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಕೂಡಿಟ್ಟ ಹಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಕೊಂಚ ದುಡ್ಡು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಇವನು ನೋಟು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆ ಯೇ ಎಂದು ಎಲ್ಲಾ ಸಂತೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಸಾರಿ ದುಡ್ಡು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ. ‘ಪ್ರತಿಸಾರಿಯೂ ಇವರು ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಯಾಕೆ ದುಡ್ಡು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೋ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಖದೀಮರು ಹೊಸ ತಂತ್ರ ಹೂಡಿ ಇವನನ್ನು ಮರಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಾರಿ ಇವರು ಅಸಲಿ ಅಸಾಮಿಗಳೋ, ನಕಲಿ ಅಸಾಮಿಗಳೋ ತಿಳಿದ ನಂತರವೇ ಮಡ್ಡು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮೊದ್ಲ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದನಂತೆ. ಆದರೆ ಮೊದ್ಲ ದುಡ್ಡು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಹಳೆ ಕತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದ ಆ ಖದೀಮರು ತಮ್ಮ ದಂಧೆಗೆ ಈ ರೀತಿ ನಕಲಿ ಅಸಾಮಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನುಗ್ಗಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ತರುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರಂತೆ. ಅಂಥವರನೇಕರು ಪೋಲಿಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರೂ ಓದಿದ್ದಾರಂತೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಮಾತ್ರ ಆ ರೀತಿ ನಕಲಿ ವ್ಯವಹಾರದವರಲ್ಲವಂತೆ. ಅವರು ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿ ನೋಟು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಮೇಲೆ ಈವರೆಗೂ ಯಾವ ಪುಕಾರು ಇಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರಿಗೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ದೂರು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುದ್ದಣ್ಣನಿಗೆ ಮರುಳು ಮಾಡಿ ಮುದ್ದಣ್ಣನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ‘ನಾಳೆ ಇದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಾ; ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ ಅವರು ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಮೊದ್ಲ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಾನು ಒಬ್ಬ ನೋಟು ದ್ವಿಗುಣವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತನನ್ನು ಸಂಧಿಸುವುದಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಮೋಸ

ಹೋದರೂ ಎದೆಗುಂದದೆ ದುಡ್ಡು ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಆತ ಮರಳಿ ಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮೂರಿನ ಅನೇಕ ಶ್ರೀಮಂತರು ಇಂಥವರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿರುವುದೆಂದು ಈತನ ನಂಬಿಕೆ. ಮುದ್ದ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೇಮಾವತಿ ಹೊಳೆಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದಕ್ಕೂ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಕಾರಣ. ಮುದ್ದ ಗಾಳಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕ ಮೀನೊಂದನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಹೊಳೆಗೆ ಎಸೆದಿದ್ದನಂತೆ. ಆ ಚಿಕ್ಕ ಮೀನನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ನುಂಗಿತು. ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಈ ಮೀನನ್ನು ಹಾಕಿ ಗಾಳ ಎಸೆ, ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ನುಂಗುತ್ತೆ.

ಎಂದು. ಈ ರೀತಿಯ ತರ್ಕ ಮುದ್ದನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮುದ್ದ ಮಳೆಯಲ್ಲೇ ಆ ಸಿಕ್ಕಿದ ದೊಡ್ಡ ಮೀನನ್ನು ಗಾಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಎಸೆದನು ದಾರ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊಳೆದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಗೆ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನಂತೆ. ಆಗೊಮ್ಮೆ ದಾರ ಬಲವಾಗಿ ಜಗ್ಗಿದಂತಾಗಿ ಗಾಳ ತುಂಡಾಗಿ ಹೋಯ್ತು, ದಾರ ಮೀನು ಎರಡನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮುದ್ದ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬದಲು ಆಜೀವಪರ್ಯಂತ ಭ್ರಮೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ.

ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಳಕಾಲು ಸಹ ಮುಳುಗದಷ್ಟು ತೆಳ್ಳಗೆ ಹರಿಯುವ ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತಿಮಿಂಗಿಲದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮೀನೊಂದಿದೆ. ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ಹಗ್ಗದಷ್ಟು ಬಲವಾದ ದಾರಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕೆಯಂಥ ದೊಡ್ಡ ಗಾಳ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೂ ನದಿದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರು ಬರುವವರಿಗಲ್ಲಾ ತನಗೆ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ದಾರ ಎಳೆದು ತುಂಡು ಮಾಡಿದ ಭಯಂಕರ ಮೀನಿನ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವರೂ ಈ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ನೋಡಿದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳ ಕತೆಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕಿರಡು ಮಾಡಿ ಹೇಳಿ ಮುದ್ದನಿಗೆ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಬರಿಯ ಕತೆ ಹೇಳಿ ದಾರಿಹೋಕರು ತೊಲಗಿದ್ದರೆ ಮುದ್ದನಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಮುದ್ದನ ದಾರವನ್ನು ಎಂದೋ ಎಳೆದ ಅದೃಶ್ಯ ಮೀನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಬಹುದಾದ ಅನೇಕ ವಿಚಿತ್ರ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಗಾಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಲು ಅವನಿಗೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಬೋಂಡ ಹಾಕಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತುಳಸಿ ಎಲೆಯನ್ನೂ ರಾಗಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನೂ ಕಲಸಿ ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ ಹಾಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಯಾವ ಯಾವುದೋ ವಿಚಿತ್ರ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಬ್ರೆಡ್ಡು, ಕೆಲವರು ಬನ್ನು, ಕೆಲವರು ಇಡ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೈದಾ ಮಿಕ್ಸ್ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ತರ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಮುದ್ದನ ತಲೆ ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟದೆ ಎಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಾಳಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಹೊಳೆಗೆ ಎಸೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಅಸಾಧ್ಯ ಬುದ್ಧಿ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮನೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪರ್ ಆಗಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಹೊಳೆಗೆ ಹಾರಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹತ್ತಿರಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮುದ್ದ 'ಹೇಮಾವತಿ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಈ ಸಾರಿ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳು ಕೆಳಗಡೆ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮ ಗುಡ್ಡದ ನೆತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಗದ್ದೆ ಮಾಡಿ ನೀರಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿ ತಿರುಗಿದರೆ, ಅಣ್ಣ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೀನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾನೆ. ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತೆ ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವಾಸ್ತವ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಠೋರವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಹಗಲುಗನಸಿನ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾರೆಂದು. ಮುದ್ದನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕನಸು ಕಾಣಲು ಒಂದು ಕಾರಣಬೇಕಷ್ಟೆ. ಅದಕ್ಕೇ

ನೀರಿನ ಅದೃಶ್ಯ ವಲಯದೊಳಕ್ಕೆ ಗಾಳ ಎಸೆದು ದಾರ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣ ಅವನ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಸುಂದರ ಕನಸುಗಳ ಸಾಲು ಮೆರವಣಿಗೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತೆ. ಅವನು ನೋಟು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುವುದೂ ಇದಕ್ಕೇ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಮುದ್ದ ಗಾಳಕ್ಕೆ ಚುಚ್ಚಿ ಎಸೆದ ಮೀನು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮುಳುಗದೇ ತೇಲುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೊಕ್ಕರೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ದಾರದ ಸಮೇತ ಪಕ್ಕದ ಮರದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿತ್ತು. ದಾರಿಹೋಕರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮುದ್ದನಿಗೆ ನೀನು ಎಸೆದ ದಾರ ಎದುರು ದಡದ ಮರದ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ 'ಇರಲಿ ಬಿಡಿ, ಈ ಕಡೆ ತುಡಿ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆಯಲ್ಲ', ಎಂದು ಗಮನಿಸಿಯೂ ಗಮನಿಸದವನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದನಂತೆ.

ಒಂದು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಪಣ್ಣ, ಮುದ್ದಪ್ಪ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಗುದ್ದಲಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಓಹೋ ಕೊನೆಗೂ ಇವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತು. ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವರನ್ನು 'ಇದೇನು ಗುದ್ದಲಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸದೆ ತಮ್ಮ ಚೂತೆ ಬನ್ನಿ ತಮಾಷೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದರು.

ಪಾಪಣ್ಣನ ಗದ್ದೆ ಬಳಿ ಕಾಡು ಇಲಿಗಳ ದೊಡ್ಡ ಬಿಲ ಒಂದಿತ್ತು. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿಂದ ಬರುವ ಮಳೆ ನೀರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಕಾಲುವೆ ತೋಡಿ ಅದನ್ನು ಇಲಿ ಬಿಲದ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಮಳೆ ಬರುವಾಗ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಇಳಿಯುವ ನೀರು ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಇಲಿಯ ಬಿಲದೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಬಿಲ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಾಗ ಒದ್ದೆ ಮುದ್ದೆಯಾದ ಇಲಿಗಳು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತವಂತೆ. ಆ ಕಾಡಿನ ಇಲಿಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸಿ ಚೀಲಕ್ಕೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಕೊನೆಗೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಂದು ಬಿಲದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತು ಐವತ್ತು ಇಲಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸುಳ್ಳೋ ನಿಜವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಹೋದ ದಿನವಂತೂ ಅಂಥ ಜೋರು ಮಳೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಇಳಿಯುವ ನೀರು ಎಷ್ಟು ಹೋದರೂ ಬಿಲ ಕುಡಿಯತೊಡಗಿತು. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೆ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಮಳೆಗೆ ಶಾಪಹಾಕುತ್ತಾ ಜೋರು ಮಳೆ ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಅಲ್ಲೇ ಕುಳಿತರು. ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರರಿಗೆ ಮೀರಿದ ಇವರ ಆಶಾವಾದ ಮತ್ತು ತಾಳ್ಮೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ ನಾನು ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ಎದ್ದು ಬಂದೆ.

ಈ ಮಳೆಗಾಲದ ನೆನಪುಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾದಂಬರಿಯೇ ಆದೀತು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಹಿಡಿಯಿತೆಂದರೆ ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅಜಸ್ರ ಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವ ನೆನಪುಗಳಿಗೆ ಕೊನೆ ಎಲ್ಲಿ?

* * *

ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರತೇಜಸ್ವಿ: ನವೋದಯದ ನಂತರ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿಂತನಶೀಲ, ವಿಚಾರವಂತ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರಹಗಾರರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು. ಇವರು 8.9.1938 ರಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ-ಕೆ.ವಿ.ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ತಾಯಿ-ಹೇಮಾವತಮ್ಮ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಇವರು ಕೃಷಿಕೇತ್ರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು- ಕವಿತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಕಥೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರಹ ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಬೃಹನ್ನಳೆ ಸೋಮುವಿನ ಸ್ವಗತಲಹರಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಇವರ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ, ಹುಲಿಯೂರಿನ ಸರಹದ್ದು (1962), ಮತ್ತು ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಪೀಸು(1971), ಎರಡೂ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ಯಮಳ ಪ್ರಶ್ನೆ(1964), ಇವರು ಬರೆದ ಏಕೈಕ(ಏಕಾಂತ) ನಾಟಕ, ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತ (1964), ಇದು ಇವರ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ನೀಳಗತೆಯನ್ನೂ ನಿಗೂಡಮನುಷ್ಯರು(1976) ಎಂಬ ದೀರ್ಘಕಥೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕರ್ವಾಲೋ(1980), ಮತ್ತು ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ(1985), ಜುಗಾರಿಕ್ಲಾಸ್, ಪರಿಸರದ ಕಥೆಗಳು, ಅಲೆಮಾರಿಯ ಅಂಡಮಾನ್, ಪೈಯಿಂಗ್ ಸಾಸರ್ಸ್, ಬಡ್ಸ್ ಆಫ್ ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯಾ,-ಇವರ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳು.

ಇವರ ಕಥೆ ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಪೀಸು ಚಲನ ಚಿತ್ರವಾಗಿ 1973ರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಚಿತ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ. ತಬರನ ಕಥೆಗೆ 1986ರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣಕಮಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಕುಬಿ ಮತ್ತು ಇಯಾಲ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಮಹತ್ವದ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ : ವಾಕ್ಸು-ಮಾತು, ದೂಸರ-ಮತ್ತೊಂದು, ಇನ್ನೊಂದು.

ಸಿಲುಬು-ಕಡೆಯುವುದು, ತೀಡಿ-ಉಜ್ಜಿ, ಗುಡಾಣ-ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದೊಡ್ಡ ಮಡಕೆ.

ಮಮಕಾರದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ. 'ಭಾರತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಒಂದಾಗಬೇಕು' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ರಾಟನ್‌ಸ್ಟಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗ ನಮ್ಮಿಂದ ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಪೌಂಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ಇಷ್ಟು ಸಾಕು...' ಎಂದ. ನನ್ನ ಆಟೋಗ್ರಾಫ್ ಪುಸ್ತಕ ಹೊರತೆಗೆದು ಕೈಗಿಟ್ಟ 'ಅಕ್ಟರ್ ಮೆಹ್ಮದ್, ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಡ್ರೈವರ್, ಟಾಡ್ ಮಾರ್ಡನ್, ಆಲ್ ದಿ ಬೆಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂದು ಬರೆದು ಸಹಿ ಹಾಕಿದ. ಕಿತ್ತಾಡುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ದೇಶಗಳು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವ ಗೋಡೆಗಳು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಸರಹದ್ದುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಜನರ ಪ್ರೀತಿ ಕೈಚಾಚುತ್ತದೆ. ಒಡೆದು ಆಳುವ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಎದುರು ಒಂದಾಗುವ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ರಂಜಾನ್ ಹಬ್ಬದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದು ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಂತೆ ಆಟೋ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆ. ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೊತ್ತು. ಡ್ರೈವರ್ ಮಸೀದಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ 'ಒಂದೇ ನಿಮಿಷ...' ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನೂಕು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅದೇನೋ ಖರ್ಚಾರದಂತಹ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಅರೆ ಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ. ಆಗಲೇ ಆತ ಮುಸ್ಲಿಮನೆಂದೂ ರಂಜಾನ್ ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು, ಉಪವಾಸ ಮುರಿಯುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ ಇದಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ, ಅವಸರವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. "ನಾನು ಐದು ನಿಮಿಷ ಕಾಯುತ್ತೇನೆ. ನೀವೇನಾದರೂ ತಿನ್ನುವುದಿದ್ದರೆ ತಿನ್ನೀಪ್ಪಾ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಉಪವಾಸವಿರಬೇಕು..." ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದೆ. ಅಷ್ಟೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು. ಆತನೇನೂ ಐದು ನಿಮಿಷ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಟ್ಟನೆ ಬಲು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಆಟೋ ಓಡಿಸಿದ. "ನಮ್ಮೆಲ್ಲೂ ಉಪವಾಸ. ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಶಿವರಾತ್ರಿಯಂದು..." ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೇಳಿದ. ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ನಡೆದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಜಯನಗರದವರೆಗೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದ. ಮೀಟರ್ 31 ರೂಪಾಯಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಚಿಲ್ಲರೆಗಾಗಿ ಪರದಾಡಿದೆ. ಇರಲಿ ಬಿಡಿ ಮೇಡಂ, ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್... ಎಂದು ಆಟೋ ಓಡಿಸಿದ. ಹಣ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಆತ. ನನಗೇಕೆ ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಅಂದುಕೊಂಡರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೂವರಳಿದಂಥಾ ಭಾವ. ನಾನೇನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ನನ್ನ ಆ ಒಂದು ಸಾಲು ಅವನ ಹಸಿವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಳಕಳಿಯನ್ನು, ಅವನ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗಿದ್ದ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಸಾಕಿತ್ತು, ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಸ್ನೇಹದ ಸೇತುವೆ ಕೈಚಾಚಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೊನ್ನೆ ರಂಜಾನ್ ದಿನವೇ ನಡೆದ ಘಟನೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೀರಾ ಬೇಸರ ತಂದಿತು. ದಿನವೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ಹೊರಟಂತೆ ನಮ್ಮ ಕಾರು ಪಾಳ್ಯವೊಂದರ ಮೂಲಕವೇ ಹಾಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅತಿಕಿರಿದಾದ ಗಲ್ಲಿಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಒತ್ತೊತ್ತಾದ ಬಡತನದ ವರ್ತಾರಗಳು, ಅಂಗಡಿಗಳು, ಮನೆಗಳು, ಪಾಳ್ಯದ ಒಂದು ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾರು ಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಲಿತ್ತು. ನಿಧಾನವಾಗಿಯೇ ಸಿಗ್ನಲ್ ತೋರಿಸುತ್ತಲೇ ನಮ್ಮ ಡ್ರೈವರ್ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸ್ಕೂಟರ್ ಮೇಲೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದ ಮೂವರು ಯುವಕರು, ಕಾರು ನೇರ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ವೇಗ ತಗ್ಗಿಸದೆ ಬಂದು, ಕಾರಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದರು. ನಮ್ಮ ಡ್ರೈವರ್ ಇಳಿದು ಮೊದಲು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿದ. "ಅಲ್ಲಪ್ಪ ಸಿಗ್ನಲ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೆ ನುಗ್ಗುವುದೇ?" ಆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕೊಂಚ ಪೆಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ಜಮಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. 'ಹುಡುಗರದೇ ತಪ್ಪು' ಎಂದು ಅರಿವಾಗಿತ್ತು. 'ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಲ್ಲವೇ?' ಅವರಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಇದೀಗ ಡ್ರೈವರ್ ಕಾರಿಗೆ

ಡ್ಯಾಮೇಜ್ ಆಗಿದೆ. ಸಾವಿರದೈನೂರಾದರೂ ಆಗುತ್ತೆ ಕೊಡಿಸಿ' ಎಂದ. 'ಸಾವಿರದೈನೂರು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ ಹೋಗಪ್ಪ, ಏನು ಮಾಡೋಕೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತೆ' ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನೊಬ್ಬ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಡೈವರ್ ರೇಗಿಬಿಟ್ಟರು. ನೀವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಇದ್ದೀರಾ ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ತೀರಾ, ನಮ್ಮ ತಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ ಬಿಡ್ತಾ ಇದ್ದಾ...?' ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅದೊಂದು ಅಪಘಾತ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ತಪ್ಪು ಯಾರದು. ಡ್ಯಾಮೇಜಸ್ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಡೈವರ್ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಈ ಒಂದು ಮಾತಿನಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅದಕ್ಕೇ ಒಂದಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದೀರ, ನಾವು ಹಿಂದುಗಳು... ಎಂಬ ಭಾವ ಹರಿದುಬಂದು ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಧರ್ಮದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿತ್ತು. ಡೈವರನ್ನು ತಡೆದು 'ಏನು ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೀರಾ. ನೀವು ಹೇಳ್ತಾ ಇರೋದು ಸರಿ ಇಲ್ಲ. ಡ್ಯಾಮೇಜಸ್ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿ. ಆದರೆ ಕೇಳುವ ರೀತಿ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ...' ಎಂದು ನಾನೂ. ಕಾರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಡೈವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು. ಈ ಸಣ್ಣ ಕಿಡಿ, ಗಲಭೆಯಾಗಿ ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾರನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆವು.

ಎಂದೋ ಯಾರೋ ನೆಟ್ಟ ಗುಮಾನಿಗಳನ್ನು, ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳನ್ನು, ಹಬೆಯಾಡುವ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುತ್ತೇವೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೇರೆ, ನೀವು ಬೇರೆ' ಎಂದು ನಡುವೆ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಮಾತು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕ್ರಿಯೆ, ಸ್ನೇಹದ ತಂಪನ್ನು ಹರಿಸಬಲ್ಲದು. ಧರ್ಮ, ದೇವರುಗಳನ್ನು ನಡುವೆ ತಾರದೆಯೂ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬದುಕು ಭರವಸೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತದೆ. ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲಿನ ನಂಬುಗೆ, ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದೆ.

* * *

ನೇಮಿಚಂದ್ರ : ಕತೆಗಾರ್ತಿ, ಅಂಕಣಗಾರ್ತಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞೆ ನೇಮಿಚಂದ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು 16.7.1959 ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ. ತಂದೆ ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಗುಂಡಣ್ಣ, ತಾಯಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ತುಮಕೂರು, ಮೈಸೂರು. ಮೈಸೂರಿನ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್‌ನಿಂದ ಬಿ.ಇ. ಪದವಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್‌ನಿಂದ ಎಂ.ಎಸ್. ಪದವಿ. ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದು ಎಚ್.ಎ.ಎಲ್. ಕಾರ್ಖಾನೆ. ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಡಿಸೈನ್ ಬ್ಯೂರೊದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ. ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರವಾಸಾಸಕ್ತಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲೇಖಕಿಯರ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ, 'ಅಚಲಾ' ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿ, ಜಾಗೃತಿ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, 'ನೆರವು' ಹಿತರಕ್ಷಣಾ ವೇದಿಕೆಗಳ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಒಡನಾಟ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತಂತೆ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳು ನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ. ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳು, ಕಥಾಸಂಕಲನ-ನಮ್ಮ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ನೀವಿದ್ದೀರಿ, ಮತ್ತೆ ಬರೆದ ಕಥೆಗಳು, ಒಂದು ಶ್ಯಾಮಲ ಸಂಜೆ, ನೇಮಿಚಂದ್ರರ ಕಥೆಗಳು (ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ) ಮುಂತಾದುವು. ಸಂವೇದನಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ, ಸಂಯಮ, ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಥೆಗಳು. ನೋವಿಗದ್ದಿದ ಕುಂಚ (ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಕಾರ ವ್ಯಾನ್‌ಗೊ), ಬೆಳಕಿಗೊಂದು ಕಿರಣ (ಮೇರಿಕ್ಯೂರಿ), ಥಾಮಸ್ ಆಲ್ವಾ ಎಡಿಸನ್, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೊಂದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್,

ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ಸ್, ನನ್ನ ಕಥೆ ನಮ್ಮ ಕಥೆ, ಒಂದು ಕನಸಿನ ಪಯಣ, ಪೆರುವಿನ ಪವಿತ್ರ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ, ಬದುಕು ಬದಲಿಸಬಹುದು ಮುಂತಾದ ಇವು ಮತ್ತು ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮಾತೋಶ್ರೀ ರತ್ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಆರ್ಯಭಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸಂದೇಶ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ.

ಬಿಡಿಎ/ಬಿಸಿಎಚ್.ಎನ್/ಬಿಸಿಎಲ್.ಎಸ್/ಬಿಸಿಎಸ್.ಪಿ/ಬಿಸಿಟಿಟಿ/ಬಿಎಎಫ್ ಎರಡನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ

ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಸಂಪದ -2

1. ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿಯ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ: ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್
2. ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಎಳೆ: ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ

1. ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿಯ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ : ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್

ವರ್ತಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡುವ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿ ಅವಿತಿರಬಹುದಾದ ನೆಲಮೂಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗಭೂಮಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಮಾನವ ಚರಿತ್ರೆಯ ಆದಿಮ ಕಾಲದಿಂದ ಇವತ್ತಿನ ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ದಾಖಲಿತ ಚರಿತ್ರೆ, ಮೌಖಿಕ-ಜನಪದ ಪರಂಪರೆ ಈ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಮಾಜ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತೆಯೇ ಹಲವು ಜಟಿಲ ಸವಾಲುಗಳನ್ನೂ ತಂದಿರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಮುನ್ನಡೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಸವಾಲುಗಳೊಡನೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಮರುಶೋಧ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮರುಶೋಧದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ, ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡುವ ಕ್ಷಮತೆ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಕಾರವು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅವಿಷ್ಕಾರದ ನಡುವೆಯೂ ತನ್ನ ಅಂತಃಸತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಾಟಕಕಾರರು ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥನ ಹಾಗೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಮರುಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ

ಜನಪದೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಜನಸ್ತೋಮದ ಶ್ರದ್ಧಾನುಬಿಂಕೆಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವ ಅನೇಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ಮೌಖಿಕವಾಗಿಯೇ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಸ್ಥಾಪಿತ ಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದಿವೆ. ಅಂತಹ ಒಂದು ಜನಪದೀಯ ಪರಂಪರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯ ಹಾದಿ :

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಹತ್ವದ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ರಾಮನಗರ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿರುವುದು ವೃತ್ತಿಪರ ಗಾಯಕರಾದ ನೀಲಗಾರ ಸಮುದಾಯ. 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆಯಲಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ದಂತಕಥೆಗಳು ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದು , ಈ ಭಾಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಲ್ಲಮನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಪರಂಪರೆ ತಳಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಭಾವುಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿತೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ರಂಗಭೂಮಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಸಹ ಮೂಲ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೇ ಕೆಲವು ಇತಿಮಿತಿಗಳೊಡನೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ.

ಇಂತಹುದೇ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಅವರ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ' ನಾಟಕ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನೊಡನೆ ನಿರಂತರ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಳಸ್ತರದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು 21ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಈ ಜನಪದೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಕಥನಗಳು ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ನವ ಉದಾರವಾದಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯು ತನ್ನ ಆಧುನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಪೋಷನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಮರುಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ನೆಲಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇಂಬು ಕೊಡುವ ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಗಳು ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಪವಾಡಗಳು, ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಎಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಅತೀತಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಧಾಳಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಕಥಾಹಂದರದ ವಿಸ್ತಾರ

ಬೂಟಾಟಿಕೆಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಣಕಿಸುವ ಮೂಲಕ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯದ , ವೈದಿಕಶಾಹಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ವೈದಿಕಶಾಹಿಯ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಮರುಜನ್ಮ ಹಾಗೂ ಮಹಾತ್ಮನ ಅವತಾರಗಳಂತಹ ಜಟಿಲ ವಿಚಾರಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತೊರೆಯುವ ಮುನ್ನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಡಾಂಬಿಕತೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಆಯಾಮವನ್ನು ನೈಜ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಬಸವಣ್ಣ ಹಾಗೂ ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ತನ್ನ ಪಯಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾಡುಗಣ್ಣ ರಾಚಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಹಾತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪಯಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮಡಿಲಿಗೆ ದಕ್ಕುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವವೂ ಒಂದೊಂದು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ತೋಪಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಚೆನ್ನಾಜಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿ ಬಸವಯ್ಯ ಎಂಬಾತ ಮರುಜನ್ಮ ಪಡೆದು ಕೆಂಪಣ್ಣನಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಪಾಂಚಾಲ ರಾಜರ ದುರಾಡಳಿತ, ಹಣದಾಸೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸೇನಾಸಾಧುವ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜ ನಾಗರಿಕತೆಯತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ದಾನ ಕೇಳುವ ಮೂಲಕ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಾದನಾ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೋಭೆ, ಪರಸ್ಪರ ಕದನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಲೆತ್ತಿಸುವ ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಪಾಂಚಾಲ ರಾಜರ ಪಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇವರ ಗರ್ವಭಂಗದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೊಳಹು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಅಭ್ಯುದಯದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳ ಅಂಧಾಚರಣೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗುವ ಸಂಭವವನ್ನೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥನದ ಮೂಲಕ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬಾಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಈ ಕಥಾ ಹಂದರ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತದೆ.

ತನ್ನ ಸುದೀರ್ಘ ಪಯಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗಯ್ಯನಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶಿಷ್ಯಕೋಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಹಲವು ಪವಾಡಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುತ್ತಾ ಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ ತಳಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದುವುದು ಇಡೀ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಒಳಾರ್ಥ. ಕೆಳಸ್ತರದ ವರ್ಗವೊಂದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಸುತ್ತ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುವ ದಂತಕಥೆಗಳು, ಪವಾಡಗಳ ಕಥನಗಳು, ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಕಥನಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇರುವ ಇದೇ ಪಂಥದ ಗುಡ್ಡರ

ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಾಪಿತ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳವರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತರಾದ ನೀಲಗಾರರು ತಮ್ಮ ಗಾಯನದ ಮೂಲಕ ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜನಮಾನಸದ ನಡುವೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

2. ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಎಳೆ : ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ

ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನರದ್ದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು. ವೃತ್ತಿಯಿಂದ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಇವರು ಕೊಟ್ಟ ದೇಣಿಗೆ ಹಿರಿದಾದುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವರುಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಶ್ರಮದಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಗಂಭೀರ ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ, ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಸಿರಿಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಕಥೆಗಾರರಾಗಿ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾಗಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಅಂಕಣಕಾರರಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಅವರದಾಗಿದೆ.

ಕೇವಲ ಕಥೆಗಾಗಿ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರ, ಲೇಖಕಿಯರ ಮಧ್ಯೆ ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ; ಹೊಸ ಧೋರಣೆ, ಹೊಸ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಅನುಪಮಾ ಅವರು ಜನತೆಗೆ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಲೇಬೇಕೆನ್ನುವ ಚಿಂತನೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿನ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಇವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದೇನನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ತೀವ್ರ ಹಂಬಲ ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

'ಎಳೆ' ತನ್ನ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ.ಅನುಪಮಾ ಅವರ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ನೂಲಿನಳೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ನೇಯ್ದು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮಾನವನ ಬದುಕಿಗೆ 'ಎಳೆ'ಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುವ ಕಾದಂಬರಿ ಗಾರ್ತಿಯ ಆಲೋಚನಾ ವಿಧಾನ, ಅದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಧ್ವನಿಸುವ ರೀತಿ ಮನೋಜ್ಞವಾದುದು.

ಬಲ್ಲಿದ ಬಡವನನ್ನು, ವಿದ್ಯಾವಂತ ಅವಿದ್ಯಾವಂತನನ್ನು, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣನ್ನು, ಮೇಲ್ವಾರ್ತಿಯವನು ಕೀಳ್ವಾರ್ತಿಯವನನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ ಜ್ವಲಂತ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ

ಒಂದೇ ಜನಾಂಗದ, ಒಂದೇ ಜಾತಿ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಶೋಷಣೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ 'ಎಳೆ'ಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಕುಸುರಿಗೆಲಸ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ, ಹಿಂದುಳಿದ ಕೋಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಡೆ-ನುಡಿ, ನಂಬಿಕೆ-ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಕಂದಾಚಾರ, ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು, ಆ ಮೂಲಕ ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದು, ಬದುಕನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ, ನೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವುದು, ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಮಾಜ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವ ಅಂಶಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಯಾವುದೇ ಕೋಮು. ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಆತ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಿರಿವಂತನಾಗುವ ಅತೀವ ಬಯಕೆ ಇದ್ದರೆ, ಅವನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಶೋಷಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಜನಾಂಗ, ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳನ್ನೇ ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಶೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಇತಿಹಾಸ ಸಾರಿರುವ ಸತ್ಯಸಂಗತಿ. ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಇದನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಶೋಷಣೆ ತಪ್ಪೇರಿಕು ಎನ್ನುವ ಕಳಕಳಿಯ ಕಣ್ಣೆರೆಯುವಿಕೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಧೈಯವಾಗಿದೆ.

ನೇಕಾರ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರೀಮಂತನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಜನಾಂಗದ ಬಂಧುಗಳನ್ನೇ ಶೋಷಿಸುವ ಚಿತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದರೂ ವಿಧವೆಗೆ ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವ ಅಂತರಜಾತಿಯ ವಿವಾಹ ನೆರವೇರಿಸುವ, ಅಂಗವಿಕಲನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವ, ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತರ ನಡುವೆ ಸೌಹಾರ್ದ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ - ಇಂಥ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳ ಕ್ಷಕಿರಣಗಳು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಕಥಾನಾಯಕ ವಿಚಾರವಂತನಾದ ರಂಗದಾಸನು, ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನಂತರ ಅವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಕಥೆಯ ಪ್ರತಿನಾಯಕನಂತಿರುವ ಉಗ್ರಪ್ಪ, ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಾಚ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಯೂ, ಎಲ್ಲ ಕಥೆಯ ಖಳನಾಯಕನಂತೆಯೇ ಕ್ರೂರ ಸ್ವಭಾವದವನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ, ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಲ್ಲಿ, ಆ ವಿವರದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಗಾರ್ತಿ ಯಶಸ್ವಿ ಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರ, ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸಂಘರ್ಷ, ನವೋದಯದ ಒಂದು ಸಂಕ್ರಮಣ- ಇವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿವೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ರಂಗದಾಸನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕಾದಂಬರಿಗಾರ್ತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆದಕುವ ಕೆದಕುವ, ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಹುಡುಕಿ ಹಿಂದಿನ, ಇಂದಿನ ಮುಂದಿನ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಯತ್ನ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಗುಣ.

ಮುನೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯ ಚಿತ್ರ, ಆ ದೇವರಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರ ಭಕ್ತಿ, ಪೂಜೆ, ಬಲಿಪೂಜೆ ಹಿಂದೆ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಗಂಡಸು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ, ಬಲಿ-ಕೇವಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಫಿಲಿಪೈನ್ಸ್ ಮೊದಲಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಗದ್ದೆ-ತೋಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ; ಈ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇತಿಹಾಸ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ವಿಷಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ನಡೆದಿದೆ. ಮದುವೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳ ವಿವರಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹನುಮಶೆಟ್ಟಿ ಕೊಡುವ ನೇಕಾರರ ಒಳಪಂಗಡಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಕುತೂಹಲ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಭರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಾಗವತರದು ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಪಾತ್ರ, ಜನತೆಯ ಅಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಲಾಭಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ನೇಕಾರ ವಂಶದ ಮೂಲಪುರುಷ ದೇವಲನ ಜನನ, ಆತ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ ತಯಾರಿಸಿದ್ದು, ದೇವ-ದಾನವರ ಯುದ್ಧ, ದೇವ, ದೇವಲ ಮುನಿಗೆ ಚೌಡೇಶ್ವರಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಪರಿ, ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ಜನಾಂಗದ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಚೌಡೇಶ್ವರಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ - ಈ ವಿವರಣೆಯೆಲ್ಲಾ ತುಂಬ ಸಹಜವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ನಂಬುವಂತೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ.

ಪೌರಾಣಿಕವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ನಂಬಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೆಲವರಲ್ಲಾದರೂ ಮೂಡಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಾಗವತರು ಕೊಡುವ ಉತ್ತರವೇ ಸರಿಯಾದುದು. “ಇಲ್ಲಿ ನಂಬುವ ಬಿಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ ಕಥೆಗಳು ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಳೇನಿ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸೇರುತ್ತೆ. ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ”. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ ಕಥೆಗಳ ಆಗರವೇ ನಮ್ಮ ಪೌರಾಣಿಕಾಂಶಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬ ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನು ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಶದೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಳುವ, ನಂಬುವ ಜನ ಇರುವವರೆಗೂ ಭಾಗವತರಂಥ ಹೇಳುವ ಜನರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆಲವು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯ ನೇಯ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕೂಡಿಸಿರುವುದು ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ತಂದಿದೆ. ಹೊಸ ತಂತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಿದೆ. ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುಂಡರೀಕ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯರ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರೇಮದ ಸಂಕೇತ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಥಾನಾಯಕ ರಂಗದಾಸ, ನಾಯಕಿ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿದೆ.

ದೇವಲ ಋಷಿಯ ಕಥೆ, ಚೌಡೇಶ್ವರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ, ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಲ್ಲಿ, ನೇಕಾರ ಜನಾಂಗ; ಜನಾಂಗದ ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯನಾದವನಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿಗಾರ್ತಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಗೌರವವೂ ಆಗಿದೆ ; ಜೊತೆಗೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಬಶಿವನ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾದಂತೆ ಮುದ್ದು ಸ್ವಾಮಿ, ಗಂಗಾಧರ - ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಿರಿಜೆಯ ಮಾನಸಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪರಾವಲಂಬಿ ಅಬಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿ ಸಬಲೆಯಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಪರಿವರ್ತನೆ. ಬದಲಾದ ಸಮಾಜ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಆಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬದಲಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸೂಚನೆಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಶೋಷಿತರ ಪರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ, ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಆಶಾಭಾವನೆಯ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆ. ಉಗ್ರಪ್ರನಂಧವರೂ ಈ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಮಣಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯು

ಚಿತ್ರ, ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅನ್ಯಾಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲೇಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಭಲದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ, ಹೋರಾಟದ ಜಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ನೈಜತೆ ಮೂಡಿದೆ. ಗಿರಿಜೆಯ ಮದುವೆ, ಅರಸಪ್ಪ ಕೈ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಹೋರಾಟ, ಗಿರಿಜೆಯ ಮಾನಸಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಗಂಗಾಧರನ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಪ್ಪ ತಳೆಯುವ ಭಾವನೆ - ಇವೆಲ್ಲ ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟಗಳಾಗಿ ಹೊಸ ತಿರುವು ಪಡೆದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಗತಿ, ಜನಾಂಗದ ಆಚರಣೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಚಾರಧಾರೆ, ಮುಗ್ಧ ಜನರ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕತೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟ ಈ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ರಂಗದಾಸನ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ, ಉಗ್ರಪ್ಪನ ದಾಷ್ಟಿಕತೆ, ಮುದ್ದುಸ್ವಾಮಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯ, ಮೂಡಲಯ್ಯನ ಲಂಪಟತನ, ಗಂಗಾಧರನ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಸೂರಮ್ಮನ ಅಸಹಾಯಕತೆ, ಗಿರಿಜೆಯ ಪ್ರೇಮನಿಷ್ಠೆ, ಭಾಗವತನ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ, ಸಾಂಬಶಿವರ ಸರಳತೆ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಪ್ರಚಾರಪ್ರಿಯತೆ; ಈ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕಾದಂಬರಿ ಸಮಗ್ರ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ. ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಎಳೆ' ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪ:

1. ಎರಡು ಅಂಕಗಳ ಎಂಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 5 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು; $5 \times 2 = 10$
(ಮೊದಲ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಗೆ ಕವಿತೆಗಳಿಂದ 4 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಕಥೆಗಳಿಂದ 2 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಲೇಖನಗಳಿಂದ 2 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)
(ಎರಡನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಗೆ ನಾಟಕದಿಂದ 4 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ 4 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)
2. ಐದು ಅಂಕಗಳ ಎಂಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 6 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. $6 \times 5 = 30$
(ಮೊದಲ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಗೆ ಕವಿತೆಗಳಿಂದ 4 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಕಥೆಗಳಿಂದ 2 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಲೇಖನಗಳಿಂದ 2 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)
(ಎರಡನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಗೆ ನಾಟಕದಿಂದ 4 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು, ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ 4 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು)
3. ಹತ್ತು ಅಂಕಗಳ 6 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 4 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. $4 \times 10 = 40$
(ಮೊದಲ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಗೆ ಕವಿತೆಗಳಿಂದ 3 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಕಥೆಗಳಿಂದ 2 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಲೇಖನದಿಂದ 1 ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೊಡಬೇಕು.)
(ಎರಡನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಗೆ ನಾಟಕದಿಂದ 3 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು, ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ 3 ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.)

ಒಟ್ಟು ಅಂಕಗಳು -100

ಬರವಣಿಗೆ ಅಂಕಗಳು -80

ಆಂತರಿಕ ಅಂಕಗಳು -20 (ಹಾಜರಾತಿ-10, ನಿಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯ-10)

* * * * *

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಎಂ.ಜಿ. ಮಂಜುನಾಥ್

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,

ಹಾಸನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಾಸನ.

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ರುದ್ರೇಶ ಅದರಂಗಿ

ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸರಕಾರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ಶೀಲವಂತ ಸಂಜೀವಕುಮಾರ್

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ
ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು. 09

ಡಾ. ಪ್ರೇಮಾವತಿ ಎಸ್.ಕೆ.

ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಆರ್.ಸಿ. ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ವಾದಿರಾಜ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ವಿಜಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು.